

Osasairauspäiväraha

19.02.2024

Sisällysluettelo

1	Etuusohje	1
1.1	Asiakkaan kokonaistilanne	1
1.2	Tavoite	1
1.3	Oikeus ja edellytykset	1
1.3.1	Vakuutetun oikeus	2
1.3.1.1	Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat	2
1.3.1.2	Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat	3
1.3.2	Työnantajan oikeus	3
1.3.2.1	Konkurssipesä	5
1.3.2.2	Palkkaturvan maksaja	5
1.3.2.3	Ulkomainen työnantaja	6
1.3.3	Myöntämisedellytykset	6
1.3.3.1	Ikäedellytys	6
1.3.3.2	Kokoaikatyö	7
1.3.3.3	Työajan vähentäminen	10
1.3.3.3.1	Sopimus osa-aikatyöstä	10
1.3.3.3.2	Yrittäjän työn vähentäminen	12
1.3.3.3.3	Työnantajan vaihtuminen	13
1.3.3.4	Työkykyarvio	13
1.3.3.4.1	Sairauden tai vamman selvittäminen	14
1.3.3.4.2	Asiaksmuistio - Työ- ja toimintakyvyn arviointi	14
1.3.3.4.3	Asiantuntijalääkärin arvion pyytäminen	15
1.3.3.4.4	Lääketieteelliset lisäselvitykset	15
1.3.3.4.4.1	Lisäselvitykset vakuutetulta	15
1.3.3.4.4.2	Lisäselvitykset terveydenhuollosta	16
1.3.3.4.4.3	Uusi lausunto terveydenhuollosta	16
1.3.3.4.5	Työkyvyn arvioinnin erityistapauksia	17
1.3.3.4.6	Työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhtäjaksoisuus	18
1.3.3.4.7	Osa-aikatyö terveyttä ja toipumista vaarantamatta	19
1.3.3.5	Kuntoutustarve ja kokonaistilanne	20
1.3.3.6	Osa-aikatyösopimuksen muuttaminen ja osa-aikatyön keskeytyminen	21
1.3.3.7	Vähimmäisaika	23
1.3.3.8	Enimmäisaika	23
1.3.3.9	Enimmäisajan jälkeen	24
1.3.4	Omavastuu-aika	25
1.3.4.1	Omavastuu-aika 1 + 9	26
1.3.4.2	Omavastuu-aika 1 päivä	26
1.3.4.3	Omavastuu-aika 0 päivää	27
1.3.5	Kv-säännökset	27
1.3.5.1	EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet	28
1.3.5.1.1	Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin	28
1.3.5.1.2	Vuositulo (Työtulot)	30
1.3.5.1.3	Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen	31

1.3.5.1.4 Päivärahaetuuksien hakeminen	33
1.3.5.1.5 Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa	33
1.3.5.2 Sosiaaliturvasopimukset	34
1.4 Suhde muihin etuuksiin	35
1.4.1 Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke	36
1.4.1.1 Täysi työkyvyttömyyseläke	36
1.4.1.2 Osatyökyvyttömyyseläke	37
1.4.1.3 Työuraeläke	39
1.4.2 Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke	40
1.4.3 Kuntoutusetuudet	41
1.4.3.1 Kelan kuntoutusraha ja osakuntoutusraha	41
1.4.3.2 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	41
1.4.3.3 Kuntoutusajan ansionmenetyskorvaus	42
1.4.4 Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke	43
1.4.5 Osittainen varhennettu vanhuuseläke	44
1.4.6 Osa-aikaeläke	45
1.4.7 Takuueläke	45
1.4.8 Vanhempainpäivärahat	46
1.4.9 Tartuntatautipäiväraha	47
1.4.10 Opintoraha	47
1.4.11 Muun lain mukainen ansionmenetyskorvaus	48
1.4.11.1 Muun korvauksen viivästyminen	49
1.4.11.2 Korvauksen vähentäminen osasairauspäivärahasta	50
1.4.11.3 Työtapaturma	52
1.4.11.4 Liikennevahinko	55
1.4.11.5 Sotilastapaturma	59
1.4.11.6 Urheilijan tapaturma	60
1.4.11.7 Vahingonkorvauslain mukainen korvaus	61
1.4.11.7.1 Vastuuvakuutus	61
1.4.11.7.2 Liukastumisesta johtuva työkyvyttömyys	62
1.4.12 Rikoksella aiheutettu työkyvyttömyys	63
1.4.12.1 Osasairauspäivärahan ja vahingonkorvauksen suhde	64
1.4.12.2 Tarvitavat selvitykset	64
1.4.12.3 Periminen vakuutetulta	65
1.4.12.4 Rikosasian sovittelumenettely	65
1.4.13 Potilasvahinko	65
1.4.14 Luopumistuki	66
1.4.15 Työttömyysetuudet	67
1.4.16 Ulkomailta maksettavat etuudet	67
1.5 Hakeminen	68
1.5.1 Vireilletulo	72
1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?	72
1.5.2.1 Työnantaja	73
1.5.2.2 Potilasvakuutuskeskus	73
1.5.3 Haku aika	73
1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen	74
1.5.4.1 Lisäselvitykset sairauspäivärahassa	74

1.6	Määrä	74
1.6.1	Vuositulo	75
1.6.1.1	Vuositulon tarkastelujakso	75
1.6.1.2	Erytyistilanne tarkastelujaksolla	76
1.6.1.2.1	Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen	78
1.6.1.2.2	Oman lapsen hoitaminen	81
1.6.1.2.3	Ase- tai siviilipalveluksen suorittaminen	82
1.6.1.2.4	Suomeen muutto	83
1.6.2	Vuosituloon huomioon otavat tulot	83
1.6.2.1	Palkkatulot	84
1.6.2.2	Vakuutuspalkka	89
1.6.2.3	YEL- ja MYEL-työtulot	89
1.6.2.4	Ansiomenetykskorvaukset	90
1.6.2.5	Etuusperusteinen tulo	92
1.6.3	Sairauspäivärahaetuuksiin liittyvät muut määrät	97
1.6.3.1	Sairauspäivärahan laskukaava	97
1.6.3.2	Vuodenvaihteen 2019-2020 jälkeiset etuusjaksot	98
1.6.3.3	Vähimmäismäärä	99
1.6.3.4	YEL-päivärahan määräytyminen	99
1.6.3.5	Kahta tai useampaa työtä tekevän vuositulo	100
1.6.3.6	Yhdenjaksoinen työkyvyttömyys ja sairauspäivärahaetuuden uusiutuminen 30 päivän kuluessa	102
1.6.3.7	Sairauspäivärahaetuuden vuositulo muun päivärahaetuuden jälkeen	104
1.6.3.8	Suhde muihin etuuksiin ja vuositulo	104
1.7	Ratkaiseminen	104
1.7.1	Esteellisyydestä	104
1.7.2	Kuuleminen	105
1.7.3	Päätöksen antaminen	105
1.7.3.1	Päätöksensaajat	105
1.7.3.2	Päätöksen perusteleminen	106
1.8	Maksaminen	107
1.8.1	Maksuosoite	107
1.8.1.1	Ulkomaan maksuosoite	108
1.8.2	Maksunsaajat	108
1.8.2.1	Vakuutettu	109
1.8.2.2	Työnantaja	109
1.8.2.3	Palkkaturvan maksaja	109
1.8.2.4	Potilasvakuutuskeskus	109
1.8.2.5	Edunvalvoja ja edunvalvontavaltuutettu	110
1.8.2.6	Kunta	110
1.8.2.7	Työttömyyskassa	112
1.8.2.8	Kela	112
1.8.2.9	Valtakirjalla	113
1.8.2.10	Ulosottoviranomainen	113
1.8.2.11	Maksaminen regressinä	115
1.8.2.12	Regressikuittaus	115
1.8.3	Ennakkopidätyksen yleiset periaatteet	115

1.8.4 Maksun estäminen	116
1.8.5 Etuusmaksujen peruutukset pankista	116
1.9 Määrä	116
1.10 Ilmoitusvelvollisuus	116
1.11 Liikamaksu	117
1.11.1 Takaisinperintä	117
1.11.2 Regressiperintä	117
1.11.2.1 Vahingonkorvaukset	120
1.12 Lakkauttaminen	120
1.13 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	121
1.13.1 Työnantaja asianosaisena	121
1.13.2 Oikaisuvaatimukset	123
1.14 Tarkistaminen	124
1.15 Muutoksenhaku	124

1 Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Asiakkaan kokonaistilanne

Selvitä asiakkaan kokonaistilanne ratkaisutyönmallin mukaan, kun

- käsittelet asiakkaan osasairauspäiväraha-asiaa
- osallistut asiantuntijana asiakkaan kokonaistilanteen ja kuntoutustarpeen selvittämiseen muussa yhteydessä.

Huomioi myös muut etuudet ja ohjaa asiakasta tarvittaessa hakemaan niitä. Toimi yhteistyössä muiden etuuksien asiantuntijoiden ja asiantuntijalääkäreiden kanssa. Soita asiakkaalle aina, kun se on tarpeen asiakkaan työkykyprosessin edistämiseksi.

Huolehdi tiedonkulusta ja kirjaa tarpeelliset tiedot Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin muistiinpanoihin.

1.2 Tavoite

Osasairauspäivärahan tavoitteena on tukea sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömän henkilön työssä pysymistä sekä paluuta takaisin hänen omaan työhönsä. Osasairauspäiväraha on tarkoitettu ainoastaan kokoaikaisesti palkkatyössä tai yrittäjänä työskenteleville. Osasairauspäivärahan käyttö perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää sekä työntekijän että työnantajan suostumusta järjestelyyn.

1.3 Oikeus ja edellytykset

Osasairauspäivärahaan on oikeus sairausvakuutuslain mukaan vakuutetulla, joka on

- 16–67-vuotias
- työkyvytön
- työkyvyttömyyden alkaessa ollut kokoaikatyössä tai päätoiminen yrittäjä
- sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 % ja enintään 60 % aiemmasta

- yrittäjä vähentää työskentelyään vastaavasti
- pystyy työkyvyttömyydestään huolimatta terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan kokoaikatyön tehtävistään

(SVL 459/2006 8 luku 11 §)

1.3.1 Vakuutetun oikeus

Sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja ovat:

- Suomessa vakinaisesti asuvat ja heihin rinnastettavat, ja
- Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat henkilöt, vaikka he eivät vakinaisesti asuisikaan Suomessa.

Ennen etuushakemuksen ratkaisemista varmista, että vakuuttaminen on selvitetty siltä ajalta, jolle etuutta on haettu.

1.3.1.1 Suomessa asuvat ja heihin rinnastettavat

Suomessa vakinaisesti asuva on vakuutettu sairausvakuutuslain mukaan (SVL 1224/2004 1 luku 2 § 1 mom.). Vakainainen Suomessa asuminen ratkaistaan asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain mukaan ([AspSotuL 16/2019](#)).

Lue lisää vakinaisesta asumistarkoituksesta.

Suomessa asuviin rinnastetaan enintään 6 kuukauden ajan tilapäisesti ulkomailla oleskelevat henkilöt ([AspSotuL 6 §](#)).

Lisäksi vakuuttamislain 11–13 §:ssä mainittuihin henkilöryhmiin kuuluvat ovat laissa säädetyin edellytyksin edelleen sairausvakuutuslain mukaan vakuutettuja, myös yli 6 kuukautta kestävä ulkomailla oleskelun ajan. Tällaisia henkilöryhmiä ovat mm. valtion palveluksessa ulkomailla työskentelevät, kehitysyhteistyöntekijät, suomalaisella aluksella palvelevat merimiehet, lähetetyt työntekijät, suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottamat työntekijät, sekä päätoimiset opiskelijat ja tutkijat. Myös näihin ryhmiin kuuluvien mukana ulkomailla olevien perheenjäsenten oikeus Suomen sosiaaliturvaan voi säilyä saman ajan.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Huomaa, että työntekijöinä ja yrittäjinä EY-lainsäädäntöä soveltavassa [1] liikkuvien sosiaaliturva määräytyy EY:n sosiaaliturvalainsäädännön perusteella. Esimerkiksi lyhytaikainenkin työskentely muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa, voi johtaa Suomen sairausvakuutuksen päättymiseen.

Lue lisää EY:n sosiaaliturva-asetuksesta 883/2004 ja 1408/71.

[1] EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot

1.3.1.2 Suomessa työskentelevät ja yritystoimintaa harjoittavat

Suomessa työskentelevä tai yritystoimintaa harjoittava henkilö voi olla sairausvakuutettu, vaikka häntä ei pidettäisi vakinaisesti Suomessa asuvana (SVL 1224 /2004 1 luku 2 § 1 ja 2 mom.).

Työskentelyyn perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää, että työntekijä ansaitsee kuukausittain vähintään vakuuttamislain mukaisen rajapalkan verran. Työntekijä voi säilyä sairausvakuutettuna myös työskentelyn vähentyessä, keskeytyessä tai päättyessä, mikäli hän on oikeutettu työntekijän jälkisuojan.

Lue lisää vakuuttamislain ([AspSotuL 16/2019](#)) mukaisesta työskentelyyn perustuvasta vakuuttamisesta.

Yritystoiminnan harjoittamiseen perustuva sairausvakuuttaminen edellyttää, että yrittäjä on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain (Yrittäjän eläkelaki 1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain ([Maatalousyrittäjän eläkelaki 1280/2006](#)) mukaisen vakuutuksen. Neljän kuukauden yritystoiminnan harjoittaminen on ehto Suomessa asuvien henkilöiden kuulumiseksi yrittäjän eläkelain soveltamisen piiriin, joten yrittäjän on käytännössä tullut harjoittaa yritystoimintaa yhdenjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan, ennen vakuuttamista koskevan hakemuksen jättämistä. Edellytykset täyttävä yrittäjä vakuutetaan yritystoiminnan aloittamisesta lukien. Lue lisää yrittäjästä.

[1] EU- ja ETA-maat sekä muut EY-lainsäädäntöä soveltavat valtiot

Harkitessasi sairausvakuuttamista työskentelyyn tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella huomioi, että samat vakuuttamisen edellytykset koskevat sekä EU-lainsäädäntöä soveltavista maista [1] ja sosiaaliturvasopimusmaista, että kaikista muistakin maista tulevia työntekijöitä ja yrittäjiä. Lisäksi edellytetään oleskelulupavaatimuksen täyttymistä ([AspSotuL 4 §](#)). Lue lisää oleskeluluvasta. Sairausvakuutuslain ja vakuuttamislain työntekijän vakuuttamisen säännökset ovat melko yhtenäiset, mutta ne eroavat ns. kolmansista maista tulleiden yrittäjien osalta.

Sairausvakuutettuja eivät kuitenkaan ole Suomessa vieraan valtion edustustossa tai kansainvälisessä järjestössä työskentelevät ulkomaan kansalaiset.

1.3.2 Työnantajan oikeus

Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle, jos työnantaja maksaa työntekijälle kokoaikatyön edellytyksen täyttäneen työn mukaista täyttä palkkaa osaaikatyöskentelyn ajalta. Täydellä palkalla tarkoitetaan kokoaikatyön perusteella maksettavan vähentämättömän sairausajan palkan suuruista palkkaa.

Selvitä täyden palkan edellytyksen täyttyminen hakemuksen ja palkkailmoituksen perusteella. Jos tiedoissa on ristiriitaa, tarkista palkanmaksutiedot työnantajalta.

Esimerkki

Henkilö työskentelee kokoaikatyössä ja hänen kuukausipalkkansa on 2 600 €/kk. Tultuaan työkyvyttömäksi hänelle myönnetään hakemuksesta sairauspäiväraha ajalle 13.4.–15.5. Hän saa työehtosopimuksen perusteella sairausajan palkkana

1) ajalta 13.4.–26.4. täyden kokoaikatyön palkkansa (2 600 €/kk)

ja

2) ajalta 27.4.–30.7. 50 % kokoaikatyön palkasta (1 300 €/kk).

Sairauspäiväraha

Sairauspäiväraha maksetaan 1. jaksolta kokonaisuudessaan työnantajalle. 2. jaksolta sairauspäiväraha maksetaan työnantajalle palkkaa vastaavalta osin ja ylimenevä osa työntekijälle.

Osasairauspäiväraha

Työntekijä sopii työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ajalle 16.5.–30.7. ja hakee osasairauspäivärahaa. Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle, jos osa-aikatyöstä maksettava palkka vastaa vähentämätöntä kokoaikatyön palkkaa (2 600 €/kk). Jos osa-aikatyöstä maksetaan pienempää palkkaa, maksetaan osasairauspäiväraha kokonaan työntekijälle tältä ajalta.

Esimerkki

Asiakkaalla on kokoaikatyö, josta hän on jäänyt osittaiselle hoitovapaalle 1.8.2022 lukien (työaika 82,76 % ja 30h/vko). Osasairauspäivärahaa haetaan 1.1.2023 alkaen. Osittaisen hoitovapaan aikainen työaika ennen osasairauspäivärahan alkamista täyttää kokoaikatyön edellytyksen ja työaika vähennetään 40 % osittaisen hoitovapaan aikaisesta työajasta.

Työnantaja maksaa osasairauspäivärahan ajalta palkkaa 30 tunnin viikkotyöajan mukaisesti ja hakee osasairauspäivärahaa. Työnantaja maksaa osasairauspäivärahan ajalta täyttä palkkaa ja päiväraha maksetaan työnantajalle.

Työsuhteen ehdoissa on tullut sopia siitä, että osasairauspäiväraha voidaan maksaa työntekijän sijasta työnantajalle.

Kun työnantaja maksaa osasairauspäivärahan ajalta täyttä palkkaa, maksetaan osasairauspäiväraha työnantajalle myös osa-aikatyöskentelyjaksoon sisältyviltä arkilauantailta sekä muilta mahdollisilta vapaapäiviltä. Tallenna työnantajan ilmoittama palkka yhdenjaksoisesti.

Jos osasairauspäiväraha on suurempi kuin työnantajan maksama täysi palkka, maksetaan osasairauspäiväraha palkan ylittävältä osalta työntekijälle itselleen.

Osasairauspäivärahaa ei voida jakaa usean työnantajan kesken eikä myöskään YEL-/MYEL-vakuutetun yrittäjän ja työnantajan kesken, toisin kuin sairauspäivärahassa.

Useampi osa-aikatyö

Jos asiakkaalla ei ole yhtä kokoaikaista työtä vaan hänen säännöllinen työaikansa koostuu kahdessa tai useammassa osa-aikatyössä tehdystä työstä, osasairauspäivärahaa ei makseta työnantajille. Työnantajat eivät silloin maksa osa-aikatyön ajalta täyttä kokoaikatyön palkkaa, vaan enintään säännöllisen osa-aikatyön mukaista palkkaa. Osasairauspäiväraha maksetaan työntekijälle.

Lakko

Jos osasairauspäivärahan myöntämisedellytykset täyttyvät, asiakkaalla on oikeus osasairauspäivärahaan lakosta huolimatta. Lakko voi kuitenkin aiheuttaa muutoksia palkanmaksuun tai osa-aikatyötä koskevaan sopimukseen. Työntekijän tulee sopia osa-

aikatyötä koskevan sopimuksen muutoksista työnantajansa kanssa ja ilmoittaa asiasta Kelaan.

Työnantajan on toimitettava Kelaan uusi selvitys palkanmaksusta, jos täyden sairausajan palkanmaksu lakkaa tai muuttuu. Jos työnantaja ei maksa osasairauspäivärahan ajalla täyttä sairausajan palkkaa, päiväraha maksetaan asiakkaalle itselle. Kela tekee päätöksen työnantajan oikeudesta osasairauspäivärahaan toimitettujen selvitysten perusteella. Lakkoavustuksen saaminen ei vaikuta asiakkaan osasairauspäivärahan maksamiseen. Asiakkaan tulee itse selvittää osasairauspäivärahan vaikutukset lakkoavustukseen omasta ammattiliitosta. Myös sopimusten tulkintaan liittyvissä asioissa asiakas voi olla yhteydessä omaan ammattiliittoonsa.

1.3.2.1 Konkurssipesä

Jos työnantaja on asetettu konkurssiin ja työnantaja tai konkurssipesä on maksanut sairauspoissaolon, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta työntekijälle palkkaa, konkurssipesällä on oikeus päivärahaetuuteen palkan määrään saakka.

1.3.2.2 Palkkaturvan maksaja

Jos työnantaja on tehnyt konkurssin tai on maksukyvytön ja työntekijä ei ole saanut palkkojaan, hänellä on oikeus palkkaturvaan. Työntekijä voi jättää hakemuksen TE-toimistoon tai suoraan ELY-keskukseen, joka antaa päätöksen asiasta.

Lue lisää palkkaturvasta:

- www.te-palvelut.fi/palkkaturva
- www.ely-keskus.fi/palkkaturva

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (Palkkaturvalaki 16. §). Päivärahaetus maksetaan ELY-keskukselle palkan määrään saakka, jos se on maksanut palkkaturvaa sairauden, perhevapaan tai kuntoutuksen ajalta palkkaa työsopimusten ja -ehtojen mukaisesti. Muussa tapauksessa päivärahaetus maksetaan työntekijälle itselleen.

Etuuden maksamiseen ELY-keskukselle tarvitaan

- palkkaturvapäätös tai ilmoitus ELY-keskuksesta
 - maksunsaajan maksuosoitetiedot
- työntekijän henkilötiedot
- tiedot työstä poissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta
- maksuvaikeuksiin joutuneen työnantajan nimi.

1.3.2.3 Ulkomainen työnantaja

Ulkomaisella työnantajalla voi olla oikeus päivärahaetuuteen, jos

- EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa kotipaikan omaava työnantaja on maksanut palkkaa ja hakee päivärahaetuutta
- muun ulkomaisen työnantajan ja Suomessa vakuutetun henkilön työsuhteeseen sovelletaan Suomen työlainsäädäntöä ja työsuhteen ehtoissa on määräys päivärahaetuuden maksamisesta työnantajalle.

YHTE-etuusjärjestelmissä (sairauspäivärahat, kuntoutusrahat, vanhempainpäivärahat) ulkomaiselle työnantajalle tarvitaan Kelassa muodostettava tekninen keino tunnus. Keino tunnus muodostetaan ohjelmallisesti, kun sellainen ulkomainen työnantaja rekisteröidään asiakkaaksi, jolla ei ole suomalaista Y-tunnusta. Keino tunnus on aina 999-alkuinen ja 9-numeroa sisältävä tunnus. Ulkomaisen työnantajan voi rekisteröidä asiakkaaksi vain toimihenkilö, jolla on oikeudet rekisteröidä työnantajan tilinumero (Maksujenhallinta-ryhmä).

Selvitä ensin, onko työnantajalla suomalaista Y-tunnusta tai onko työnantaja jo rekisteröity ulkomaan tunnuksella Kelan asiakkaaksi, jolloin sille on jo muodostettu Kelan keino tunnus. Hae työnantajaa Anni-käyttöliittymän Yritys ja yhteisöasiakkaat – toiminnossa ensin Y-tunnuksellinen työnantaja- ja sen jälkeen Ulkomainen työnantaja –haulla. Voit hakea työnantajaa nimellä tai hakemuksessa mahdollisesti ilmoitetulla eurooppalaisella kaupparekisteri-tunnuksella.

Jos ulkomaisella työnantajalla ei ole suomalaista Y-tunnusta eikä ulkomaista työnantajaa ole vielä lisätty Kelan työnantaja-asiakkaaksi, lähetä maksujenhallintaryhmään sähköposti (etuusmaksut@kela.fi) työnantajan rekisteröimiseksi Kelan järjestelmään. Ilmoita viestissä henkilötunnus, jonka tiedoista ulkomaisen työnantajan hakemus löytyy. Pyydä tarvittaessa työnantajaa ilmoittamaan tilinumero lomakkeella Y122. n tunnuksen saamiseksi Kelan maksujenhallintaryhmään.

1.3.3 Myöntämisedellytykset

Osasairauspäivärahaa voidaan myöntää 16 – 67-vuotiaalle sairausvakuutuslain mukaisesti työkyvyttömälle vakuutetulle, kun

- työkyvyttömyyden alkaessa ollut kokoaikatyössä tai päätoiminen yrittäjä
- työaikaa vähennetään 40 - 60 % kokoaikatyöstä
- työkyvyttömyydestään huolimatta vakuutettu pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan kokoaikatyön tehtävistään

(SVL 459/2006 8 luku 11 §)

1.3.3.1 Ikäedellytys

Osasairauspäivärahaan on oikeus 16–67-vuotiaalla vakuutetulla. Päivärahaa voidaan maksaa 16-vuotissyntymäpäivää seuraavasta arkipäivästä lukien. Päivärahaa

maksetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona vakuutettu täyttää 68 vuotta.

Jos työkyvyttömyys on alkanut 15-vuotiaana, päivärahaa voidaan maksaa vakuutetun täytettyä 16 vuotta. Omavastuu-aika voi kulua työkyvyttömyyden alusta ajalta ennen 16-vuotissyntymäpäivää. (SVL 1224/2004 8 luku 2 §)

Esimerkki

Vakuutettu on tullut 15-vuotiaana työkyvyttömäksi 15.1. ollessaan kokoaikatyössä. Hän täyttää 16 vuotta 1.2. Osasairauspäivärahaa voidaan maksaa 2.2. alkaen (ensimmäinen syntymäpäivän jälkeinen arkipäivä).

1.3.3.2 Kokoaikatyö

Alla olevia kokoaikatyön edellytyksiä sovelletaan sellaiseen tilanteeseen, jossa yhtäjaksoinen osa-aikainen työskentely alkaa aikaisintaan 1.1.2023. Sitä aiempiin jaksoihin sovelletaan 31.12.2022 saakka voimassa olleita kokoaikatyön edellytyksiä, jotka löydetä etuusohjearkistosta.

Osasairauspäivärahaa voidaan myöntää vain henkilölle

- jolla on kokoaikainen työsuhde tai
- jonka työaika on ollut osasairauspäivärahaan oikeuttavalla tavalla kokoaikatyön mukainen ennen osasairauspäivärahakautta tai sitä välittömästi edeltänyttä sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa tai kuntoutustukea

Osasairauspäivärahaan oikeuttavalla kokoaikatyöllä tarkoitetaan:

- yhdessä työsuhteessa työtä, jossa säännöllinen työaika on vähintään 30 tuntia viikossa. Työaika voi olla tätä vähäisempi, jos se on kuitenkin vähintään asianomaisella alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän säännöllisen työajan pituinen (esim. opettajat) tai
- samanaikaisesti kahdessa tai useammassa osa-aikaisessa työsuhteessa työskentelevällä 30 tuntia viikossa (1.1.2023 jälkeen)

Yrittäjänä työskentelyä pidetään kokoaikaisena (päätoiminen yrittäjä), jos hänellä on YEL-/MYEL-vakuutus, eikä hänellä ole muuta kokoaikaista työtä (päätoiminen yrittäjä). Huomaa, että MYEL-vakuutettua apurahan saajaa ei vakuuttamisesta huolimatta pidetä yrittäjänä eikä apurahatyöskentelyn perusteella synny oikeutta osasairauspäivärahaan.

Sivutoimisen yrittäjyyden (ei YEL-vakuutusta) ja osa-aikaisen työn yhdistelmä ei oikeuta osasairauspäivärahaan.

Kahden tai useamman työn tilanteessa, jossa asiakkaalla on kokoaikainen työsuhde tai hän on YEL-/MYEL-vakuutettu yrittäjä ja lisäksi työskentelee osa-aikaisesti, oikeus osasairauspäivärahaan voi syntyä, vaikka asiakas jatkaisi työaika muuttamatta osa-aikaisessa työssään. Osasairauspäiväraha määräytyy näissä tilanteissa työkohtaisen vuositulon perusteella.

Kokoaikatyön edellytys täyttyy myös silloin, kun asiakas on työkyvyttömäksi tullessaan tai osasairauspäivärahakauden alkaessa kokoaikaisessa työssä mutta kokoaikatyö on ollut tilapäisesti keskeytyneenä tai lyhennettynä

- perhevapaan

- vanhempainvapaa
- hoitovapaa
- osittainen hoitovapaa
- vuorotteluvapaan
- opintovapaan
- koko- tai osa-aikaisen lomautuksen taikka
- muun vastaavan tilapäisen keskeytyksen tai työajan lyhennyksen vuoksi.

Jos asiakkaan kokoaikatyön työaika on työkyvyttömyyttä edeltäneenä aikana ollut tilapäisesti lyhennettynä, on työajan vähentäminen mahdollista tehdä joko lyhennetystä kokoaikatyön edellytyksen täyttävästä vähintään 30 viikkotyötunnin työajasta tai varsinaisesta kokoaikaisen työn työajasta (Ks. esimerkit alla).

Esimerkki

Osasairauspäivärahan hakija on tullut työkyvyttömäksi osittaisella hoitovapaalla ollessaan. Työaikaa on tilapäisesti vähennetty osittaisen hoitovapaan ajaksi 30 tuntiin (80 %) normaalista kokoaikatyöstä 37,5 h / viikko. Asiakas voi sopia työnantajansa kanssa työajan vähentämisestä (40-60 %) joko tilapäisesti lyhennetystä (30 h/vk) tai tätä edeltäneestä normaalista kokoaikaisen työn (37,5h/vk) työajasta.

Esimerkki

Osasairauspäivärahan hakija on tullut työkyvyttömäksi ajalla, jolla hänen työaikaansa on terveydellisistä syistä lyhennetty 28 tuntiin (75 %) normaalista kokoaikatyöstä 37,5 h/viikko. Koska työkyvyttömyyttä edeltävä työaika (28 h/vk) ei täytä kokoaikatyön edellytystä, asiakkaan tulee sopia työnantajansa kanssa työajan vähentämisestä 40 – 60 % normaalista kokoaikatyön edellytyksen täyttävästä 37,5 tunnin viikoittaisesta työajasta.

Esimerkki

Osasairauspäivärahan hakija tulee työkyvyttömäksi ollessaan kokoaikatyöstään vuorotteluvapaalla. Vuorotteluvapaan päättymisen jälkeen hän hakee osasairauspäivärahaa tarkoituksenaan palata sen jälkeen kokoaikatyöhönsä. Työajan vähentämisen edellytys täyttyy, jos hän vähentää työaikaansa kokoaikatyöstä 40 – 60 %.

Kokoaikatyön edellytykset täyttäneen työsuhteen tai yrittäjyyden tulee jatkua koko osasairauspäivärahakauden ajan. Kuitenkin tilanteessa, jossa yrittäjä on osasairauspäivärahan turvin palaamassa työkyvyttömyyttä edeltäneeseen kokoaikaiseen YEL/MYEL-vakuutuksen alaiseen yritystoimintaan, on hänellä oikeus osasairauspäivärahaan, vaikka YEL/MYEL -vakuutus ei ole uudelleen voimassa vielä osasairauspäivärahakauden alkaessa tai sen aikana. Yrittäjä voi olla keskeyttänyt YEL tai MYEL -vakuutuksensa esim. pitkän työkyvyttömyyden johdosta, eikä vakuuttamisvelvollisuutta välttämättä synny heti uudelleen yrittäjätyötään uudelleen aloitettaessa.

Työntekijä ja työnantaja ilmoittavat hakemuslomakkeella ja osa-aikatyösopimusta koskevassa ilmoituksessa, onko työntekijän työ kokoaikaista, jossa työn säännöllinen työaika on vähintään 30 tuntia viikossa tai tätä vähäisempi, mutta asianomaisella alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän säännöllisen työajan pituinen (esim. opettajat).

Kela ei ilman erityistä syytä selvitä hakijan työajan kokoaikaisuutta ellei asiassa ole esitetty ristiriitaisia tai puutteellisia tietoja tai työntekijän työaika ei ole huomattavan alhainen. Tällöin voit pyytää hakijaa toimittamaan lisäselvityksenä työnantajan selvityksen kokoaikatyöstä asiakaskirjeellä POL15. Myös muu luotettava selvitys otetaan huomioon.

Osasairauspäiväraha sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen

Sairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen osasairauspäivärahan myöntäminen edellyttää joko kokoaikaista palkkatyötä, jonka säännöllinen työaika on kokoaikatyön edellytykset täyttävä tai päätoimista yritystoimintaa osasairauspäivärahauden alkaessa ja että se jatkuu koko osasairauspäivärahauden ajan.

Osasairauspäiväraha kuntoutustuen jälkeen

Kuntoutustuen jälkeen osasairauspäivärahan myöntäminen edellyttää joko kokoaikaista palkkatyötä, jonka säännöllinen työaika on vähintään kokoaikatyön edellytykset täyttävä tai päätoimista yritystoimintaa osasairauspäivärahauden alkaessa ja että se jatkuu koko osasairauspäivärahauden ajan.

Esimerkki

Asiakas on ollut sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisen (30.9.) jälkeen täydellä kuntoutustuella ajan 1.10.–31.3. Asiakkaalla on edelleen työkyvyttömyyden alkamista edeltänyt kokoaikatyön edellytykset täyttävä työ, johon hän on osasairauspäivärahan turvin palaamassa. Asiakas hakee osasairauspäivärahaa ajalle 1.4.–31.5. Asiakkaan kokoaikatyön edellytys täyttyy, koska asiakkaalla on edelleen työkyvyttömyyden alkamista edeltänyt kokoaikatyön edellytykset täyttävä työ.

Erityistapauksia

Kotihoidon tuen tai osittaisen hoitorahan saajan oikeus osasairauspäivärahaan

Kokoaikatyön edellytys täyttyy, jos asiakas on työkyvyttömäksi tullessaan ollut hoitovapaalla tai osittaisella hoitovapaalla kokoaikatyön edellytykset täyttävästä työstä, johon hän on osasairauspäivärahan turvin palaamassa. Osasairauspäivärahan myöntämisellä voi olla vaikutusta kotihoidon tuen hoitolisän määrään tai oikeuteen saada osittaista hoitoraha. Jos osasairauspäivärahan saajalla on maksussa hoitolisä tai osittainen hoitoraha, ilmoita osasairauspäivärahan myöntämisestä perhe-etuuksien käsittelijälle sen vaikutuksen tutkimiseksi.

Raskaana olevan oikeus osasairauspäivärahaan

Raskaana olevan asiakkaan oikeutta osasairauspäivärahaan arvioidaan samoin perustein kuin muidenkin hakijoiden. Hakijan on toimitettava työterveyslääkärin tai muun työolosuhteet tuntevan lääkärin laatima lääkärintlausunto B, jossa todetaan ne olosuhteet ja edellytykset, joiden täytyessä asiakas voi työkyvyttömyydestään huolimatta työskennellä osa-aikaisesti terveystään ja toipumistaan vaarantamatta. Raskaana olevalla on oikeus osasairauspäivärahaan sairaudesta tai vammasta aiheutuvan työkyvyttömyyden ajalta silloinkin, kun osa-aikatyötä koskeva järjestely ajoittuu raskauden loppuvaiheeseen ja päättyy äitiyslomalle siirtymiseen.

Esimerkki

Raskaana oleva työntekijä on jäänyt sairauspäivärahalle selkäkipujen vuoksi. Työterveyshuollossa on neuvoteltu työjärjestelyistä. Kokopäiväisen seisomatyön sijaan työnantaja voisi järjestää 3-4 tuntia päivässä

toimistotyötä. Asiakkaalle haetaan osasairauspäivärahaa kuukauden ajalle äitiyspäivärahakauden alkamiseen saakka. Osasairauspäiväraha voidaan myöntää haetulle ajalle, jos asiakas on työkyvytön sairausvakuutuslain edellyttämällä tavalla.

Perhe- ja omaishoitajan oikeus osasairauspäivärahaan

Toimeksiantosopimuksella tai yrittäjänä toimivalla perhehoitajalla, jolla ei ole muuta kokoaikatyön edellytykset täyttävää työsuhdetta tai yritystoimintaa, voi myös olla oikeus osasairauspäivärahaan. Toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja rinnastetaan palkkatyöntekijään ja kokoaikatyön edellytys täyttyy, jos perhehoitotyön säännöllinen työaika on vähintään 30 tuntia viikossa. Yrittäjänä työskentelevän perhehoitajan kokoaikatyön edellytykset täyttyy, jos hänellä on YEL-vakuutus, eikä hänellä ole muuta kokoaikatyön edellytykset täyttävää työtä.

Esimerkki

Oppisopimuksella opiskeleva henkilö

Oppisopimuksella opiskelevalla asiakkaalla on opiskelun aikana pääsääntöisesti määräaikainen työsuhde. Jos määräaikainen työ on kokoaikainen eli sen säännöllinen työaika on vähintään 30 tuntia viikossa tai vähintään asianomaisella alalla normaalisti sovellettavan kokoaikaisen työntekijän säännöllisen työajan pituinen, täyttyy kokoaikatyön edellytys.

1.3.3.3 Työajan vähentäminen

Työajan tulee vähentyä 40–60 %:iin osasairauspäivärahaan oikeuttavasta kokoaikatyön työajasta. Työajan vähentäminen voidaan toteuttaa lyhentämällä joko päivittäistä tai viikoittaista työaika. Jaksotyöaika tekevällä vähennys voidaan toteuttaa jaksokohtaisesti.

Työntekijän on sovittava työnantajansa kanssa työn vähentymisestä ja toimitettava siitä selvitys Kelaan. Yrittäjän on myös esitettävä selvitys työn vähentymisestä.

Useampaa osa-aikaista työtä tekevän on sovittava työnantajansa kanssa työajan vähentämisestä siten, että kokonaistyöaika vähentyy 40 – 60 %:iin aiemmasta.

1.3.3.3.1 Sopimus osa-aikatyöstä

Edellytyksenä osasairauspäivärahan myöntämiselle on, että työntekijä on tehnyt määräaikaisen sopimuksen työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ja työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n mukaisesta osa-aikaisesta sairauspoissaolosta. Sopimuksen tekemisen

edellytyksenä on lääketieteellinen arvio työntekijän työkyvystä. Työnantajan ja työntekijän on sovittava työajan vähentyminen 40–60 %:iin työntekijän normaalista kokoaikaisesta työajasta sekä osa-aikatyöstä maksettavasta palkasta.

Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen on oltava voimassa koko osasairauspäivärahakauden ajan. Asiakkaan tai työnantajan on ilmoitettava Kelaan, jos osa-aikatyösopimukseen tehdään kesken sopimuskauden muutoksia.

Osa-aikasopimuksessa voidaan sopia osa-aikatyön tekemisestä useammassa eri jaksossa. Osa-aikatyösopimuksessa on sovittava vähintään 12 arkipäivää kestävästä osa-aikatyöstä.

Osa-aikasopimuksessa voidaan sopia osa-aikatyön tekemisestä myös useammassa eri jaksossa. Erillisistä jaksoista voidaan sopia joko yhdellä sopimuksella tai jokaista jaksoa koskien erikseen. Jokaisesta erillisestä jaksosta tulee sopia vähintään 12 arkipäivää kestävästä osa-aikatyöstä.

Osasairauspäiväraha voidaan myöntää esim. enimmäisaikaan saakka tai keskeytystilanteissa lyhyemmältä kuin 12 arkipäivän ajalta sillä edellytyksellä, että osa-aikatyön sopimus on tehty vähintään 12 arkipäivän ajalle. Silloin, kun osasairauspäivärahaa jatketaan uudella sopimuksella välittömästi aiemman sopimuksen päättymisen jälkeen (0 omavastuu), voi uusi sopimus olla lyhyempi kuin 12 arkipäivää.

Erityistilanne: kaksi tai useampi osa-aikainen työ

Useampaa osa-aikaista työtä tekevän tulee sopia työajan vähentämisestä työnantajinsa kanssa. Työaikaa voi vähentää yhdessä työssä tai useammassa työssä siten, että kokonaistyöaika vähenee 40 – 60 %:iin aikaisemmasta. Kelassa tulee olla tieto siitä, mistä työstä tai töistä työaikaa vähennetään ja mikä on työaika kaikissa töissä yhteensä. Jos kokonaistyöaika ei käy ilmi toimitetuista asiakirjoista tai yhteydenotoista, selvitä se asiakkaalta esim. puhelimitse.

(Työsopimuslaki 55/2001 2 luku 11 a §)

Työntekopaikka ja työtehtävät

Työntekijän on palattava osa-aikatyöhön omaan kokoaikaiseen työhönsä. Hän voi tehdä osa-aikaisesti kaikkia tai osaa omista työtehtävistään. Jos hän ei terveydentilansa vuoksi kykene tekemään omia työtehtäviään, hän voi sopia työnantajansa kanssa myös muista työtehtävistä osasairauspäivärahakauden ajaksi.

Työajan vähentämisen tapa

Työajan vähentäminen voidaan toteuttaa lyhentämällä joko päivittäistä tai viikoittaista työaikaa. Jos työaikaa on vähennetty muulla tavalla, arvioi voiko vakuutettua silti pitää työkyvyttömänä sairausvakuutuslain mukaan.

Osa-aikatyöskentelyn aloittaminen

Vähintään 12 arkipäivää kestävä osa-aikatyö on mahdollista sopia alkamaan jo omavastuuajalla ilman, että se katkaisee omavastuuajan kulumista. Sopimus osa-aikatyöstä voisi siten olla voimassa jo työkyvyttömyyden alkamisesta lukien. Omavastuuajana aloitettu osa-aikatyöskentely ei kuitenkaan lyhennä tai poista omavastuuajaa, vaan oikeus osasairauspäivärahaan alkaa vasta omavastuuajan jälkeen. Omavastuuajalta ei ole oikeutta osasairauspäivärahaan.

Osa-aikatyösopimus tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityksen perusteella. Jos työkyvyttömyys on alkanut aikaisemmin kuin osa-aikatyösopimus

omavastuu-aika huomioiden alkaa, tutki sairauspäivärahoikeus osa-aikatyösopimusta edeltävältä ajalta. Samoin tutki sairauspäivärahoikeus, jos osa-aikatyösopimus päättyy aikaisemmin kuin työkyvyttömyys.

Esimerkki

Vakuutetulle on myönnetty sairauspäiväraha 1.1.–24.1. Hän toimittaa jatkoa varten lääkärinlausunnon B, jossa todetaan työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikatyöhön palaamisen mahdollisuudesta ajalle 25.1.–31.3. Vakuutettu sopii työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ajalle 15.2.–15.3. Hänelle myönnetään osasairauspäiväraha ajalle 15.2.–15.3. ja sairauspäiväraha ajoille 25.1.–14.2. sekä 16.3.–31.3., jos vakuutettu todetaan työkyvyttömäksi koko haetulta ajalta.

Selvitys osa-aikatyöstä sopimisesta

Osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta tulisi ilmetä:

- osa-aikatyön alku- ja loppupäivä tai
 - jos toteutuu useammassa jaksossa: alku- ja loppupäivät
- työn säännöllinen työaika
 - onko koko-aikatyötä?
- työaika osa-aikatyöjärjestelyn aikana
- maksetaanko täyttä koko-aikatyön palkkaa osa-aikatyöjärjestelyn aikana

Tiedot voi antaa:

1. asiointipalvelussa
2. lomakkeella Ilmoitus Osasairauspäiväraha (SV28)
3. osa-aikatyötä koskevalla sopimuksella

Jos jokin tieto puuttuu työntekijän ja/tai työnantajan ilmoituksesta, pyydä puuttuva tieto tarkoituksenmukaisella tavalla.

1.3.3.3.2 Yrittäjän työn vähentäminen

Yrittäjän tulee antaa luotettava selvitys omassa yrityksessään tekemänsä työn vähentymisestä 40–60 %. Selvitys voi olla erillisenä liitteenä annettu esim. kirjanpitäjän todistus, selvitys sijaisen palkkaamisesta tai muu luotettava selvitys. Yrittäjä voi antaa selvityksen myös hakemuslomakkeessa.

1.3.3.3 Työnantajan vaihtuminen

Sopimus osa-aikatyöstä on solmittava oman työnantajan kanssa ja kokoaikaisen työsuhteen on oltava voimassa koko osasairauspäivärahakauden ajan. Osa-aikatyön tekeminen muun kuin oman työnantajan palveluksessa ei ole mahdollista ilman kokoaikaista työtä.

Työnantajan vaihtuminen ei kuitenkaan estä osasairauspäivärahan myöntämistä, jos vakuutetun kokoaikainen työ vaihtuu toiseen kokoaikaiseen työhön ennen osasairauspäivärahakauden alkamista tai kesken osasairauspäivärahakauden ja B-lausunnon kirjoittanut lääkäri tuntee sen työpaikan työtehtävät sekä olosuhteet, jossa osa-aikatyötä tehdään. Näissä tilanteissa osasairauspäivärahoikeus syntyy, jos:

- asiakkaan uusi työ on kokoaikainen ja uuden työn työaika on osasairauspäivärahan johdosta sovittu vähennettäväksi 40–60 %:iin työntekijän normaalista kokoaikaisesta työajasta
- asiakas on estynyt sairauden vuoksi tekemästä uuden työn mukaista kokoaikatyötään eikä osa-aikainen työn tekeminen vaaranna hänen terveyttään ja toipumistaan
 - jos työnantaja vaihtuu kesken osasairauspäivärahakauden, voi tilanne edellyttää uutta lääkärinlausuntoa uuteen työhön liittyvää osasairauspäiväraha-aikaa varten
- osasairauspäivärahakauden kokoaikaiset työt ja osa-aikatyön sopimukset muodostavat yhtäjaksoisen kokonaisuuden.

1.3.3.4 Työkykyarvio

Asiakkaalla on oikeus osasairauspäivärahaan, kun hän on sairauden vuoksi estynyt tekemästä työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa (SVL 1224/2004 8 luku 4 §).

Työkyvyttömyys osasairauspäivärahaa varten edellyttää, että ilman mukautettuja työaika- ja mahdollisia muita järjestelyjä asiakas olisi työkyvyttömänä kokonaan poissa työstä ja oikeutettu sairauspäivärahaan. Sairausvakuutuslaissa ei ole osittaisen työkyvyttömyyden käsitettä vaan osasairauspäivärahan edellytyksenä on sama työkyvyttömyys kuin sairauspäivärahassa. Osa-aikaisen työn tekeminen ei saa vaarantaa vakuutetun terveyttä ja toipumista. Omavastuujalla aloitettu osa-aikainen työskentely ei vaikuta asiakkaan työkyvyttömyyden käsitteeseen tai työkyvyttömyyden arviointiin.

Tavallinen työ

Selvitä asiakkaan tavallinen työ hakemuksesta. Jos hakemuksessa ei ole riittävästi tietoa tavallisesta työstä, pyydä tarvittaessa lisätiedot asiakkaalta ensisijaisesti käyttäen suojattua viestipalvelua, puhelimitse tai asiakaskirjeellä (asiakaskirjeet PRL04 ja PRL05). Pelkkä ammattinimike ei aina riitä, koska työkykyä arvioidaan siihen työhön,

josta vakuutettu on sairauden vuoksi jäänyt pois. Jos vakuutetulla on useampia kuin yksi työ, pyydä selvitykset kaikista töistä.

Lue lisää Sairauspäiväraha Työkyvyn arviointi

Useampi kuin yksi työ

Jos asiakkaalla on kokoaikainen työ tai hän on YEL/MYEL-vakuutettu yrittäjä ja lisäksi työskentelee osa-aikaisesti, työkykyä arvioidaan kokoaikaiseen työhön tai yrittäjyyteen.

Jos asiakkaan kokoaikainen työ koostuu useammasta osa-aikaisesta työstä, tee työkykyarvio niihin töihin, joita asiakas ei kykene sairautensa vuoksi tekemään. Arvioi kokonaistilanne ja se mistä työtehtävistä asiakas on ollut sairauden vuoksi estynyt. Kokonaistilannetta arvioidessasi huomioi aina, pystyykö asiakas lääkärin arvion (hakemuksensa) mukaisesti jatkamaan osa-aikaisessa työssään terveytensä ja toipumisensa vaarantumatta. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio.

Satunnainen työskentely

Jos asiakas on alkanut työskennellä satunnaisesti myös muussa työssä osasairauspäivärahakaudella, hänelle ei myönnetä osasairauspäivärahaa muun satunnaisen työn työssäolopäiviltä. Jos kysymys on kuitenkin hyvin vähäisestä työskentelystä esimerkiksi 1–2 tuntia viikossa, osasairauspäiväraha voidaan myöntää tai maksamista edelleen jatkaa myös satunnaisen työn työskentelypäivältä.

1.3.3.4.1 Sairauden tai vamman selvittäminen

Sairauspäivärahaa ja osasairauspäivärahaa haettaessa asiakkaan on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys sairaudesta ja työkyvyttömyyden alkamisajankohdasta.

Osasairauspäivärahahakemuksen liitteeksi tulee toimittaa lääkärintodistus A tai lääkärinlausunto B (SV7), jonka on laatinut asiakkaan työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu vakuutetun työolosuhteet tunteva lääkäri. Kun kyseessä on useampi kuin yksi työ, lääkärinlausunto tulee toimittaa kaikista mukana olevista työterveyshuolloista. Myös yksi lääkärinlausunto voi olla riittävä osasairauspäivärahan myöntämiseksi, jos siitä selviää luotettavasti työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikaisen työn tekemisen mahdollisuudesta kaikissa niissä töissä, joissa osasairauspäivärahakaudella työskennellään.

1.3.3.4.2 Asiakasmuistio - Työ- ja toimintakyvyn arviointi

Asiakkaan työ-, opiskelu- ja toimintakykyyn liittyvät olennaiset tiedot kirjataan Työ- ja toimintakyvyn arvioinnin asiakasmuistioon (ASMU). Kirjaaminen sujuvoittaa asiakkaan kokonaistilanteeseen perehtymistä ja kuntoutustarpeen arviointia. Asiakasmuistiossa on selkeä rakenne ja otsikot, jotka ohjaavat sinua kirjaamisessa.

Kirjaa asiakasmuistioon ne asiat, joista voi olla hyötyä seuraavalle etuuskäsittelijälle tai palveluneuvojalle. Kullakin asiakkaalla on yksi Työ- ja toimintakykyarvioinnin asiakasmuistio, jonka aloitat, kun tarve kirjaamiselle ilmenee. Jos asiakkaalla on muistio jo valmiina, muokkaa tätä. Varmista, että asiakasmuistion tiedot ovat ajan tasalla.

Lue lisää teknisestä ohjeesta.

1.3.3.4.3 Asiantuntijalääkärin arvion pyytäminen

Lue lisää asiantuntijalääkärin arvion pyytämisestä.

Arvio saatujen lääkärintlausuntojen perusteella, onko vakuutettu työkyvytön tavalliseen työhönsä tai työhön, joka on siihen läheisesti verrattavaa. Ratkaisevaa on, miten sairaus tai vamma vaikuttaa vakuutetun toimintakykyyn suhteessa työn vaatimuksiin ja mikä on vakuutetun kyky tehdä työtään sairaudesta tai vammasta huolimatta. Pyydä tarvittaessa Kelan asiantuntijalääkärin arvio. Pyytäessäsi asiantuntijalääkärin arviota esitä pyynnössä hakemuksen, lääkärintlausuntojen ja muiden selvitysten perusteella hakemuksen ratkaisemisen kannalta keskeiset asiat.

1.3.3.4.4 Lääketieteelliset lisäselvitykset

Jos esitetystä lääkärintlausunnosta ei riittävästi selviä vakuutetun sairaus ja työkyvyttömyys, voit pyytää lisäselvitystä vakuutetun terveydentilasta häneltä itseltään. Vakuutettu voi tällöin toimittaa myös Omakanta-palvelusta tulostetun potilaskertomuskopion. Voit pyytää lisäselvitystä myös suoraan lääkäriltä tai terveydenhuollon toimintayksiköltä. Laadi lisäselvityspyyntö huolellisesti, jotta saat hakemuksen ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot, mutta et tarpeetonta tietoa, ettei henkilötietolain edellyttämä tietosuoja vaarannu. Esim. potilaskertomustietoja ei saa pyytää vakuutetun koko sairaushistorian ajalta, vaan ainoastaan ne tiedot, jotka tarvitaan käsiteltävänä olevan hakemuksen ratkaisemiseksi.

Konsultoi tarvittaessa asiantuntijalääkärinä lisäselvityksen tarpeesta ja aina silloin, jos tarkoitus on määrätä vakuutettu lisätutkimuksiin.

Jos saat lisäselvityksen muualta kuin vakuutetulta itseltään ja jos selvitys johtaisi osasairauspäivärahan hylkäämiseen kokonaan tai osittain, kuule vakuutettua ennen asian ratkaisemista. (HallintoL 434/2003 6 luku 34–36 §).

1.3.3.4.4.1 Lisäselvitykset vakuutetulta

Voit pyytää vakuutettua toimittamaan lisäselvitystä, esimerkiksi erikoislääkärin lausunnon, jos se on tarpeen työkyvyn arvioimiseksi tai kuntoutustarpeen selvittämiseksi. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio lausunnon tarpeellisuudesta.

Voit pyytää vakuutetulta myös muita hänen hallussaan olevia päivärahahakemuksen käsittelyssä tarvittavia lisäselvityksiä, kuten kopioita potilaskertomuksista tai

lääkärinlausunnoista. Vakuutettu voi toimittaa myös Omakanta-palvelusta tulostetun potilaskertomuskopion.

1.3.3.4.4.2 Lisäselvitykset terveydenhuollosta

Voit pyytää hakemuksen käsittelyssä tarvittavat välttämättömät lisäselvitykset suoraan vakuutettua hoitaneelta lääkäriltä, sairaalalta, terveyskeskukselta tai muulta sairaanhoitolaitokselta (asiakaskirje YHV03), jos et voi arvioida hakijan työkyvyttömyyttä esitetyn lääkärinlausunnon perusteella. Voit konsultoida asiantuntijalääkäreitä tarvittavista lisäselvityksistä.

Kelalla on lakiin perustuva oikeus saada pyynnöstä etuuden ratkaisemista varten välttämättömät tiedot lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä sekä julkiselta ja yksityiseltä terveydenhuollon toimintayksiköltä (SVL 1224/2004 19 luku 1 § 2 mom.). Vakuutetun suostumusta tietojen hankkimiseen ei tarvita. Kuule kuitenkin asiakasta ennen päätöksen tekemistä, jos olet pyytänyt suoraan terveydenhuollosta lisäselvityksiä ja niiden tietojen perusteella sairauspäiväraha hylätään kokonaan tai osittain. Tarvittavat tiedot voit pyytää kopiona potilaskertomuksista tai muista potilasasiakirjoista. Kelalla on oikeus saada kopiot maksutta. Laadi selvityspyyntö huolellisesti, jotta saat juuri ne tiedot, joita tarvitset ja jotka on oikeus saada.

Jos vakuutettu on toimittanut Kelalle osasairauspäivärahan hakemista varten lääkärinlausunnon ja se on selvästi puutteellinen, etkä sen perusteella pysty ratkaisemaan päivärahahakemusta, voit tarvittaessa pyytää lausunnon kirjoittajaa täydentämään sitä. Konsultoi tässä tilanteessa asiantuntijalääkäreitä siitä mitä lisäselvitystä tarvitaan. Lausunnon täydentämisestä ei makseta erikseen palkkiota lausunnon kirjoittajalle.

1.3.3.4.4.3 Uusi lausunto terveydenhuollosta

Voit pyytää vakuutetun terveydentilasta, hoidosta tai työkyvystä lausunnon lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä tai sosiaalipalvelujen tuottajalta (asiakaskirje YHV02). Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkärin arvio lisäselvityksen tarpeesta ja siitä, minkä erikoisalan lausunto tarvitaan. Kun terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu asiantuntija kirjoittaa Kelan pyynnöstä lausunnon, Kela on velvollinen maksamaan lausunnon kohtuullisen palkkion (SVL 19 luku 12 §). Muita kustannuksia ei korvata. Palkkio maksetaan LM-järjestelmällä käyttäen kustannuslajia V1.

Terveydenhuollon ammattipätevyiden omaavat henkilöt on lueteltu Valviran internet-sivuilla [Valvira.fi](https://www.valvira.fi).

Sosiaalipalvelujen tuottajia ovat sosiaalihuollon laitokset, avohuollon toimintayksiköt, perhekodit ja sosiaalihuollon palveluita antavat yksityiset ammatinharjoittajat.

1.3.3.4.5 Työkyvyn arvioinnin erityistapauksia

Monisikiöraskaudesta, plastiikkakirurgisista toimenpiteistä ja päihdesairaudesta johtuvaan työkyvyttömyyteen ja osasairauspäivärahaoikeuden selvittämiseen liittyy seuraavia erityispiirteitä.

Kaksi tai useampi osa-aikatyö

Kahta tai useampaa osa-aikaista työtä vähintään 35 tuntia viikossa tekevän hakiessa osasairauspäivärahaa hänen tulee toimittaa lääkärinlausunto kaikkia työsuhteitaan koskien. Lääkärinlausunto tulee siis toimittaa kaikista mukana olevista työterveyshuolloista. Myös yksi lääkärinlausunto voi olla riittävä osasairauspäivärahan myöntämiseksi, jos siitä selviää luotettavasti työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikaisen työn tekemisen mahdollisuudesta kaikissa niissä töissä, joissa osasairauspäivärahaudella työskennellään. Jos sisältö on riittävä, B-lääkärinlausunto voidaan siis laatia

- työterveyshuollossa, johon liittyvässä työssä työntekijä jatkaa
- työterveyshuollossa, johon liittyvästä työstä työntekijä jää kokonaan pois
- muun työolosuhteet tuntevan lääkärin toimesta

Monisikiöraskaus ja työkyvyttömyys

Synnytyssairaaloissa on odottaville äideille suositeltu kaksosraskauden johdosta sairauslomaa vaihtelevasti ja tätä koskeva A-todistus on kirjoitettu usein jo 25. raskausviikon jälkeen. Monisikiöraskauden poikkeavan luonteen johdosta siihen liittyy riskejä verrattuna tavalliseen raskauteen.

Plastiikkakirurgiset toimenpiteet ja työkyvyttömyys

Puhtaasti esteettisistä syistä tehtävät plastiikkakirurgiset toimenpiteet eivät ole sairausvakuutuslaissa tarkoitettua tarpeellista sairauden hoitoa. Näiden toimenpiteiden jälkeistä työkyvyttömyyttä ei myöskään pidetä sairaudesta johtuvana, jolloin oikeutta sairauspäivärahaan tai osasairauspäivärahaan ei ole. Jos kuitenkin esteettiseen kirurgiseen toimenpiteeseen liittyy odottamaton komplikaatio, siihen kohdistuvan hoidon voidaan katsoa johtuvan sairaudesta. Tällöin vakuutetulla on oikeus korvauksiin tarpeellisista hoidon kustannuksista ja ansionmenetyksestä.

Julkisessa terveydenhuollossa tehdyt toimenpiteet

Julkisessa terveydenhuollossa tehty toimenpide (esim. lihavuusleikkaus tai sukupuolenkorjausleikkaus) on yleensä tarpeellista sairaanhoitoa. Välittömästi toimenpiteestä johtuva työkyvyttömyys oikeuttaa sairauspäivärahaan, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan. Sairauspäivärahan perustetta ei tarvitse erikseen selvittää.

Tutkimuksiin tai hoitoon odottaminen

Tutkimuksiin tai hoitoon odottaminen ei yksistään ole riittävä syy myöntää päivärahaa. Tapauskohtaisesti joudut selvittämään ja tarvittaessa pyytämään lisäselvitystä tilanteesta ja arvioimaan tai asiantuntijalääkäri arvioi, onko vakuutettu työkyvytön vai työkykyinen.

Useissa pitkäaikaissairauksissa sairauden kulku on aaltomainen. Esimerkiksi nivelrikko on sairaus, joka oireilee ajoittain enemmän. Jos potilas on saanut läheteen erikoissairaanhoidon lisätutkimuksiin, ei se välttämättä tarkoita aina, että vakuutettu olisi koko odotusajan työkyvytön.

Päihteiden käyttö ja työkyvyttömyys

Päihdesairauksissa oikeutta osasairauspäivärahaan on arvioitava samoin periaattein kuin muissakin sairauksissa. Osasairauspäivärahan myöntöedellytysten arvioimiseksi asiakkaan on toimitettava B-lausunto työkyvyttömyydestä. Avohoidossa tapahtuvan päihdekatkaisun osalta työkykyä on arvioitava työkyvyttömyyden arvioimisesta annettuja ohjeita ja periaatteita noudattaen.

Lue lisää yksilökohtaisesta päihdekuntoutuksesta.

Ammattitauti

Ammattitaudit ovat sairauksia, joiden pääasiallinen aiheuttaja on jokin työssä oleva fyysikaalinen, kemiallinen tai biologinen tekijä. Työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään, mitkä sairaudet katsotaan ammattitaudeiksi.

Osan ammattitaudeista, esimerkiksi rasitusvammat hoitaa tavallisesti työterveyslääkäri. Ammattitautia voidaan tutkia ensi vaiheessa oman alueen keskussairaalassa. Tarvittaessa potilas voidaan lähettää lisätutkimuksiin Työterveyslaitokselle tai sen aluepisteiden poliklinikoille. Työpaikkaselvitysten tarkoitus on tunnistaa mahdolliset ammattitaudin aiheuttajat, esimerkiksi herkistävät kemikaalit ja altistumisreitit sekä tehdä arvioita.

Tavallisimpia ammattitauteja voivat olla erilaiset hengityselinsairaudet, ammatti-ihotaudit, hermoston sairaudet, tuki- ja liikuntaelimistön sairaudet ja muut ammattitaudit, kuten tärinätauti, infektiotaudit, meluvamma.

Ammattitaudin korvaa se vakuutusyhtiö, jossa työnantajan tapaturmavakuutus oli ammattitaudin ilmetessä. Korvaaminen edellyttää syy-yhteyttä korvattavan vamman tai sairauden ja työssä olleen altisteen välillä. Kaikki sairaudet, joilla on syy-yhteys työhön, eivät kuitenkaan ole ammattitauteja. Ammattitautia epäiltäessä korvausvelvollisuuden selvittely tulisi laittaa vireille työnantajan vakuutuslaitoksessa ja sairauspäivärahan käsittelyyn pitäisi pyytää viivästyminen todistus.

Jos vakuutettu oireilee työssään, voi hänellä olla oikeus saada sairauspäivärahaa esim. eri hengitystieoireisiin liittyvien tulehdussairauksien pohjalta. Kun tosiasiallinen oireilun syy löytyy ja työkykyisyys altistumisen ulkopuolella selviää, ei sairauspäivärahaan ole enää oikeutta.

1.3.3.4.6 Työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhtäjaksoisuus

Vakuutetun tulee esittää lääkärintodistus työkyvyttömyydestä, jos työkyvyttömyys jatkuu yli omavastuuajan. Omavastuuajalle riittää esim. työnantajan tai työterveyshuollon selvitys. Käsittele päiväraha-asia aina yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden alkamispäivästä lukien. Vakuutettu ei itse voi valita alkamisaikaa.

Jos lääkärintodistus puuttuu viikonlopun ajalta, selvitä onko vakuutettu ollut poissa työstään. Viikonlopun ajalta lääkärintodistusta ei välttämättä tarvita, jos sama sairaus jatkuu maanantaina.

Jos lääkärintodistus puuttuu arkivapaalta, työkyvyttömyyttä ei yleensä voida pitää yhdenjaksoisena. Tämä koskee myös vuorotyössä olevien arkivapaita.

YEL-päivärahan hakija voi esittää omavastuujalle terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan antaman todistuksen sairaudesta.

Jos työkyvyttömyys on aiheutunut työtapaturmasta tai liikennevahingosta, selvitä yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden alkamispäivä vakuutusyhtiöstä. Yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden katsotaan alkaneen tapaturman sattumisesta, vaikka sairauspäivärahaa ei ole haettu.

1.3.3.4.7 Osa-aikatyö terveyttä ja toipumista vaarantamatta

Asiakkaan tulee olla työkyvytön tavalliseen työhönsä kuten sairauspäivärahassa. Osa-aikaisen työn tekeminen ei saa vaarantaa hänen terveyttään ja toipumistaan. Lääkärinlausunnossa todetaan ne olosuhteet ja edellytykset, joiden täytyessä asiakas voi työkyvyttömyydestään huolimatta työskennellä osa-aikaisesti terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta.

Asiakkaan on esitettävä lääkärintodistus A tai lääkärinlausunto B (lomake SV7), jonka on laatinut asiakkaan työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu asiakkaan työolosuhteet tunteva lääkäri. Muu lääkäri kuin työterveyslääkäri voi kirjoittaa lausunnon, jos hän on hankkinut riittävät tiedot asiakkaan työtehtävistä ja työolosuhteista esimerkiksi konsulttoimalla työterveyshuoltoa tai työnantajaa. Muun kuin työterveyslääkärin lausunto voidaan hyväksyä esimerkiksi pienyrityksien kohdalla, joilla sairaanhoitopalvelut eivät sisälly työterveyshuoltopalvelua koskevaan sopimukseen.

Kahta tai useampaa osa-aikaista työtä vähintään 30 tuntia viikossa tekevän hakiessa osasairauspäivärahaa hänen tulee toimittaa lääkärinlausunto B kaikkia työsuhteitaan koskien. Lääkärinlausunto tulee siis toimittaa kaikista mukana olevista työterveyshuolloista. Myös yksi lääkärinlausunto voi olla riittävä osasairauspäivärahan myöntämiseksi, jos siitä selviää luotettavasti työkyvyttömyys sekä arvio osa-aikaisen työn tekemisen mahdollisuudesta kaikissa niissä töissä, joissa osasairauspäivärahakaudella työskennellään. Jos sisältö on riittävä, B-lääkärinlausunto voidaan siis laatia

- työterveyshuollossa, johon liittyvässä työssä työntekijä jatkaa
- työterveyshuollossa, johon liittyvästä työstä työntekijä jää kokonaan pois
- muun työolosuhteet tuntevan lääkärin toimesta

(SVL1224/2004 8 luku 4 §)

(SVA 2 luku 1 § 9 mom.)

1.3.3.5 Kuntoutustarve ja kokonaistilanne

Selvitä asiakkaan työhön paluun ja kuntoutuksen mahdollisuudet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Selvitä osasairauspäiväraha- tai sairauspäiväraha-asiaa käsitellessäsi asiakkaan kokonaistilanne erityisesti, kun

- hänellä on jo useita sairauspäivärahakausia ja/tai kuntoutustukijaksoja
- työhön paluun yritykset eivät ole onnistuneet
- asiakkaalla on työttömyysjaksoja tai työttömyys on pitkittynyt
- hänellä ei ole ammatillista koulutusta
- sosiaalinen selviytyminen on heikkoa
- lääkärinlausunnosta nähdään, että asiakas ei pysty todennäköisesti
 - palaamaan entiseen työhönsä tai
 - työskentelemään opiskelemassaan ammatissa.

Jos asiakkaan tilanne tuntuu vaikealta selvittää tai tarvitset lisätietoa muista etuuksista, tee asiantuntijayhteistyötä. Pyydä tarvittaessa asiantuntijalääkäriin apua kuntoutustarpeen arvioimiseen. Lue lisää atl-arvio menettelyohjeesta.

Kuntoutustarpeen selvittämisvelvollisuus

Laki velvoittaa sinua ohjaamaan tarvittaessa asiakkaan Kelan tai muun tahon kuntoutukseen.

Kelan on selvittävä asiakkaan kuntoutustarve mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, viimeistään kuitenkin silloin, kun asiakkaan sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan enimmäisaikoihin luettavien päivien lukumäärä yhteensä ylittää 60 (SVL 1224/2004 12 luku 6 §). Selvittämisessä on olennaista asiakkaan sairauden ja kokonaistilanteen aiheuttaman työ- tai opiskelukyvyyn heikkenemisen sekä tähän liittyvän kuntoutustarpeen havaitseminen riittävän varhaisessa vaiheessa. Kuntoutustarpeen selvittäminen voi edellyttää sairauspäivärahakäsittelijän, kuntoutuskäsittelijän sekä asiantuntijalääkäriin yhteistyötä. Päivärahapäätöksessä, jossa 60 suorituspäivää ylittyy, asiakkaalle lähtee automaattisesti liitteenä kirje Tietoa kuntoutuksesta (SV 11).

Kuntoutustarpeeseen tulee ottaa kantaa aina päivärahahakemusta ratkaistaessa. Kirjaa kannanotto myös tilanteissa, joissa terveydenhuollon tutkimukset ovat kesken.

Kelan ei tarvitse selvittää ammatillisen kuntoutuksen tarvetta, jos se selvitetään muualla (esim. työeläkelaitoksessa). Huomioi kuitenkin asiakkaan kokonaistilanne ja mahdollinen lääkinnällisen kuntoutuksen tarve. Ohjaa asiakas tarvittaessa Kelan tai muiden tahojen kuntoutuspalveluihin.

Kuntoutustarpeen selvittämisen toteuttaminen

Asiakkaalla on kuntoutustarve, kun todetaan, että hänen työ- ja toimintakykyään on mahdollista tukea tai parantaa kuntoutuksellisin keinoin. Tutustu taustatietoihin ja selvitä kuntoutustarve ja -mahdollisuudet ensisijaisesti Kelassa olevien lausuntojen ja asiakirjojen perusteella. Tee tarvittaessa yhteistyötä kuntoutuskäsittelijän ja asiantuntijalääkäriin kanssa. Huomaa, että kuntoutustarpeen selvittämisen yhtenä työvälineenä toimii myös työkykykeskustelu asiakkaan kanssa.

Jos kuntoutustarpeen selvittäminen ei ole mahdollista käytettävissä olevien asiakirjojen ja muiden tietojen perusteella, saattaa olla tarpeen pyytää asiakkaalta esimerkiksi

lääketieteellisiä lisäselvityksiä tai selvitys asiakkaan ammatista ja työstä (PRL 04). Lääketieteellisten lisäselvitysten pyytämisestä kuntoutustarpeen selvittämiseksi on hyvä sopia asiantuntijalääkärin kanssa.

1.3.3.6 Osa-aikatyösopimuksen muuttaminen ja osa-aikatyön keskeytyminen

Osa-aikatyön tilapäinen keskeytyminen sopimusaikana

Oikeus osasairauspäivärahaan perustuu työkyvyttömyyteen ja siltä ajalta tehtyyn työnantajan ja työntekijän väliseen yhteiseen sopimukseen osa-aikatyön tekemisestä. Osa-aikatyön tekeminen saattaa tilapäisesti keskeytyä eri syistä osa-aikatyötä koskevan sopimuksen keston aikana. Asiakkaalla on osa-aikatyötä koskevan sopimuksen aikana esim. normaali työsuhteesta johtuva oikeus olla tilapäisesti pois työstä oman tai lapsen sairastumisen vuoksi. Myös vuosiloman pitäminen on sopimuksen aikana mahdollista. Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen kestosta ilmoitetaan osasairauspäivärahan lomakkeen SV 28 kohdassa 2.

Jos osa-aikatyön ilmoitetaan tilapäisesti keskeytyvän sopimuksen keston aikana esimerkiksi oman tai lapsen sairastumisen tai vuosiloman vuoksi siten, että osa-aikatyö jatkuu keskeytyksen jälkeen uudelleen sopimuksen mukaisesti, sopimuksen osapuolet eli työntekijä ja työnantaja valitsevat kahdesta vaihtoehdosta:

1. Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen ilmoitetaan keskeytyvän tilapäisesti (esim. vuosiloma) siten, että katkoksen jälkeen sopimus on uudelleen voimassa alkuperäisen voimassaolon ajan. Tällöin osasairauspäivärahan maksaminen lakkaa keskeytyksen ajaksi ja jatkuu keskeytyksen jälkeen uudelleen osa-aikatyösopimuksen mukaisesti. Osa-aikatyön tilapäisestä keskeytymisestä voidaan ilmoittaa jo alkuperäistä sopimusta tehtäessä tai myöhemmin osasairauspäivärahan aikana.

Osasairauspäiväraha voidaan myöntää tilapäisen keskeytyksen jälkeen lyhyemmälle kuin 12 arkipäivän ajalla, silloin kun osa-aikatyöskentely on alun perin tehdyssä sopimuksessa suunniteltu kestämaan yhdenjaksoisesti vähintään 12 arkipäivää. Suorituspäivät voivat jäädä alle vähimmäisajan myös tilapäistä keskeytymistä edeltävässä myönnössä.

- Jos asiakkaan työkyvyttömyys jatkuu yhdenjaksoisena myös keskeytyksen ajan, seuraavaan osa-aikatyöjaksoon ei tule omavastuu-aikaa.
- – Jos keskeytyksen ajalle myönnetään sairauspäiväraha ja osasairauspäivärahan maksaminen jatkuu välittömästi tämän jälkeen, ei osasairauspäivärahaan muodostu omavastuu-aikaa.
- Jos asiakas ei ole keskeytyksen aikana työkyvytön, keskeytystä seuraavan osasairauspäivärahajakson omavastuu-aika on joko 1 tai 10 päivää riippuen keskeytyksen pituudesta. (Kuntoutusrahan jälkeen omavastuu on 0.)
- Jos keskeytyksen ajalle ei myönnetä sairauspäivärahaa, mutta työkyvyttömyys jatkuu yhdenjaksoisena keskeytyksenkin ajan, tallenna uusi osasairauspäivärahajakso alkamaan siten, että omavastuu-aika (1 tai 1+9 päivää) kuluu jo ennen tosiasiallisen osa-aikatyön uudelleen alkamista. Katso tarkemmat ohjeet täältä.

2. Osa-aikatyötä koskeva sopimus pidetään muuttumattomana voimassa myös keskeytyksen ajan, jolloin osasairauspäivärahan maksaminen jatkuu keskeytyksen ajan sopimuksen mukaisesti ja suorituspäivät kuluvat. Pääsääntöisesti Kelaan ei tarvitse ilmoittaa työn tekemisen tilapäisestä keskeytyksestä, jos osa-aikatyötä koskeva sopimus pysyy keskeytyksettä voimassa. Jos osa-aikatyön tekemisen keskeytyksellä on vaikutusta työnantajan oikeuteen saada osasairauspäivärahaa, esim. palkanmaksun peruste muuttuu täydestä palkasta vuosilomapalkaksi, on muuttuneesta palkanmaksusta kuitenkin ilmoitettava.

Jos vakuutettu on menossa tai on ollut kuntoutusjaksolla osasairauspäivärahauden aikana, neuvo ensisijaisesti vakuutettua hakemaan kuntoutusrahaa kyseiselle ajalle, koska kuntoutusraha on ensisijainen etuus. Jos kyse on lyhyestä alle viikon kuntoutusjaksosta, ja sopimus osa-aikatyöstä pidetään voimassa, voi osasairauspäivärahan maksaminen jatkua, ja asiakas olla hakematta kuntoutusrahaa.

Jos osa-aikatyöskentely kokonaan keskeytyy siten, ettei osa-aikatyöskentely keskeytyksen jälkeen enää jatku sopimuksen mukaisesti, osa-aikatyötä koskeva sopimus katsotaan päättyneeksi keskeytyksen alkamisesta lähtien.

Osa-aikatyösopimuksen muuttaminen ja päättäminen kesken sopimuskauden

Osa-aikatyötä koskeva sopimus sitoo osapuolia sopimuskauden, ellei sopimusta muuteta uudella sopimuksella. Osa-aikatyösopimusta voidaan muuttaa esimerkiksi sopimuksella siirtymisestä kokoaikatyöhön tai kokoaikaiselle sairauspoissaololle.

Jos työntekijä ei sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi kykene enää suoriutumaan osa-aikaisesta työstään tai osa-aikatyö muusta syystä kokonaan keskeytyy, määräaikainen sopimus päättyy kesken sopimuskauden. Arvion osa-aikatyötä koskevan sopimuksen jatkamisedellytyksistä tekevät työntekijä ja työnantaja tarvittaessa työterveyshuollon avustamana. Kun työntekijä ei työkyvyttömyytensä vuoksi kykene enää suoriutumaan osa-aikaisesta työstään, selvitä tarvittaessa kuntoutustarve ja työhön paluun mahdollisuudet.

Jos osa-aikatyötä koskevaa sopimusta muutetaan tai se päättyy ennen sopimuskauden päättymistä, vakuutetun on ilmoitettava tästä Kelaan. Päättymisen syy on ilmoitettava. Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen muutoksesta tulee varmistua myös työnantajan osalta.

Lakkautta osasairauspäiväraha osa-aikatyösopimuksen päättymisestä alkaen. Jos osa-aikatyösopimus päättyy kesken sopimuskauden esim. sairastumisen tai työsuhteen päättymisen vuoksi, pyydä vakuutetulta tai työnantajalta tarvittavat tiedot sairauspäivärahan myöntämiseksi jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavalle ajalle.

Osa-aikatyösopimuksen aikainen lomautus

Osasairauspäivärahaan liittyvä osa-aikatyötä koskeva sopimus sitoo osapuolia myös lomautuksen aikana.

Lomautuksen johdosta osasairauspäivärahaan liittyvä osa-aikainen työskentely voi keskeytyä ilman, että osa-aikatyötä koskevaa sopimusta muutetaan. Näissä tilanteissa osasairauspäivärahassa ei tapahdu muutoksia.

Lomautuksen johdosta osasairauspäivärahaan liittyvää sopimusta voidaan kuitenkin myös muuttaa siten, että osa-aikatyön sopimus joko tilapäisesti keskeytyy lomautuksen ajaksi jatkuen lomautuksen jälkeen uudelleen tai osasairauspäivärahaa varten tehty osa-aikatyön sopimus päättyy kokonaan lomautuksen alkaessa.

Selvitä saadun lomautustiedon perustella, aiheuttaako se myös muutoksia osasairauspäivärahaa koskevaan osa-aikatyön sopimukseen. Jos lomautus aiheuttaa muutoksen osasairauspäivärahaa koskevaan osa-aikatyön sopimukseen, selvitä työnantajalta keskeytyykö sopimus lomautuksen ajalle jatkuen lomautuksen jälkeen sopimuksen mukaiselle ajalle vai päättyykö osa-aikatyön sopimus kokonaan lomautuksen alkaessa. Vaihtoehtoisesti voit pyytää asiakasta toimittamaan Kelaan kopion lomautusilmoituksesta ja mahdollisesti muuttuneesta sopimuksesta.

Lomautuksen johdosta keskeytyvän osasairauspäivärahan ajalle asiakkaalla on pääsääntöisesti oikeus sairauspäivärahaan vähintään myönnettyä osasairauspäivärahaa vastaavalta ajalta. Osasairauspäivärahan tilalle tulevan sairauspäivärahan myöntämiseksi tulee asiakkaalta tai työnantajalta pyytää tarvittavat tiedot sairauspäivärahasta. Esim. työnantajan sairausajan palkanmaksuvelvollisuuden jatkuminen tulee lomautuksesta huolimatta selvittää ennen sairauspäivärahan myöntämistä.

Sairauspäivärahan jälkeisen osasairauspäivärahan myöntämiseksi tarvitaan työnantajalta joko tieto osa-aikatyötä koskevan aiemman sopimuksen jatkumisesta tai jos sopimus on ilmoitettu lomautuksen johdosta päättyneeksi, tulee asiassa toimittaa kokonaan uusi sopimus osa-aikatyön tekemisestä.

1.3.3.7 Vähimmäisaika

Työntekijän ja työnantajan on sovittava osasairauspäivärahaan liittyvästä työajan vähentämisestä vähintään kahden viikon eli 12 arkipäivän ajalle. Vastaavasti yrittäjällä työajan vähentämisen suunnitelma on tehtävä vähintään 12 arkipäivän ajalle. Työajan vähentämisestä voidaan sopia myös useammassa eri jaksossa. Erillisistä jaksoista voidaan sopia joko yhdellä sopimuksella tai jokaista jaksoa koskien erikseen. Jokaisesta erillisestä työajan vähentämisen jaksosta tulee sopia vähintään 12 arkipäivän ajalle.

Osasairauspäivärahaa voidaan myöntää lyhyemmältä kuin 12 arkipäivän ajalta, jos osittaisesta työskentelystä (40-60%) on sovittu vähintään 12 arkipäivän ajaksi (SVL4 59/2006 8 luku 11 § 1 mom.). Jos osasairauspäivärahaan liittyvän osittaisen työskentelyn sopimusta jatketaan uudella sopimuksella välittömästi aiemman sopimuksen päättymisen jälkeen, voi uusi sopimus olla lyhyempi kuin 12 arkipäivää.

1.3.3.8 Enimmäisaika

Osasairauspäivärahaa maksetaan 31.12.2022 saakka enintään 120 arkipäivältä ja 1.1.2023 lukien enintään 150 arkipäivältä. Jos asiakkaan enimmäisaika ei ole täytynyt 31.12.2022 mennessä, hänelle voidaan maksaa osasairauspäivärahaa 150 arkipäivältä. Enimmäisaikaan lasketaan ohjelmallisesti kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Kahden vuoden jakso lasketaan kunkin osasairauspäivärahakauden alusta.

Enimmäisaikaan laskettavat osasairauspäivärahapäivät voivat olla eri sairauksien aiheuttamia: enimmäisaika ei ala kulua alusta uuden sairauden perusteella.

Vakuutetun oltua työkykyinen yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukauden ajan osasairauspäivärahan enimmäisajan laskenta alkaa uudelleen alusta.

Suorituspäiviksi lasketaan ne päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu vanhempainpäivärahan maksamisen vuoksi.

Osasairauspäivärahan enimmäisaika on itsenäinen sairauspäivärahan enimmäisaikaan nähden. Osasairauspäivärahan suorituspäivät eivät vaikuta sairauspäivärahan suorituspäiviin, eikä ensisijaisuusaikaan tai enimmäisajan täyttymiseen.

(SVL 972/2013 8 luku 12 §)

1.3.3.9 Enimmäisajan jälkeen

Vakuutettu voi saada osasairauspäivärahaa uudelleen osasairauspäivärahan enimmäisajan jälkeen, jos hän on välillä ollut yhtäjaksoisesti 12 kuukauden ajan työkykyinen. Huomaa, että työkykyisyyttä pidetään yhtäjaksoisena, vaikka 12 kuukauden aikaan sisältyy lyhyitä enintään 1+9 arkipäivän omavastuuajan pituisia työkyvyttömyysjaksoja. Jos kyseessä on uusi sairaus, ei 12 kuukauden työkykyisyyttä edellytetä. (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 1 – 4 mom. ja SVL 1224/2004 8 luku 13 §).

Kun vakuutettu hakee osasairauspäivärahaa enimmäisajan täyttymisen jälkeen ja hän on työkyvytön, selvitä, onko vakuutettu ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukautta. Jos se on täyttynyt, voit myöntää osasairauspäivärahan. Jos 12 kuukauden työkykyisyyttä ei ole täyttynyt, selvitä, onko kysymyksessä sama vai uusi sairaus. Jos kysymyksessä on uusi sairaus, voit myöntää osasairauspäivärahan.

Lisäpäiväoikeus

Vakuutettu voi saada uudelleen osasairauspäivärahaa saman sairauden perusteella enimmäisajan täyttymisestä huolimatta, jos hän palaa ansiotyöhön ja hänen sairautensa uusiutuu työssäolon jatkuttua yhtäjaksoisesti vähintään 30 kalenteripäivää. Päivärahaa maksetaan yhdessä tai useammassa jaksossa enintään 50 arkipäivältä. (SVL 1224/2004 8 luku 9 § 5 mom.)

30 päivän yhtäjaksoinen työssäolo

Yhtäjaksoisella 30 päivän työskentelyllä tarkoitetaan kalenteripäiviä, jolloin siihen sisältyvät myös sunnuntai- ja pyhäpäivät. Työssäolon tulee olla yhtäjaksoista siten, että sen keskeyttävät vain työn säännönmukaiset tai niihin rinnastettavat viikkotyövapaat. Yhtäjaksoisen työskentelyn tulee olla tosiasiallista työskentelyä, joten esim. vuosilomaa, pekkasvapaata ja omasta tai lapsen sairaudesta johtuvaa poissaoloa ei rinnasteta työssäoloon. Yhtäjaksoista 30 päivän työssäoloa laskettaessa otetaan joustavasti huomioon erilaiset työjärjestelyt esim. vuorotyössä. Vakuutettu voi 30 päivän aikana työskennellä eri työnantajilla, jos kuitenkin yhtäjaksoisen työskentelyn vaatimus täyttyy. Myös osa-aikainen yhtäjaksoinen työskentely täyttää työskentelyn vaatimuksen.

Selvitä palkansaajan työssäolo hakemuksen tiedoista tai työnantajan palkkailmoituksesta. Jos vakuutetun työssäolo on päättynyt, pyydä tarvittaessa selvitys työnantajalta (POL16). Tarkista, onko yrittäjällä voimassa oleva YEL- tai MYEL - vakuutus. Jos vakuutus ei ole voimassa, selvitä yrittäjätoiminnan kesto asiakaskirjeellä (PRL33).

Sairauspäivärahan enimmäisajan kulumisella ei ole vaikutusta osasairauspäivärahan enimmäisaikaan.

Työkykyisenä ei pidetä vakuutettua

- joka saa sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa
- joka saa täyttä lakisääteistä työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea tai muuta korvausta työkyvyttömyyden perusteella.

Työkykyisyysaikaan rinnastetaan aika, jolta vakuutettu on

- saanut Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (KKRL) mukaista kuntoutusrahaa
- saanut työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa
- saanut ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain tai sotilasvammalain kuntoutusta koskevien säännösten nojalla
- ollut työttömänä työnhakijana TE-toimistossa
 - tarkista tarvittaessa Työlinja-puhelinpalvelusta osoitteesta te-palvelut.fi
 - työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työ- tai virkasuhteessa ja joka ei työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään. Työttömänä pidetään myös kokoaikaisesti lomautettua ja soviteltuun peruspäivärahaan oikeutettua henkilöä sekä henkilöä, jonka työnteko ja palkanmaksu ovat kokonaan keskeytyneet lomautukseen rinnastettavasta syystä.
 - työnhakijana pidetään henkilöä, joka on rekisteröitynyt työnhakijaksi työhallinnon tietojärjestelmään, pitänyt työnhakunsa voimassa, ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle yhteystietonsa ja joka asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.
- osallistunut julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaiseen toimenpiteeseen tai mainitun lain 9 luvussa tarkoitettuun opiskeluun
- oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen, koska työkyvyttömyyseläkehakemus on vireillä tai hylätty.

Pääsääntöisesti vakuutettua voidaan pitää työkykyisenä myös ajalla, jolloin hän on saanut osittaisen työkyvyttömyyden perusteella osakuntoutustukea tai osatyökyvyttömyyseläkettä.

Huomaa, että 12 kuukauden yhtäjaksoinen työkykyisyysaika täyttyy ja uusi osasairauspäiväraha-oikeus voi alkaa, vaikka vakuutettu ei terveydellisistä syistä ole ollut työhön kykenevä enimmäisajan jälkeen, jos hän on ollut tämän ajan työttömänä työnhakijana. Tällöin merkitystä ei ole sillä, että vakuutettu on esittänyt lääkärintodistuksia työkyvyttömyydestään ko. 12 kuukauden ajalta. Yhtäjaksoinen 12 kuukauden työkykyisyysjakso voi sisältää alle omavastuun (1+9 arkipäivää) pituisia jaksoja, joina vakuutettu ei ole ollut työnhakijana esim. työhaun uusimattomuuden vuoksi.

1.3.4 Omavastuu aika

Omavastuuajana asiakkaan tulee olla sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön tavalliseen työhönsä. Vähintään 12 arkipäivää kestävä osa-aikainen työskentely on mahdollista kuitenkin aloittaa jo omavastuuajalla. Sopimus osa-aikatyöstä voisi siten olla voimassa jo työkyvyttömyyden alkamisesta lukien. Jo omavastuuajana aloitettu osa-aikatyöskentely ei kuitenkaan lyhennä tai poista

omavastuuajaa, vaan oikeus osasairauspäivärahaan alkaa vasta omavastuuajan jälkeen.

YEL- vakuutetulle voidaan myöntää omavastuuajan aikana aloitetusta osa-aikatyöskentelystä huolimatta täysi YEL päiväraha. MYEL-vakuutettu asiakas voi saada Mela-sairauspäivärahaa osasairauspäivärahan omavastuuajana.

Omavastuun aikainen työskentely on mahdollista sellaisessa tilanteessa, jossa yhtäjaksoinen osa-aikainen työskentely alkaa aikaisintaan 1.1.2023.

1.3.4.1 Omavastuuajaa 1 + 9

Osasairauspäiväraha voidaan myöntää omavastuuajaa seuraavasta arkipäivästä lukien. Osasairauspäivärahan omavastuuajaa on sairastumispäivä ja yhdeksän sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää. Tarkista, että työkyvyttömyys on omavastuuajalta yhtäjaksoinen. Asiakas on voinut olla sairastumispäivänä työssä. Arkipäivällä tarkoitetaan muita päiviä kuin sunnuntai-, pyhä- tai arkipyhäpäiviä. Omavastuuajaa otetaan työkyvyttömyyden alkamisesta lukien myös niissä tapauksissa, joissa hakemus on myöhässä.

Osa-aikainen työskentely on mahdollista aloittaa jo omavastuuajalla tai työkyvyttömyyden alkamisesta lukien. Omavastuuajana aloitettu osa-aikatyöskentely ei kuitenkaan muuta tai poista omavastuuajaa, vaan oikeus osasairauspäivärahaan alkaa vasta omavastuuajan jälkeen.

YEL- vakuutetulle voidaan myöntää omavastuuajan aikana aloitetusta osa-aikatyöskentelystä huolimatta täysi YEL päiväraha. MYEL-vakuutettu asiakas voi saada Mela-sairauspäivärahaa osasairauspäivärahan omavastuuajana.

Omavastuun aikainen työskentely on mahdollista sellaisessa tilanteessa, jossa yhtäjaksoinen osa-aikainen työskentely alkaa aikaisintaan 1.1.2023.

1.3.4.2 Omavastuuajaa 1 päivä

Jos työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 kalenteripäivän kuluessa suorituspäiviä sisältäneen sairaus- tai osasairauspäivärahaajakson viimeisestä myöntöpäivästä, sairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää (sairastumispäivä) seuraavasta arkipäivästä lukien eli omavastuuajaa on yksi päivä (SVL 1224/2004 8 luku 7 § 2 mom.). Sairastumispäivä voi olla mikä tahansa kalenteripäivä, myös pyhä- tai arkipyhäpäivä. Huomaa, että vakuutettu on voinut olla sairastumispäivänä työssä.

Esimerkki

Henkilölle on myönnetty sairauspäivärahaa ajalle 1.3.–12.6. Hän palaa kokoaikatyöhön mutta sama sairaus uusiutuu siten, että hakija sopii työnantajansa kanssa osa-aikatyöstä ajalle 12.7.–13.8. Hakijan toimittamassa lääkärinlausunto B:ssä on todettu työkyvyttömyys osasairauspäivärahaa varten 12.7.–31.8. Koska työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella 30 kalenteripäivän kuluessa edeltäneen sairauspäivärahan myöntämisestä, osasairauspäivärahan omavastuu on 1 päivä (sairastumispäivä eli 12.7.). Osasairauspäivärahaa maksetaan 13.7. alkaen.

1.3.4.3 Omavastuu-aika 0 päivää

Omavastuu-aikaa ei ole, jos osasairauspäivärahan oikeuttava työkyvyttömyys alkaa tai jatkuu välittömästi sitä edeltäneen sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen (SVL 8 luku 7 § 3 mom.).

Kuntoutusrahalla tarkoitetaan

- Kelan maksamaa kuntoutusrahaa
- työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai kuntoutusavustuksena maksettavaa kuntoutusrahaa taikka
- ansionmenetykskorvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Jos esitetyn selvityksen perusteella on ilmeistä, että haettua osasairauspäiväraha-aikaa edeltää työkyvyttömyysaika jolta ei ole vielä haettu sairauspäivärahaa, kehota vakuutettua tai työnantajaa hakemaan edeltävä sairauspäiväraha ennen kuin ratkaiset osasairauspäiväraha-hakemuksen. Ratkaise yhtäjaksoista työkyvyttömyyttä koskevat hakemukset kohdistumisajan mukaan aikajärjestyksessä, jotta omavastuuajat tulevat oikein ratkaistuksi.

Omavastuu-aikaa ei myöskään ole silloin, jos vakuutettu on saanut osasairauspäivärahan tai sairauspäivärahan jälkeen työeläkelakien tai kansaneläkelain mukaista kuntoutustukea ja osasairauspäiväraha jatkuu välittömästi kuntoutustuen jälkeen. Edellytyksenä on, että sama työkyvyttömyys jatkuu yhtäjaksoisesti.

Esimerkki

Vakuutetulle on myönnetty sairauspäivärahaa enimmäisajalta ja sen jälkeen välittömästi saman työkyvyttömyyden johdosta kuntoutustukea 1.10. – 30.4. Hän suunnittelee työhön paluuta ja hakee osasairauspäivärahaa 1.5. lukien. Osasairauspäiväraha myönnetään ilman omavastuu-aikaa.

1.3.5 Kv-säännökset

Kelan etuuksien saaminen edellyttää Suomen sosiaaliturvaan kuulumista. Yleensä kaikki Suomessa vakituisesti asuvat henkilöt kuuluvat Suomen sosiaaliturvaan. Jos henkilö muuttaa ulkomaille tilapäisesti eli alle 6 kuukaudeksi, hänellä on pääsääntöisesti oikeus Suomen sosiaaliturvaan ja Kelan etuuksiin. EU- tai ETA-maihin ja Sveitsiin töihin muuttavien kohdalla kuitenkin lyhytkin työskentely riittää yleensä siirtämään henkilön työskentelymaahan sosiaaliturvan piiriin.

1.3.5.1 EY-lainsäädäntöä soveltavien valtioiden välillä liikkuvien henkilöiden rahaetuudet

Asetusta 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetusta 987/2009 sovelletaan 1.5.2010 lukien EU-jäsenvaltioiden välillä liikkuviin EU-kansalaisiin. ETA-maat Norja, Islanti ja Liechtenstein soveltavat asetusta 1.6.2012 lukien ja Sveitsi 1.4.2012 alkaen. Asetusta sovelletaan eräin poikkeuksin lisäksi muiden maiden kansalaisiin, jotka liikkuvat EU:n jäsenmaiden välillä. Edellytyksenä jäsenmaiden välillä liikkumisen lisäksi on, että kolmannen maan kansalainen on asunut laillisesti jossain jäsenvaltiossa ennen liikkumistaan.

EY:n sosiaaliturva-asetusta 1408/71 sovelletaan 1.5.2010 jälkeenkin toistaiseksi tilanteissa, joissa asetusta 883/2004 ei sovelleta EU/ETA-alueella (ml. Sveitsi) liikkuvaan henkilöön.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Asetuksissa tarkoitettuja rahaetuuksia Suomen etuuksista ovat sairausvakuutuslain mukaiset sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha, luovutuspäiväraha ja erityishoitoraha sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukainen kuntoutusraha.

Asetuksissa säädetään, miten rahaetuus annetaan ja mikä EY-lainsäädäntöä soveltava valtio vastaa kustannuksista, kun asetusten piiriin kuuluva henkilö siirtyy maasta toiseen tai kun hän oleskelee tai asuu muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Rahaetuuksia koskevat tiedot välitetään maasta toiseen E 100 -sarjan lomakkeilla. Sovellettaessa asetusta 883/2004 E-lomakkeeseen liitetään kansilehti, joka on tulostettavissa Windowsin tehtäväpalkin Käynnistä-valikosta kohdasta Etuuskäsittely > E-lomakkeiden täyttäminen ja tulostaminen (KiTu).

1.3.5.1.1 Vastuu etuuksista ja oikeus etuuksiin

[Työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat](#)

[Eläkkeensaajat](#)

[Työttömät](#)

[Opiskelijat](#)

[Perheenjäsenet](#)

[Virkamiehet](#)

[Rajatyöntekijät](#)

Pääsääntö

Rahaetuuksista vastaa aina toimivaltainen valtio tai seuraavassa esitettyjen sääntöjen perusteella määräytyvä vastuussa oleva valtio (eläkkeensaajat, työttömät). Rahaetuuksia voidaan maksaa myös muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa asuville tai oleskeleville (eksportointiperiaate).

Asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksillä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädännön piiriin asetuksen tarkoittama henkilö kuuluu. Valtio, jonka piiriin henkilö kuuluu, on henkilön toimivaltainen valtio.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat

Asetusten lainvalintamääräyksissä määrätään, minkä EY-lainsäädäntöä soveltavan maan lainsäädäntöä työntekijään on sovellettava. Jäsenmaa, jonka lainsäädäntöä työntekijään sovelletaan, on työntekijän toimivaltainen valtio. Työntekijän rahaetuudet maksetaan toimivaltaisesta maasta myös silloin, kun henkilö oleskelee tai asuu muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Eläkkeensaajat

Sovellettaessa asetusta 883/2004 ja eläkkeensaaja on oikeutettu sairauspäivärahaan tai kuntoutusrahaan, hänen rahaetuuksistaan vastaa työskentelyvaltio. Jos eläkkeensaaja ei työskentele, hänen kuntoutusrahaetuuksistaan vastaa kuitenkin luontoisetuuksien kustannuksista vastuussa oleva valtio.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa eläkkeensaajien ja heidän perheenjäsentensä osalta, vastuu kuuluu jollekin heidän aikaisemmasta työskentelymaastaan.

1. Jos eläkkeensaajalla on oikeus asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä asuinmaasta: Asuinmaa vastaa etuuksista (27 art.)
- eläkkeensaaja ei saa eläkettä asuinmaastaan: Etuuksista vastaa kohdassa 2 selostetun järjestyksen mukaan määräytyvä maa. Jos vastuussa olevaa maata ei näin löydy, jää vastuu etuuksista asuinmaalle. (28 a art.)

2. Eläkkeensaajalla ei ole oikeutta asuinmaan kansallisen lainsäädännön mukaan sairaus- ja äitiysetuuksiin (28 art.) ja

- eläkkeensaaja saa eläkettä jäsenmaasta, jossa hänellä olisi oikeus etuuksiin, jos hän asuisi siellä: Tämä maa vastaa etuuksista.
- jos edellisessä kohdassa mainittuja maita on useampia, vastaa etuuksista se maa, jonka vakuutuskaudet ovat pitemmät.
- jos em. tapauksessa vakuutuskaudet ovat yhtä pitkät, vastaa etuuksista se näistä maista, jossa hän on ollut viimeksi vakuutettu.
- jos ei löydy eläkettä maksavaa maata, jossa eläkeläinen olisi oikeutettu etuuksiin, jos asuisi siellä, hän ei saa etuuksia mistään.

Asetusta 1408/71 sovellettaessa Suomi vastaa myös muussa jäsenmaassa asuvan vastuullaan olevan eläkeläisen rahaetuuksista riippumatta siitä, pidetäänkö eläkeläistä Suomessa vakuutettuna. Kysymykseen voi tulla käytännössä kuntoutusraha ja vanhempainpäivärahat.

Työttömät

Työttömien ja heidän perheenjäseniensä etuuksista vastaa työttömyysturvaa maksava maa. Työttömän hakiessa työtä toisesta jäsenmaasta, rahaetuuksista vastaa se maa, joka vastaa työttömyysetuuden kustannuksista (lähtömaa) siltä ajalta, jolta etuuksia maksetaan.

Lue lisää työttömyysturvan säilyttämisestä haettaessa työtä EY-lainsäädäntöä soveltavasta maasta.

Opiskelijat

Opiskelijoiden etuuksista vastaa asuinvaltio. Opiskeluvaltio vastaa etuuksista, jos opiskelija täyttää opiskeluvaltion kansallisessa lainsäädännössä asetetut vakuuttamisen edellytykset.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Perheenjäsenet

Pelkkä perheenjäsenyys Suomessa vakuutettuun työntekijään, opiskelijaan, eläkeläiseen tai työttömään ei tuo oikeutta sairausvakuutuslain perusteella maksettaviin rahaetuuksiin Suomesta, vaan aina edellytetään henkilön joko asumisen (soveltamisalalaki) tai työskentelyn (asetukset) perusteella olevan henkilökohtaisesti vakuutettu Suomessa.

Lue lisää asetuksista 883/2004 ja 1408/71.

Virkamiehet

Virkamiehiin ja heidän perheenjäseniinsä sovelletaan asetuksia ja vastuu heille annetuista etuuksista kuuluu jäsenmaalle, jonka palveluksessa he ovat tai ovat olleet.

Rajatyöntekijä

Suomessa työskentelevä rajatyöntekijä saa rahaetuudet Suomesta. Suomessa asuva, mutta muussa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa työskentelevä rajatyöntekijä, saa rahaetuudet työskentelymaasta.

Lue lisää rajan yli työskentelystä.

1.3.5.1.2 Vuositulo (Työtulot)

Vuositulo

Vuosituloon otetaan huomioon tulot ajalta, jona asiakas on ollut sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu. Jos asiakkaalle on määritetty vakuutuspalkka, ei ulkomaantuloa oteta huomioon vuositulossa.

Asiakas voi poikkeuksellisesti esittää palkkatulon ajalta, jolloin hän ei ollut Suomessa vakuutettuna, jos hän on ollut aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ja ansainnut tulon työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Edellytyksenä on myös, että asiakkaalla ei ole Suomesta lainkaan vuosituloa.

Lue lisää [ulkomaantulosta](#).

Työtulo (Vuonna 2019 alkaneissa päivärahaetuuksissa)

Rahaetuuden perusteena olevina työtuloina otetaan huomioon vain Suomessa vakuutettuna olon ajalta ansaitut tulot (883/2004, 21 artikla ja 1408/71, 23 artikla).

Vakuutuslasku ja ulkomaan työtulot eivät välttämättä näy verotiedoissa. Ota yhteyttä Maksujenhallintaryhmään / Työtulo- ja verotustiedot -työryhmän kautta, jos henkilö on ollut vakuutettuna Suomessa.

Jos henkilö muuttaa ulkomailta Suomeen ja tulee samalla Suomessa vakuutetuksi, etuuden perusteena voidaan käyttää SVL 11 luvun 4 §:n 4 momentin perusteella arvioituja Suomessa ansaittuja työtuloja. Ulkomailta muuttoa ja Suomen vakuutukseen siirtymistä voidaan pitää ammatinvaihtumista vastaavana muuna syynä.

Päivärahaetuus voi poikkeuksellisesti määräytyä ulkomaan työtulon perusteella edellyttäen, että kysymyksessä on henkilö,

- joka on aiemmin ollut Suomessa vakuutettu ja palaa takaisin Suomen vakuutukseen ja
- on ollut palkkatyössä ja ansainnut tulot työskennellessään EU:n jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan EU:n lainsäädäntöä ja
- jolla ei ole Suomessa verotuksessa todettua työtuloa eikä Suomessa ansaittua 6 kuukauden työtuloa.

Jos etuuden saajan palkka maksetaan muuna valuuttana kuin euroina ja etuuden perusteena käytetään kuuden kuukauden työtuloja, työtulot muunnetaan euroiksi käyttäen kuuden kuukauden ajanjakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.3.5.1.3 Päivärahaetuuksien maksaminen muutettaessa ja muuton jälkeen

Työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenilleen maksetaan rahaetuuudet lähtömaasta sairaus- ja vanhempainpäivärahakauden loppuun, myös heidän muuttaessaan toiseen jäsenmaahan.

Suomesta

Sairauspäivärahakaudella muuttavalle maksetaan päivärahaa niin pitkään kuin työkyvyttömyys jatkuu yhdenjaksoisena, korkeintaan sairauspäivärahakauden enimmäisaika.

Kuntoutusrahaa maksetaan niin kauan kuin päätöksessä on mainittu, edellyttäen, että kuntoutus jatkuu kuntoutuspäätöksen tai -suunnitelman mukaisesti toisessa EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa.

Erityishoitorahaa asiakkaalle maksetaan niin kauan kuin erityishoitorahan myöntämisedellytykset täyttyvät (vanhemman läsnäolo välttämätön, vaikea sairaus, painavat lääketieteelliset syyt).

Jos muu jäsenvaltio alkaa maksaa vastaavaa päivärahaetuuksia omien säännösten mukana, tämä etuus voidaan vähentää Suomen etuudesta (SVL 12 luku 10 §, KKRL 36 §).

1.1.2020 alkaen

Suomesta muuhun EU-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon kesken päivärahan maksukauden muuttava päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksukauden ajan, jos hän on työskennellyt tai saanut ansionmenetystä korvaavaa päivärahaa välittömästi ennen päivärahaetuuden alkamista (enintään 1 kuukauden katkos voidaan hyväksyä).

Henkilön päivärahan perusteena olevalla vuosituloilla tai päivärahan määrällä ei ole merkitystä vakuuttamisen kannalta. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa (A883 art 11.2).

Jos henkilö ei ole työskennellyt eikä saanut ansionmenetystä korvaavaa päivärahaa välittömästi ennen päivärahaoikeuden alkamista, ei hän pysy muuttotilanteessa vakuutettuna, mutta päiväraha maksetaan kuitenkin päivärahan maksukauden loppuun saakka.

Kansainvälisten asioiden keskuksen asiantuntijat ratkaisevat Suomen sairausvakuutukseen kuulumisen.

31.12.2019 asti

Muuttajalle maksetaan sairausvakuutuslakiin sekä Kelan kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettuun lakiin perustuvia päivärahaetuuksia Suomesta riippumatta siitä, perustuuko etuuden määrä edeltäviin työtuloihin, vai onko kyseessä vähimmäismääräisenä maksettava päiväraha.

Suomesta muuhun EY-lainsäädäntöä soveltavaan valtioon muuttava päivärahaetuuden saaja pidetään Suomessa vakuutettuna päivärahan maksukauden ajan, kun etuuden määrä perustuu edeltäviin työtuloihin. Tällainen päivärahan saaja rinnastetaan työntekijään asetusten 883/2004 ja 1408/71 lainvalintamääräyksiä sovellettaessa.

Lue lisää Suomesta muutosta.

Suomeen

Edellisen toimivaltaisen valtion tulee maksaa etuuskausi loppuun työntekijälle, itsenäiselle ammatinharjoittajalle, opiskelijalle ja heidän perheenjäsenelleen heidän muuttaessaan Suomeen.

Jos on epäselvää, minkä jäsenvaltion vastuulle asetuksen 883/2004 mukaan etuuden maksaminen kuuluu, ota yhteyttä Kansainvälisten asioiden osaamiskeskukseen (sähköpostiosoite KV-ASIAT).

Päivärahaetuuden maksamista voidaan jatkaa Suomesta, jos henkilö palaa Suomeen toisesta jäsenmaasta sen jälkeen, kun päivärahaetuuden maksaminen toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaan on päättynyt. Edellytyksenä on, että päivärahakautta Suomen lainsäädännön mukaan on jäljellä ja että päivärahaetuuden saamisen edellytykset muutoin täyttyvät.

1.3.5.1.4 Päivärahaetuuksien hakeminen

Päivärahaetuutta voi hakea suoraan toimivaltaisesta laitoksesta tai asuin- tai oleskelumaan laitos voi välittää hakemuksen toimivaltaiselle laitokselle.

Lue lisää E-lomakkeiden käytöstä (E 115–E 119 täyttöohjeet)

Muussa jäsenvaltiossa asuva vakuutettu

Käsittele toisessa jäsenmaassa asuvan Suomessa vakuutetun rahaetuushakemus samalla tavoin kuin myöntäessäsi päivärahaetuutta Suomessa asuvalle. Hanki puuttuvat tiedot vakuutetulle lähetettävällä hakemuslomakkeella. Jos asuin- tai oleskelupaikan laitos on toimittanut lomakkeen E 115, lomake katsotaan hakemukseksi. Ilmoita tekemästäsi etuuspäätöksestä asuinpaikan laitokselle lomakkeella E 117 ja hylkäävästä etuuspäätöksestä lisäksi lomakkeella E 118. Jos työkyvyttömyysaika on lomakkeella E 115 tai sen liitteenä olevassa lääkärintodistuksessa alle sairauspäivärahan omavastuuajan, voit tehdä hylkäävän päätöksen ilman, että pyydät vakuutettua täyttämään kansallisen hakemuslomakkeen.

Muussa jäsenvaltiossa vakuutettu Suomessa

Jos muussa EU-maassa vakuutettu, mutta Suomessa asuva tai oleskeleva hakee täällä rahaetuuksia, toimita toimivaltaiselle laitokselle lomake E 115.

1.3.5.1.5 Menettelyt työkyvyttömyyteen liittyvissä rahaetuuksissa

Asetuksen 987/2009 artiklassa 27 säädetään menettelyistä, joita vakuutetun, asuinjäsenvaltion laitoksen ja toimivaltaisen laitoksen on noudatettava silloin, kun työhön kykenemättömyyteen liittyviä rahaetuuksia haettaessa oleskelu- tai asuinjäsenvaltio on muu kuin toimivaltainen jäsenvaltio. Menettelyjä sovelletaan tarvittavin muutoksin, jos vakuutettu oleskelee muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa.

Kun Suomi on toimivaltainen valtio ja etuuden hakija asuu muussa jäsenmaassa, pyydä sairauspäiväraha- ja kuntoutusraha-hakemuksissa tarvittavat lääketieteelliset lisäselvitykset pääsääntöisesti etuuden hakijalta. Huomaa, että lisäselvitysten pyytäminen suoraan asuin- tai oleskelupaikan laitokselta oikeuttaa laitoksen perimään lääkärinlausuntojen ja tutkimusten kustannukset.

Menettely, jota vakuutetun on noudatettava

Jos toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädäntö edellyttää lääkärintodistuksen esittämistä rahaetuuden saamiseksi, vakuutetun on pyydettävä asuinjäsenvaltion lääkäriä, joka määritteli hänen terveydentilansa, todistamaan työkyvyttömyyden ja sen keston. Vakuutetun on lähetettävä todistus toimivaltaiselle laitokselle toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyn ajan kuluessa.

Jos asuinjäsenvaltiossa hoitoa antavat lääkärit eivät anna työkyvyttömyydestä todistuksia ja niitä vaaditaan toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä, asianomaisen henkilön on käännyttävä asuinpaikan laitoksen puoleen. Asuinpaikan laitoksen on

heti järjestettävä henkilön työkyvyttömyyden lääketieteellinen arviointi ja todistuksen laatiminen. Todistus toimitetaan toimivaltaiselle laitokselle viipymättä.

Työkyvyttömyystodistuksen toimittaminen ei vapauta vakuutettua täyttämästä kaikkia sovellettavassa lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita, erityisesti työnantajaansa nähden. Työnantaja ja/tai toimivaltainen laitos voi tarvittaessa kehottaa työntekijää osallistumaan toimintaan, jonka tarkoituksena on edistää ja tukea hänen paluutaan työelämään. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta A)

Menettely, jota asuinjäsenvaltion on noudatettava

Jos toimivaltainen laitos pyytää, asuinpaikan laitos suorittaa tarpeelliset asianomaisen henkilön hallinnolliset tarkastukset tai lääkärintarkastukset soveltamansa lainsäädännön mukaisesti.

Asuinpaikan laitos toimittaa tarkastuksen tehneen lääkärin lausunnon erityisesti työhön kykenemättömyyden todennäköisestä kestosta viipymättä toimivaltaiselle laitokselle. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta B)

Menettely, jota toimivaltaisen valtion on noudatettava

Toimivaltaisella laitoksella säilyy oikeus teettää valitsemallaan lääkäriillä vakuutetun lääkärintarkastus.

Toimivaltainen laitos maksaa rahaetuudet suoraan asianomaiselle henkilölle ja ilmoittaa tästä tarvittaessa asuinpaikan laitokselle. Jos toimivaltainen laitos epäää rahaetuudet, sen on ilmoitettava päätöksestään vakuutetulle ja samanaikaisesti myös asuinpaikan laitokselle.

Tarkastuksen tehneen lääkärin tai laitoksen lääketieteellisten havaintojen perusteella toisessa jäsenvaltiossa laaditussa vakuutetun työkyvyttömyyttä koskevassa todistuksessa olevat merkinnät ovat oikeudellisesti yhtä päteviä kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa laadittu todistus. (Asetus 987/2009, 27 artikla kohta C)

Vastuu kustannuksista

Jos toimivaltainen laitos pyytää asuin- tai oleskelupaikan laitosta toimittamaan rahaetuuden ratkaisemisessa tarvittavat vakuutetun lääkärintutkimukset, asuin- tai oleskelupaikan laitos voi laskuttaa lääkärinlausunnosta ja tutkimuksista aiheutuneet kustannukset toimivaltaiselta laitokselta.

Jos toisessa jäsenvaltiossa asuva tai oleskeleva vakuutettu pyydetään tutkimuksiin toimivaltaiseen jäsenvaltioon, edellytyksenä on, ettei matkustaminen vaaranna vakuutetun terveyttä. Toimivaltainen valtio vastaa vakuutetun matka- ja asumiskustannuksista. (Asetus 987/2009, 87 artikla)

1.3.5.2 Sosiaaliturvasopimukset

Suomella on voimassa olevat sosiaaliturvasopimukset Chilen, Israelin, Kanadan (Quebec), Saksan, USA:n, Viron ja Australian kanssa. Lisäksi Pohjoismaiden kesken on solmittu sosiaaliturvasopimus.

Suhde EY-asetuksiin 883/2004 ja 1408/71

Jos kahden tai useamman EY-lainsäädäntöä soveltavan maan välillä solmittu sosiaaliturvasopimus koskee samoja henkilöitä ja samoja etuuksia kuin asetukset 883/2004 ja 1408/71, asetuksen määräykset syrjäyttävät sopimuksen määräykset. Tämän vuoksi Saksan ja Pohjoismaiden kanssa solmitut sopimukset ovat merkitykseltään hyvin rajoitettuja.

Lue lisää Suomen solmimista sosiaaliturvasopimuksista.

1.4 Suhde muihin etuuksiin

Vakuutetun saamat muut etuudet ja korvaukset vaikuttavat osasairauspäivärahaan pääasiassa samoin kuin sairauspäivärahaan.

Muu etuus tai korvaus voi estää osasairauspäivärahan saamisen, jolloin osasairauspäivärahaa ei voida myöntää tai se lakkautetaan muun etuuden alkamisesta lukien.

Muu etuus tai korvaus voi olla myös ensisijainen osasairauspäivärahaan nähden, jolloin osasairauspäivärahaa maksetaan vain muun etuuden tai korvauksen ylittävältä osalta.

Osasairauspäiväraha voi olla ensisijainen muuhun etuuteen nähden, jolloin etuutta maksetaan vain, jos sitä jää maksettavaksi, kun osasairauspäivärahan määrä on ensin vähennetty.

Osasairauspäivärahan saaminen voi lisäksi estää muun etuuden saamisen, jolloin muuta etuutta ei myönnetä tai se lakkautetaan osasairauspäivärahan myöntämisestä lukien.

Puolison saamat etuudet eivät vaikuta osasairauspäivärahaan. Osasairauspäiväraha voi vaikuttaa sen saajan puolison etuuksiin.

Jos osasairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta kuukausittain maksettavaa muun lain mukaista etuutta, päivärahasta vähennetään arkipäivää kohti muun etuuden kuukausimäärän kahdeskymmenesviidesosa. Etuuden vähentämiseen liittyvä muutos koskee niitä ratkaisuja, joissa työkyvyttömyys alkaa 1.1.2018 tai sen jälkeen.

1.1.2020 lukien

Jos osasairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta työtapaturman tai ammattitaudin johdosta maksettavaa muun lain mukaista etuutta, katso teknisestä ohjeesta, miten vähennettävä päiväkohtainen määrä uusissa alkavissa etuusjaksoissa muodostuu - ks. Tekninen ohje.

Osasairauspäivärahan suhde muihin etuuksiin säilyy pääsääntöisesti entisen kaltaisena. Katso tarkemmin 1.1.2020 voimaan tulleen lainmuutoksen vaikutukset Määrä ja Suhde muihin etuuksiin – eri ohjeenkohdista.

1.4.1 Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke

Työeläkkeillä tarkoitetaan lakisääteisiä ansioeläkkeitä. Työntekijän eläkelain 3 §:ssä ([TyEL 395/2006 3 §](#)) on lueteltu yksityisten ja julkisten alojen työeläkelait, joiden perusteella maksetaan palvelussuhteeseen perustuvia eläkkeitä. Sairausvakuutuslaissa työeläkelaeilla tarkoitetaan lisäksi kansanedustajan eläkkeestä ja sopeutumisrahasta annettua lakia (329/1967) ja valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annettua lakia (870/1977). Työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää täytenä tai osatyökyvyttömyyseläkkeenä (TyEL 395/2006 35 § 1 mom.).

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.4.1.1 Täysi työkyvyttömyyseläke

Täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi (TyEL395/2006 44 § 1 mom.). Se alkaa tavallisesti aikaisintaan sairauspäivärahan ensisijaisuusajan päättymistä seuraavan kuukauden alusta.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää: Kokoaikatyö. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahakauden alkaessa.

Työkyvyttömyyseläke on ensisijainen osasairauspäivärahaan nähden. Eläkkeen määrä vähennetään siten osasairauspäivärahasta. Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke samalle ajalle, tarkista osasairauspäivärahapäätös.

Takautuva täysi työkyvyttömyyseläke

Kelalla on oikeus periä sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeiselle ajalle takautuvasti myönnetty työeläkelakien mukainen täysi työkyvyttömyyseläke maksettua osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (SVL 1224/2004 12 luku 3 § 5 mom.). Tällöin kyseessä on regressiperintä.

Lue lisää regressiperinnästä.

Lue lisää teknisestä ohjeesta työeläkelaitoksen takautuvasta työkyvyttömyyseläkkeestä.

Valtion, kunnan tai evankelisluterilaisen kirkon palveluksessa oleva henkilö voi saada peruseläkkeen lisäksi lisäeläkettä, jos työ- tai virkasuhde on alkanut ennen vuotta 1993 ja jos palvelus jatkuu omaan henkilökohtaiseen eläkeikään saakka tai työkyvyttömyys alkaa virka- tai työsuhteen aikana. Kun takautuva eläke vähennetään päivärahasta, otetaan huomioon myös lisäeläkkeen osuus.

Muu julkisoikeudellinen lain tai eläkesäännön nojalla myönnetty työkyvyttömyyseläke otetaan osasairauspäivärahassa huomioon soveltuvin osin samoin kuin valtion eläkelain mukainen eläke.

Takautuvasti myönnetty yksityisten alojen työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke vähennetään päivärahasta. Päivärahasta ei kuitenkaan vähennetä:

- rekisteröityä tai rekisteröimätöntä lisäetua
- vapaaehtoiseen eläkejärjestelyyn perustuvaa eläkettä
- TyEL 8 §:n mukaista luottamustoimen perusteella myönnettyä eläkettä.

Kunnallisen alan työehtosopimuksen mukaisesti eläkkeeseen johtaneissa tilanteissa työnantajan palkanmaksu voi muuttua takautuvan eläkemyönnön jälkeen. Tällöin perintä on normaalia takaisinperintää työnantajalta.

Kertasuoritukset

Jos työkyvyttömyyseläke maksetaan kertasuorituksena, työeläkelaitos laskee kertasuorituksen ajassa eteenpäin kertasuoritus päätöksen antamisesta lukien. Takautuvasti myönnettävä eläke on kuukausieläkettä, mutta ETK:n tulkinnan mukaan työeläkelaitokset eivät maksa takautuvaa kuukausieläkettä kertasuoritustilanteessa Kelalle johtuen työntekijän eläkelain kertasuoritusta koskevasta säännöksestä (TyEL 395/2006 114 §:n 4 momentti). Näin ollen kertasuoritustilanteessa takautuvaa eläkettä ei peritä Kelalle.

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.4.1.2 Osatyökyvyttömyyseläke

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta (TyEL 395/2006 42 §). Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen tai sitä vastaavaan muun kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisessä ei sovelleta ensisijaisuusaikaa. (SVL 1224/2004 12 luku 4 §).

Osatyökyvyttömyyseläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää kokoaikatyöstä. Osatyökyvyttömyyseläkettä saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahakauden alkaessa.

Osasairauspäivärahan ja osatyökyvyttömyyseläkkeen keskinäiseen yhteensovitukseen vaikuttaa eläkkeen alkamisvuosi, kuten sairauspäivärahassa.

Jos osatyökyvyttömyyseläke tai sitä välittömästi edeltänyt täysi työkyvyttömyyseläke on alkanut ennen sen kalenterivuoden alkua, jota koskevat työtulot ovat osasairauspäivärahan perusteena tai jos esitetyt kuuden kuukauden tulot ovat kokonaisuudessaan osatyökyvyttömyyseläkkeellä oloajalta, osatyökyvyttömyyseläkettä ei vähennetä päivärahasta.

Jos osatyökyvyttömyyseläke on alkanut työtulovuonna tai sen jälkeen, osatyökyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta. Samoin se vähennetään päivärahasta, jos esitetyt kuuden kuukauden tulot ovat ajalta ennen osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamista tai osatyökyvyttömyyseläke on alkanut kyseisenä kuuden kuukauden aikana.

Jos vakuutetun oikeus osatyökyvyttömyyseläkkeeseen on alkanut sinä verovuonna, jonka työtulot ovat normaalisti osasairauspäivärahan määrän perusteena, osasairauspäiväraha myönnetään tätä edeltävän verovuoden työtulojen perusteella edellyttäen, että ne ovat suuremmat kuin osatyökyvyttömyyseläkkeen alkamisvuoden työtulot. Vertailu tehdään ohjelmallisesti palkkakertoimella korottamattomien

verotuksessa todettujen työtulojen kesken, jonka jälkeen tehdään palkkakerroinkorotus (SVL 1224/2004 11 luku 3 § 2 mom. ja 8 luku 13 §)

Osatyökyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta eläkkeen alkamisvuodesta riippumatta, jos päiväraha määräytyy edeltävän etuuden perusteella.

Jos osatyökyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti ja samalta ajalta on maksettu osasairauspäivärahaa, osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.).

Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään osatyökyvyttömyyseläke tai osakuntoutustuki samalle ajalle, ilmoita takautuvana aikana samalta ajalta maksettu osasairauspäiväraha POV02 kirjeellä eläkelaitokselle. Eläkelaitos vähentää tältä osin osatyökyvyttömyyseläkkeestä aiemmin maksetun osasairauspäivärahan. Tee tarkistus osasairauspäivärahan siltä osin, mitä sitä tulisi maksuun myönnetyn osatyökyvyttömyyseläkkeen ajalle. Menettely on sama kuin sairauspäivärahassa:

Lue lisää osatyökyvyttömyyseläkkeestä teknisestä ohjeesta.

Huomaa, että osakuntoutustuen tai osatyökyvyttömyyseläkkeen hakeminen tai ennakkopäätös ei estä osasairauspäivärahan myöntämistä.

Lue lisää osatyökyvyttömyyseläkkeestä sairauspäivärahan etuusohjeesta.

1.1.2020 lukien

Osatyökyvyttömyyseläke alkaa eläketapahtumaa seuraavan kuukauden alusta (TyEL 395/2006 42 §). Osatyökyvyttömyyseläkkeen tai sitä vastaavaan muun kuin täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisessä ei sovelleta ensisijaisuusaikaa (SVL 1224/2004 12 luku 4 §).

Osasairauspäivärahan ja osatyökyvyttömyyseläkkeen keskinäiseen yhteensovitukseen ja osatyökyvyttömyyseläkkeen huomioimiseen vuositulossa vaikuttaa eläkkeen alkamisajankohta ja sen maksamisen jatkuminen osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta.

Osatyökyvyttömyyseläke vuositulossa

Osatyökyvyttömyyseläkettä ei vähennetä sairauspäivärahaetuudesta, jos osatyökyvyttömyyseläke on alkanut ennen työkyvyttömyyden alkamista edeltävää tarkastelujaksoa tai tarkastelujakson aikana ja sen maksaminen jatkuu sairauspäivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti. Osatyökyvyttömyyseläkettä ei myöskään huomioida edellä mainitussa tilanteessa asiakkaan vuosituloon. Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuosituloon vain, jos se on alkanut ennen tarkastelujakson alkamista tai tarkastelujaksolla ja sen maksaminen on myös päättynyt ennen osasairauspäivärahaetuusoikeuden alkamista. Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuosituloon myös silloin, kun se päättyy työkyvyttömyyden alkamista edeltävän kuukauden aikana. Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan vuosituloon etuusperusteisena tulona.

Jos asiakkaan osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen päättyy osasairauspäivärahakaudella, eikä sitä ole edellä mainitulla tavalla huomioitu asiakkaan vuositulossa, päivärahan vuositulo tarkistetaan eläkkeen päättymisajankohtaa seuraavasta päivästä lukien ja osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta vakuutetun vuosituloon.

Ks. Tekninen ohje – poikkeuksellinen vuositulo.

Osatyökyvyttömyyseläkkeen vähentäminen sairauspäivärahaetuudesta

Osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahaetuudesta silloin, kun osatyökyvyttömyyseläke alkaa sen tarkastelujakson jälkeen, jolta ajalta asiakkaan vuositulo on laskettu ja se myönnetään sairauspäivärahan kanssa samalle ajalle.

Jos osatyökyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti sairauspäivärahaetuuden kanssa samalle ajalle, jolta asiakkaalle on maksettu sairauspäivärahaetuutta, eläkettä ei vähennetä sairauspäivärahaetuudesta takautuvalta ajalta, vaan **osatyökyvyttömyyseläkettä maksetaan** vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.).

Ilmoita eläkelaitokselle takautuvalta ajalta maksetun päivärahan tiedot eläkkeen maksamista varten. Jos päivärahan maksaminen jatkuu vielä takautuvan maksun jälkeiselle ajalle, sairauspäivärahaetuus tarkistetaan eläkkeen säännöllisen maksamisen alkamisesta lukien ja osatyökyvyttömyyseläke vähennetään sairauspäivärahasta kyseisestä ajankohdasta lukien.

Vaikka asiakkaalla on edellä mainitussa tilanteessa edelleen oikeus saman suuruiseen sairauspäivärahan määrään, ilmoitetaan näissäkin tilanteissa takautuvan päivärahan määrää Tyel 43 § 3 mom. velvoittamana eläkelaitokselle (PRV 03) huomioitavaksi takautuvan ajan eläkkeen maksamisessa.

Lue lisää osatyökyvyttömyyseläke täydeksi sairauspäivärahan etuusohjeesta.

1.4.1.3 Työuraeläke

Työeläkelakien mukainen työuraeläke voidaan myöntää henkilölle, joka on täyttänyt 63 vuotta, jos hänellä on vähintään 38 vuoden työura rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä. Lisäksi edellytetään, että henkilön työkyky on sairauden, vian tai vamman vuoksi heikentynyt ja työssä jatkamisen mahdollisuudet ovat raskaan työuran ja sairauden vuoksi heikentyneet. Työuraeläke on työkyvyttömyyseläke, mutta työkyvyttömyyden kriteerit ovat lievemmat kuin täydessä työkyvyttömyyseläkkeessä. Työuraeläkettä ei ole kansaneläkejärjestelmässä.

Työuraeläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää: [Kokoaikatyö](#). Työuraeläkettä saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahakauden alkaessa.

Työuraeläke on ensisijainen osasairauspäivärahaan nähden. Eläkkeen määrä vähennetään siten osasairauspäivärahasta. Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään työuraeläke samalle ajalle, tarkista osasairauspäivärahapäätös.

Takautuva työuraeläke

Kelalla on oikeus periä sairauspäivärahan ensisijaisuusajan jälkeiselle ajalle takautuvasti myönnetty työeläkelakien mukainen työuraeläke maksettua osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (SVL 1224/2004 12 luku 3 § 5 mom.). Tällöin kyseessä on regressiperintä.

Lue lisää [regressiperinnästä](#).

1.1.2020 lukien

Työuraeläkkeellä olevalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) perusteella, noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Työuraeläkettä saavan vuosituloon ei huomioida palkka- ja yrittäjätulon lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia tuloja. Jos asiakas on jäänyt työuraeläkkeelle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida palkka- ja yrittäjätulot koko 12 kuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos hän on jäänyt eläkkeelle 12 kuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja yrittäjätulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Jos eläkkeellä olevan asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen oikeutetuksi sairauspäivärahaetuuteen viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin eläkeajan vuosituloon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman eläkeajan vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen maksupäivän perusteena olleen eläkeajan vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun eläkeajan vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson eläkeajan vuosituloon.

Työuraeläkkeellä olevalle, jolle syntyy työskentelyn perusteella oikeus osasairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi. Osasairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun osasairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella, maksettava etuus. Työuraeläkettä ei vähennetä päivärahasta.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje – poikkeuksellinen vuositulo.

1.4.2 Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke

KEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai kuntoutustukena määräajaksi. Se alkaa yleensä aikaisintaan sairauspäivärahaoikeuden päättymistä seuraavan kuukauden alusta (KEL 568/2007 15 §).

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saaja ei yleensä työskentele kokoaikaisesti eikä siten usein tule oikeutetuksi osasairauspäivärahaan. Lue lisää: Kokoaikatyö. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saanut voi saada osasairauspäivärahaa, jos hänellä on kokoaikainen työsuhde osasairauspäivärahakauden alkaessa.

Osasairauspäivärahan saajalle myönnetty KEL 12 §:n 1 ja 2 momentin mukainen työkyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta. KEL:n mukaista sokeuden ja liikuntakyvyttömyyden perusteella myönnettyä työkyvyttömyyseläkettä ei vähennetä osasairauspäivärahasta.

Takautuva eläke

Osasairauspäivärahan kanssa takautuvasti samalle ajalle myönnetty vähennettävä kansaneläke peritään regressinä maksuvaatimuksella maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka. Regressiperintä koskee myös tilanteita, joissa osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle. Kansaneläkkeen lapsikorotusta ei peritä regressinä. (KEL 568/2007 70 § ja SVL 1224/2004 8 luku 13 §).

1.4.3 Kuntoutusetuudet

Vakuutetulla ei ole oikeutta saada osasairauspäivärahaa samalta ajalta, jolta hän saa

- Kelan kuntoutusrahaa
- työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa, osakuntoutusrahaa tai harkinnanvaraista kuntoutusavustusta
- ansionmenetykskorvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

1.4.3.1 Kelan kuntoutusraha ja osakuntoutusraha

Kelan myöntämä kuntoutusraha tai osakuntoutusraha estää osasairauspäivärahoikeuden.

Kuntoutusrahalle siirtyminen on hyväksyttävä syy myöntää ja maksaa osasairauspäiväraha vähimmäisaikaa (12 arkipäivää) lyhyemmälle jaksolle.

Jos vakuutettu kesken osasairauspäivärahakauden siirtyy kuntoutukseen, on hänellä hakemuksesta oikeus kuntoutusrahaan ilman omavastuu-aikaa. Jos kuntoutusrahaa ei haeta lyhytaikaisen enintään viikon kestäväen kuntoutuksen ajalta eikä osa-aikatyötä koskevaa sopimusta lakkauteta, jatkuu osasairauspäivärahan maksaminen kuntoutuksen ajan.

Jos kuntoutusrahaa on myönnetty takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu osasairauspäivärahaa, takautuvasti maksettava kuntoutusraha peritään regressi-kuitauksena Kelalle liikaa maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka (KKRL 566/2005 39 § 2 mom.).

Työnantajalle maksettua osasairauspäivärahaa ei voi periä regressinä kuntoutusrahasta, vaan perintä on tehtävä normaalina takaisinperintänä.

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.4.3.2 Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha

Osasairauspäivärahaan ei ole oikeutta siltä ajalta, jolta vakuutettu saa työeläkelakien mukaista

- kuntoutusrahaa
- osakuntoutusrahaa tai
- harkinnanvaraista kuntoutusavustusta.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti kuntoutusrahaa samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu osasairauspäivärahaa, oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kuntoutusrahoikeuden alkamisesta lukien. Takautuvasti maksettava kuntoutusraha peritään regressinä eläkelaitokselta liikaa maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka (SVL 1224/2004 12 luku 5 § 2 mom. ja 8 luku 13 §).

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.4.3.3 Kuntoutusajan ansionmenetykskorvaus

Osasairauspäivärahaan ei ole oikeutta siltä ajalta, jolta vakuutettu saa kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta

- työtapaturma- ja ammattitautilain
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain
- liikennevakuutuslain
- sotilasvammalain
- sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain tai
- tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella.

Työtapaturma- ja ammattitautilain (TyTAL 459/2015) sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (MATAL 873/2015) mukaan ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksetaan kuntoutusrahaa. Kuntoutusraha on yhden vuoden ajan vahinkopäivästä lukien täysimääräisen päivärahan suuruinen ja sen jälkeen täysimääräisen tapaturmaeläkkeen suuruinen.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa ammatillisen koulutuksen päätyttyä enintään 6 kuukauden ajalta, jos kuntoutuja ei koulutuksen päätyttyä onnistu heti saamaan työtä tai ansiotaso jää selvästi koulutuksen mukaista ansiotasoa alhaisemmaksi. Kuntoutusrahan suuruus on työansioden vähentymistä vastaava suhteellinen osa täysimääräisestä päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Ennen 1.1.2016 sattuneissa vahinkotapahtumissa ansionmenetykskorvaus kuntoutuksen ajalta maksetaan tapaturmavakuutuslain mukaisena päivärahana, tapaturmaeläkkeenä tai elinkorkona.

Liikennevahingon johdosta tarvittavan kuntoutuksen korvaamisesta säädetään laissa liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta (626/1991).

Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain perusteella maksetaan kuntoutusrahaa ammatillisen kuntoutuksen ajalta samalla tavoin kuin työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattavissa tapaturmissa.

Jos vakuutettu on saanut kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta ja hän hakee sen päättymisen jälkeen osasairauspäivärahaa, kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksen aikaa ei lueta osasairauspäivärahapäivien suoritusajaksi, koska vakuutetun katsotaan olleen työkykyinen kuntoutusaikana.

Jos vakuutetulle myönnetään takautuvasti kuntoutusajan ansionmenetykskorvausta samalle ajalle, jolta hänelle on maksettu osasairauspäivärahaa, lakkautaa osasairauspäiväraha kuntoutusajan ansionmenetykskorvauksen alkamisesta lukien.

Lue lisää vakuutuslaitoksen kuntoutusrahasta.

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

Ks. Vuosituloon huomioitavat tulot - [Ansionmenetykskorvaukset](#)

1.4.4 Vanhuuseläke ja varhennettu vanhuuseläke

Osasairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa:

- kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 4 kohta)
- kansanedustajan sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa

Osasairauspäivärahaa myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden alusta lukien vakuutettu alkaa saada vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä, kansanedustajan sopeutumiseläkettä tai sopeutumisrahaa.

Jos vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä saava 68 vuotta nuorempi vakuutettu on eläkkeelle siirtymisen jälkeen kokoaikatyössä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä voi olla oikeus osasairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom.).

Osasairauspäivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen työtulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta eläkkeensaajan työtulojen arviointiin. Osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset vähennetään päivärahasta.

Takautuva eläke

Jos vakuutetulle myönnetään työeläkelakien mukainen vanhuuseläke takautuvasti samalle ajalle, jolta on maksettu osasairauspäivärahaa, Kelalla on oikeus periä eläkelaitokselta takautuvasti maksettava eläke maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka (SVL 1224/2004 12 luku 5 § 1 mom.).

Jos vakuutetulle myönnetään KEL:n mukainen vanhuuseläke samalle ajalle, jolta osasairauspäivärahaa on maksettu, takautuvasti myönnetty eläke peritään Kelalle osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (KEL 568/2007 70 §).

Määrä 1.1.2020 lukien

Vanhuuseläkkeellä, varhennetulla vanhuuseläkkeellä, sopeutumiseläkkeellä tai sopeutumisrahalla olevalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Tässä kappaleessa mainittua eläkettä tai sopeutumisrahaa saavan eläkeajan vuosituloon ei huomioida palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulojen

lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia tuloja. Jos asiakas on jäänyt eläkkeelle tai sopeutumisrahalle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida kaikki palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulot 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos hän on jäänyt eläkkeelle tai sopeutumisrahalle 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Vanhuuseläkkeellä, varhennetulla vanhuuseläkkeellä, sopeutumiseläkkeellä tai sopeutumisrahalla olevalle, jolle työskentelyn perusteella syntyy oikeus osasairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi tai eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon perusteella laskettua eläkeajan vuosituloa ei ole lainkaan.

Osasairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun osasairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus.

Tässä kappaleessa mainittua eläkettä tai sopeutumisrahaa ei vähennetä päivärahasta.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje – Poikkeuksellinen vuositulo.

1.4.5 Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke voidaan myöntää aikaisintaan syntymävuoden mukaan määräytyvän eläkkeen alaikärajan täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alusta. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei voi saada kansaneläkkeenä.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja on vuonna 1963 ja sitä ennen syntyneellä 61 vuotta ja vuonna 1964 syntyneellä 62 vuotta. Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneellä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke on 25 tai 50 % koko siitä vanhuuseläkkeestä, joka on kertynyt eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä kaikkien työeläkelakien mukaan.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja voi jatkaa työskentelyä täysipäiväisesti tai osa-aikaisesti eikä se vaikuta eläkkeen määrään. Sairausvakuutuslaissa ei ole säännöstä osasairauspäivärahan ja osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen suhteesta. Sen vuoksi osittainen varhennettu vanhuuseläke ei ole osasairauspäivärahan saamisen estävä etuus eikä sitä vähennetä osasairauspäivärahasta.

Jos osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saaja hakee osasairauspäivärahaa, hänellä on siihen oikeus, jos hän on sairauden vuoksi kykenemätön tekemään tavallista työtään ja osasairauspäivärahan muut myöntämisedellytykset täyttyvät. Huomaa kuitenkin kokoaikatyön edellytys, sillä osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saavan työsuhde on saatettu muuttaa osa-aikaiseksi. Osasairauspäiväraha määräytyy normaalisti vuositulon perusteella määrän ollessa puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä tai puolet sen sairauspäivärahan määrästä, johon asiakkaalla olisi ollut oikeus osasairauspäiväraha-oikeuden alkaessa.

Jos osasairauspäivärahan saajalle myönnetään osittainen varhennettu vanhuuseläke, osasairauspäivärahan maksaminen jatkuu normaalisti, jos sen myöntämisedellytyksissä, kuten esimerkiksi osa-aikatyötä koskevassa sopimuksessa ei tapahdu muutoksia. Osa-aikatyön sopimus sitoo osapuolia sopimuskauden, ellei sopimusta muuteta uudella sopimuksella. Muutoksista tulee ilmoittaa Kelalle, jotta voidaan arvioida täyttyvätkö osasairauspäivän saamisen edellytykset edelleen. Osittain varhennettua vanhuuseläkettä ei vähennetä osasairauspäivärahasta.

1.4.6 Osa-aikaeläke

Vakuutetulla ei ole oikeutta osasairauspäivärahaan, jos hän saa työeläkelakien mukaista osa-aikaeläkettä (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 5 kohta ja 8 luku 13 §).

Osa-aikaeläke eläkemuotona lakkaa 1.1.2017 lukien ja sen tilalle tulee osittainen varhennettu vanhuuseläke. Maksussa olevat osa-aikaeläkkeet jatkuvat kuitenkin normaalisti (v. 2023 saakka).

Lue lisää osa-aikaeläkkeestä teknisestä ohjeesta.

Takautuva eläke

Takautuvan työeläkelakien mukaisen osa-aikaeläkkeen osalta ei ole regressisäännöstä, joten mahdolliseen liikamaksuun sovelletaan normaalia takaisinperintämenettelyä.

1.4.7 Takuueläke

Takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukaista takuueläkettä maksetaan muun eläkkeen tai korvauksen lisänä. Lisäksi takuueläkettä maksetaan 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle sekä 16 vuotta täyttäneelle työkyvyttömälle maahanmuuttajalle.

Takuueläke on osasairauspäivärahan estävä eläke (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 1 mom. 6 kohta), jos se on myönnetty

- vanhuuseläkkeen
- varhennetun vanhuuseläkkeen lisänä tai
- 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle.

Takuueläke ei estä osasairauspäivärahan myöntämistä, jos se on myönnetty

- KEL:n 12 §:n 1 momentin mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen
- työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai
- muun lain mukaisen täyteen työkyvyttömyyteen perustuvan ansionmenetyskorvauksen lisäksi
- maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella tai
- luopumistuen lisänä.

Jos takuueläkettä saava 68 vuotta nuorempi vakuutettu kuitenkin on eläkkeelle siirtymisen jälkeen kokoaikatyössä ja tulee työkyvyttömäksi tähän työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt, hänellä voi olla oikeus osasairauspäivärahaan (SVL 1224/2004 8 luku 6 § 3 mom).

Päivärahan määrä lasketaan eläkkeelläoloaikana ansaittujen työtulojen perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Esimerkiksi ammatinvaihtumista koskevia säännöksiä tai SVL 11 luvun 4 §:n 5 momentin säännöksiä ei sovelleta

eläkkeensaajan työtulojen arviointiin. Osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksetut muiden lakien mukaiset korvaukset vähennetään päivärahasta.

Takautuva eläke

Jos vakuutetulle myönnetään takuueläke samalle ajalle, jolta osasairauspäivärahaa on maksettu, takautuvasti myönnetty eläke peritään Kelalle osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta (laki takuueläkkeestä 703/2010 19 §).

Määrä 1.1.2020 lukien

Takuueläkkeellä olevalla päivärahan vuositulo määräytyy vain eläkkeellä oloaikaisen palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) perusteella noudattaen soveltuvin osin SVL 11 luvun säännöksiä. Takuueläkettä saavan eläkeajan vuosituloon ei huomioida palkka- ja yrittäjätulon (YEL/MYEL-työtulo) lisäksi muita tarkastelujakson aikaisia eläkeajan tuloja. Jos asiakas on jäänyt takuueläkkeelle ennen tarkastelujakson alkamista, voidaan vuosituloon huomioida kaikki palkka- ja yrittäjätulot 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson ajalta. Jos hän on jäänyt eläkkeelle 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana, huomioidaan vuosituloon palkka- ja yrittäjätulot vain tarkastelujakson aikaiselta eläkkeellä oloajalta.

Takuueläkkeellä olevalle, jolle syntyy työskentelyn perusteella oikeus osasairauspäivärahaan, maksetaan päiväraha vähimmäismääräisenä, jos se muutoin vuositulon perusteella jäisi vähimmäismääräistä pienemmäksi tai eläkkeellä oloajan palkka- ja YEL- sekä MYEL-työtulon perusteella laskettua eläkeajan vuosituloa ei ole lainkaan.

Osasairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun osasairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus. Takuueläkettä ei vähennetä päivärahasta.

Tallenna eläkeajan vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona. Ks. Tekninen ohje – Poikkeuksellinen vuositulo.

1.4.8 Vanhempainpäivärahat

Sairausvakuutuslain mukaisia vanhempainpäivärahoja ovat

- äitiysraha
- isyysraha
- vanhempainraha
- erityisäitiysraha
- osittainen vanhempainraha.

1.8.2022 lukien vanhempainpäivärahoja ovat

- erityisraskausraha,
- raskausraha ja
- vanhempainraha.

Asiakkaalle maksetaan kerralla vain yhtä sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta (SVL 1224/2004 12 luku 1 §). Asiakkaalle ei siten makseta samalta ajalta vanhempainpäivärahaa ja osasairauspäivärahaa.

Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon päivät, joilta päivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että asiakkaalle on suoritettu samalta ajalta vanhempainpäivärahaa (SVL 1224/2004 8 luku 12 § 3 mom.). Myönnetty osasairauspäiväraha kerryttää enimmäisaikaa, vaikka sitä ei makseta sen vuoksi, että samalta ajalta maksetaan vanhempainpäivärahaa.

1.1.2020 lukien

Jos asiakas on saanut vanhempainpäivärahaa työkyvyttömyyden alkamishetken mukaan määräytyvällä tarkastelujaksolla, se huomioidaan asiakkaan vuositulon etuusperusteisessa tulossa.

Ks. Sairauspäivärahaetuuden [vuositulo muun päivärahaetuuden jälkeen](#) ja Vuosituloon huomioitavat tulot – [etuusperusteinen tulo](#)

1.4.9 Tartuntatautipäiväraha

Lue osasairauspäivärahan ja tartuntatautipäivärahan suhteesta tartuntatautipäivärahan etuusohjeen kohdasta Osasairauspäiväraha.

1.4.10 Opintoraha

Opintotukilain mukaista opintotukea ei myönnetä sille, joka saa osasairauspäivärahaa (opintotukilaki 65/1994 6 § 1 mom.). Jos vakuutettu saa opintorahaa, opintoraha vähennetään hänelle samalta ajalta maksettavasta osasairauspäivärahasta (SVL 1224/2004 12 luku 11 §).

Jos opintotukea saava ja kokoaikatyössä oleva opiskelija sairastuu ja haluaa hakea osasairauspäivärahaa, menetellään opintotuen ja osasairauspäivärahan yhteensovituksessa soveltuvin osin samoin kuin sairauspäivärahassa.

Määrä 1.1.2020 lukien

Jos asiakas on saanut opintorahaa työkyvyttömyyden alkamishetken mukaan määräytyvällä tarkastelujaksolla, opintoraha huomioidaan asiakkaan vuosituloon etuusperusteisessa tulossa. Jos asiakas on tarkastelujaksolla saanut opintorahaa samanaikaisesti osasairauspäivärahan kanssa, huomioidaan molemmat etuudet vuositulon etuusperusteisessa tulossa myönnetyn suuruisina.

Ks. Vuosituloon huomioitavat tulot – [etuusperusteinen tulo](#)

1.4.11 Muun lain mukainen ansionmenetyskorvaus

Osasairauspäivärahasta vähennetään samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain nojalla maksettavat etuudet (SVL 1224/2004 12 luku 2 § 1 mom.).

Lakiin perustuvia osasairauspäivärahasta vähennettäviä ensisijaisia etuuksia ovat

- työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä aiemman tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha, tapaturmaeläke ja elinkorko
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä aiemman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- opiskeluun liittyvässä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain mukainen tapaturmaeläke
- sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain sekä aiemman sotilastapaturmalain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke
- sotilasvammalain mukainen elinkorko
- liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetyskorvaus ja työkyvyttömyyseläke

Työeläkelakien mukaiset työkyvyttömyyseläkkeet ja kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke ovat myös muun lain mukaisia etuuksia, joita myönnetään saman työkyvyttömyyden vuoksi samalle ajalle kuin osasairauspäivärahaa. Näiden eläkkeiden suhteesta osasairauspäivärahaan on ohjeistettu erikseen.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen, osasairauspäivärahasta vähennetään myös yrittäjän ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen vapaaehtoiseen työajan vakuutukseen perustuva päiväraha ja tapaturmaeläke

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisia vapaaehtoisia vapaa-ajan vakuutukseen perustuvia etuuksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta. Osasairauspäivärahasta ei vähennetä myöskään yksityistapaturmavakuutukseen perustuvia etuuksia.

Jos vakuutusyhtiö on hylännyt muun lain mukaista etuutta koskevan hakemuksen tai jatkohakemuksen ja vakuutettu hakee osasairauspäivärahaa samalle ajalle, voit myöntää osasairauspäivärahan, jos sen saamisen edellytykset täyttyvät. Pyydä tarvittaessa korvauspäätös ja siihen liittyvät lääkärinlausunnot vakuutusyhtiöstä.

Kela saa tietoja muun lain mukaisista etuuksista sekä sähköisesti että paperipäätösinä. Yhteisten järjestelmien yksikkö tallentaa tiedot Kelan tietojärjestelmään. Jos etuuskäsittelyssä ilmenee, että asiakas saa muun lain mukaista etuutta, mutta korvaustietoja ei näy HEKY-kyselyssä tai OIWA:ssa, tee Yhteisten järjestelmien yksikölle toimeksiantotyö korvaustietojen selvittämiseksi OIWA-työjono -ohjeen mukaisesti. Selvitä ennen Toimeksianto-työn tekemistä vakuutetulta, mistä vakuutusyhtiöstä etuutta maksetaan ja kirjoita vakuutusyhtiön nimi Toimeksianto-työn kommenttikenttään. Ota kuitenkin yhteyttä suoraan vakuutusyhtiöön, jos tapaturman perusteella maksettavaa päivärahaa ei ole lainkaan Kelan tietokannassa ja pyydä korvaustiedot vakuutusyhtiöltä.

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.4.11.1 Muun korvauksen viivästyminen

Jos muun lain mukaisen etuuden saaminen viivästyy vakuutetusta riippumattomasta syystä, päiväraha voidaan myöntää ja maksaa täysimääräisenä vakuutetun toimeentulon turvaamiseksi. Kelalla on oikeus periä muun lain mukaisesta etuudesta maksettua osasairauspäivärahaa vastaava osuus etuuden maksajalta. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 2 mom.)

Jos työnantaja on hakenut osasairauspäivärahaa, sitä ei viivästymistilanteessa makseta työnantajalle. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 3 mom.) Ilmoita työnantajan päätöksessä, että päivärahan maksaminen työnantajalle ratkaistaan vasta sitten, kun oikeus muun lain mukaiseen etuuteen on selvitetty. Varmista, että vakuutusyhtiön korvauspäätös saadaan Kelaan, jotta voit antaa työnantajalle lopullisen päätöksen päivärahasta, vaikka sitä ei jäisikään maksettavaksi.

Jos vakuutettu on jo hakenut muun lain mukaista etuutta ja osasairauspäivärahahakemuksesta ilmenee, missä vakuutusyhtiössä asia on vireillä, tiedustele vakuutusyhtiöstä, missä vaiheessa asian käsittely on. Jos vakuutusyhtiön korvaus viivästyy, pyydä vakuutusyhtiöltä viivästymistodistus, jotta voit ratkaista osasairauspäivärahahakemuksen.

Jos vakuutettu ei vielä ole hakenut muun lain mukaista etuutta, mutta hänellä saattaisi olla siihen oikeus, kehoita häntä hakemaan etuutta ja pyydä ilmoittamaan hakemuksen vireillepanosta Kelaan. Muun lain perusteella korvataan ansionmenetykskorvauksen lisäksi esim. sairaanhoitokustannuksia tai maksetaan korvausta kivusta ja särystä.

Jos on ilmeistä, että vakuutetulla on oikeus muun lain mukaiseen etuuteen, mutta hän ei hae sitä, hylkää päivärahahakemus.

Päiväraha viivästymistodistuksen perusteella

Voit myöntää osasairauspäivärahan viivästymistodistuksen perusteella yhtäjaksoisen työkyvyttömyyden ajalta, jos viivästymistodistus on annettu ilman päättymispäivää. Jos todistus on annettu määräajaksi, myönnä päiväraha määräajaksi ja pyydä jatkoa varten uusi viivästymistodistus.

Kun päiväraha myönnetään viivästymisen perusteella, vakuutusyhtiölle lähetetään ohjelmallisesti ilmoitus myönnetystä päivärahasta päätöksen yhteydessä. Vakuutetun päätöksessä ilmoitetaan, että päivärahaa maksetaan muun korvauksen viivästymisen johdosta ja että Kelalla on oikeus periä samalta ajalta myöhemmin myönnettävästä muun lain mukaisesta etuudesta maksettua osasairauspäivärahaa vastaava osuus.

Kun tieto muun etuuden myöntämisestä tulee Kelaan, oikaise päivärahapäätös. Vakuutusyhtiö maksaa perintäkirjeen perusteella takautuvasti myöntämänsä etuuden Kelalle maksetun osasairauspäivärahan määrään saakka. Jos vakuutusyhtiö maksaa muun lain mukaisen etuuden vakuutetulle viivästymistodistuksesta huolimatta, sen on maksettava osasairauspäivärahaa vastaava osuus kuitenkin Kelalle.

Jos oikeus osasairauspäivärahaan jatkuu vielä sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on antanut korvauspäätöksen, osasairauspäivärahaa maksetaan vain muun lain mukaisen etuuden ylittävältä osalta.

Lue lisää Vakuutuslaitoksen korvaus

Ulkomailta maksettava korvaus

Ulkomailta maksettaviin korvauksiin ei sovelleta viivästymistodistusmenettelyä. Viivästymistodistus annetaan vain silloin, kun kyse on Suomen lainsäädännön piiriin kuuluvasta muun lain mukaisesta etuudesta.

Voit myöntää osasairauspäivärahan ilman viivästymistodistusta. Lisää päätökseen huomautus siitä, että vakuutetun on itse ilmoitettava Kelalle, jos hän myöhemmin saa ulkomaan laitoksesta korvausta samalta ajalta, jolta osasairauspäivärahaa on myönnetty. Mainitse ilmoituksessa myös, että Kelalla on oikeus periä ulkomaan korvausta vastaava osuus osasairauspäivärahasta.

Ulkomaan lainsäädännön mukaan voi olla myös niin, että ulkomainen laitos vähentää Suomesta maksettava osasairauspäivärahan maksamastaan korvauksesta. Tällöin osasairauspäiväraha jää vakuutetun ensisijaiseksi ansionmenetykskorvaukseksi.

Ulkomailla sattuneen liikennevahingon selvittelyssä voit ohjata vakuutettua ottamaan yhteyttä Liikennevakuutuskeskuksen yhteydessä toimivaan [Suomen Tietokeskukseen](#).

Jos osasairauspäiväraha tulee maksettavaksi työnantajalle, työnantajalle ei makseta osasairauspäivärahaa viivästymistilanteessa (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 3 mom. ja 8 luku 13 §).

1.1.2020 lukien ei muutoksia.

1.4.11.2 Korvauksen vähentäminen osasairauspäivärahasta

Jos muun lain mukaista etuutta (täysimääräistä tai osakorvausta) on myönnetty samasta ajankohdasta, josta osasairauspäiväraha on myönnetty, vähennä päivärahasta etuuden määrä. Jos täysimääräinen muun lain mukainen etuus muuttuu myöhemmin osakorvaukseksi ja osasairauspäivärahan maksaminen edelleen jatkuu, vähennä päivärahasta osakorvauksen määrä.

Esimerkki

Asiakkaalle on sattunut työtapaturma, jonka seurauksena hänelle maksetaan täysimääräistä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa (100 %). Myöhemmin työkyvyn alenemaksi arvioidaan 50 %, jolloin päiväraha pienenee. Asiakas on edelleen sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön ja hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan. Vähennä osasairauspäivärahasta ensin täysimääräinen (100 %) työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen päiväraha ja siitä alkaen, kun se muuttuu pienemmäksi (50 %), vähennetty määrä.

Jos asiakas on saanut muun lain mukaista etuutta osittaisen työkyvyttömyyden perusteella, sitä voidaan myöhemmin korottaa vamman tai sairauden pahenemisen johdosta. Jos osasairauspäivärahaa myönnetään samalle ajalle, vähennä päivärahasta etuuden korotuksen osuus. Jos vakuutusyhtiö hylkää asiakkaan korotushakemuksen, mutta asiakas on kuitenkin sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön, osasairauspäivärahasta ei vähennetä maksussa olevaa osakorvausta.

Esimerkki

Asiakkaalle on sattunut tapaturma, josta aiheutunut vamma ei parane täysin. Aluksi hänelle maksetaan täyttä (100 %) tapaturmaeläkettä, mutta myöhemmin se alenee jatkuvasti maksettavaksi osittaiseksi tapaturmaeläkkeeksi (45 %). Hän jatkaa työntekoa eikä hän enää ole sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Myöhemmin vamma pahenee tai tulee korjausleikkaus. Asiakkaalle myönnetään täysi (100 %) tapaturmaeläke kuukauden ajaksi. Asiakkaalle myönnetään samalle ajalle myös osasairauspäiväraha. Päivärahasta vähennetään kuukauden ajalta maksettava tapaturmaeläkkeen korotus eli täyden tapaturmaeläkkeen (100 %) ja pysyvän tapaturmaeläkkeen (45 %) erotus.

1.1.2020 lukien

Jos muun lain mukaista etuutta (täysimääräistä tai osakorvausta) maksetaan sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti, myönnetyn muun lain mukaisen etuuden määrä vähennetään pääsääntöisesti päivärahasta. Jos sairauspäivärahasta vähennetty täysimääräinen muun lain mukainen etuus muuttuu myöhemmin osakorvaukseksi ja sairauspäivärahan maksaminen edelleen jatkuu, vähennetään osakorvaukseksi muuttuneen etuuden määrä.

Edellä olevasta poiketen sellaista sairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti maksettavaa muun lain mukaista osittaista etuutta ei vähennetä asiakkaan sairauspäivärahasta, jota hän on saanut jo vuositulon tarkastelujaksolla ja jota ei tästä syystä huomioida hänen vuosituloonsa. Ks. Vuosituloon huomioitavat tulot – [Ansionmenetyskorvaukset](#).

Esimerkki

Asiakas on sairastunut vatsakalvon tulehdukseen, joka aiheuttaa hänelle SVL:n mukaisen työkyvyttömyyden ajalle 1.3.2020 – 31.5.2020. Asiakkaalle on aiemmin sattunut työtapaturma, jonka perusteella hänelle on myönnetty tarkastelujaksolle 2 kuukauden ajan täysimääräistä (100 %) työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa, 1 kuukauden ajan työkyvyn aleneman johdosta osittaista korvausta (50 %) sekä työkyvyn aleneman johdosta osittaista korvausta (30 %). Osittaisen (30 %) ansionmenetyskorvauksen maksaminen jatkuu edelleen osasairauspäivärahan kanssa samanaikaisesti. Tarkastelujaksolle myönnetty täysimääräinen ansionmenetyskorvaus huomioidaan, mutta osittaista ansionmenetyskorvausta (50 % ja 30 %) ei huomioida asiakkaan vuosituloon. Osittaista 30 %:n ansionmenetyskorvausta ei myöskään vähennetä osasairauspäivärahasta.

Osittaista muun lain mukaista korvausta voidaan myös korottaa vamman tai sairauden pahenemisen johdosta täydeksi osasairauspäivärahan kanssa samasta ajankohdasta lukien tai myöhemmin. Näissä tilanteissa, osittaisen ansionmenetyskorvauksen maksaminen katsotaan päättyneeksi siitä ajankohdasta lukien, kun se korottuu täydeksi ja osittainen muun lain mukainen ansionmenetyskorvaus huomioidaan asiakkaan vuosituloon kyseisestä ajankohdasta lukien. Samasta ajankohdasta lukien täysimääräinen muun lain mukainen korvaus vähennetään osasairauspäivärahasta.

Jos korottuminen täydeksi tapahtuu takautuvasti, päiväraha tulee tarkistaa takautuvasti siten, että täyden korvauksen myöntämisaikankohdasta lukien osasairauspäivärahasta vähennetään täysimääräinen muun lain mukainen korvaus ja aiemmin vuositulossa

huomioimatta ollut osittainen ansionmenetykskorvaus huomioidaan kyseisestä ajankohdasta lukien asiakkaan vuosituloon.

Esimerkki

Asiakkaalle on aiemmin sattunut työtapaturma, jonka seurauksena hänelle on myönnetty tarkastelujaksolle 2 kuukauden ajan täysimääräistä (100 %) työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa ja lisäksi 3 kuukauden ajan työkyvyn aleneman johdosta osittaista korvausta (50 %) ja sen maksaminen jatkuu sairauden pahenemiseen saakka. Työtapaturmasta aiheutuneen sairauden pahenemisen johdosta asiakkaan muun lain mukainen korvaus korottuu täydeksi (100 %) ja asiakas on hakenut samalta ajalta myös osasairauspäivärahaa. Tarkastelujaksolle myönnetty täysi ja osittainen ansionmenetykskorvaus huomioidaan asiakkaan vuosituloon ja saman työkyvyttömyyden johdosta ja samasta ajankohdasta lukien täysimääräiseksi korottunut ansionmenetykskorvaus vähennetään osasairauspäivärahasta.

1.4.11.3 Työtapaturma

Työtapaturmia ja ammattitauteja korvataan työsuhteessa oleville sekä yrittäjille työtapaturma- ja ammattitautilain perusteella (TyTAL 459/2015). Maatalousyrittäjän ja apurahan saajan oikeus korvaukseen perustuu maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin (MATAL 873/2015). Työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä sovelletaan myös opiskelijoihin, joiden oikeudesta korvaukseen säädetään opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa 460/2015. Lisäksi eräiden erityisryhmien, kuten perhe- ja omaishoitajien, oikeudesta korvaukseen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti säädetään näitä koskevissa erityislaeissa.

Työtapaturmia ja ammattitauteja koskeva lainsäädäntö on uudistettu 1.1.2016 alkaen. Lakeja sovelletaan tapaturmiin ja ammattitauteihin, jotka sattuvat 1.1.2016 tai sen jälkeen. Jos tapaturma on sattunut tai ammattitauti ilmennyt tätä aikaisemmin, siihen sovelletaan vanhan tapaturma- ja ammattitautilain (608/1948 ja 1343/1988) tai maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslain (1026/1981) säännöksiä.

Työntekijät ja heihin rinnastettavat

Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa tai julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työskentelevän työntekijänsä työtapaturman ja ammattitaudin varalta. Myös työnantajan kanssa samassa taloudessa asuva perheenjäsen kuuluu vakuutukseen, jos hän tekee työtä työsuhteessa. Perheenjäsenet kuuluivat aikaisemmin vapaaehtoisen vakuutuksen piiriin.

Yksityisten työnantajien lisäksi myös julkisyhteisöjen, kuten kuntien, kuntayhtymien ja seurakuntien on vakuutettava työntekijänsä työtapaturman tai ammattitaudin varalta. Valtiolla ei kuitenkaan ole vakuuttamisvelvollisuutta. Korvaus valtion työssä aiheutuneesta työtapaturmasta tai ammattitaudista maksetaan valtion varoista työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Valtion työntekijöiden työtapaturma- ja ammattitautikorvauksista vastaa Valtiokonttori.

Vakuutuksen myöntämiseen oikeutetut vakuutusyhtiöt myöntävät työnantajille vakuutukset työtapaturma- ja ammattitaudin korvaamiseksi ja maksavat vakuutuksen perusteella työntekijöille korvaukset.

Työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, jos työnantajan kalenterivuoden aikana teettämästä työstä maksetut tai maksettavaksi sovitut palkat ovat yhteensä enintään 1200 euroa. Vaikka työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, työntekijällä on silti oikeus korvaukseen työtapaturman ja ammattitaudin johdosta. Korvausasian käsittelee ja korvaukset maksaa Tapaturmavakuutuskeskus (TVK), joka toimii Kelaan päin samalla tavoin kuin vakuutusyhtiö ja antaa tarvittaessa viivästydistodistuksen.

Työntekijään rinnastettava henkilö

Työntekijään rinnastetaan henkilö, joka tekee työtä vastiketta vastaan osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa, vaikka hän ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön tai muuhun yhteisöön, jos:

1. osakeyhtiössä johtavassa asemassa työskentelevä osakas omistaa yksin yhtiön osakkeista enintään 30 prosenttia tai hän ja hänen perheenjäsenensä yhdessä omistavat enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeista ja tästä hänen oma omistusosuutensa on enintään 30 prosenttia taikka hänellä on yksin enintään 30 prosenttia tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään on yhdessä enintään 50 prosenttia yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä ja tästä hänen oma äänimääränsä on enintään 30 prosenttia; tai

2) muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevällä henkilöllä yksin tai hänellä ja hänen perheenjäsenillään yhdessä on enintään 1 kohdassa tarkoitettua vastaava määräämisvalta yhteisössä.

Johtavalla asemalla tarkoitetaan toimitusjohtajuutta, hallituksen jäsenyyttä sekä muuta vastaavaa asemaa tai vastaavaa tosiasiallista määräämisvaltaa osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä. Omistusosuutta arvioitaessa myös välillinen omistus otetaan huomioon.

Avoimen yhtiön yhtiömiestä, kommandiittiyhtiön vastuunalaista yhtiömiestä tai muun yhteisön tai yhtymän sellaista osakasta tai yhtiömiestä, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön tai yhtymän velvoitteista ja sitoumuksista, ei rinnasteta työntekijään.

Perheenjäsenellä tarkoitetaan aviopuolisoa ja avopuolisoa sekä henkilöä, joka on 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle sukua suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa ja asuu tämän kanssa samassa taloudessa. Avopuolisolla tarkoitetaan yrityksessä johtavassa asemassa työskentelevän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa asuvaa henkilöä.

Yrittäjät

YEL-vakuutettu yrittäjä voi vakuuttaa itsensä työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti vapaaehtoisella työajan vakuutuksella yrittäjätöissä sattuvien vahinkojen varalta. Vakuutusturva on sama kuin työntekijällä. Yrittäjän työajan tapaturmavakuutus päättyy, jos YEL-vakuutus päättyy. Poikkeuksellisesti alle 18-vuotiaat ja 68 vuotta täyttäneet yrittäjät voivat ottaa vapaaehtoisesta työajan vakuutuksen, vaikka he eivät kuulu YEL-vakuutuksen piiriin, jos he harjoittavat yrittäjätöimintää.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen ja sitä edeltävän tapaturmavakuutuslain mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva yrittäjän työajan tapaturmakorvaus vähennetään sairauspäivärahasta, jos työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Työ- tai virkasuhteen ulkopuolella toimeksianto- ja konsulttisopimuksien perusteella tai freelancerina tehty työ ei kuulu pakollisen työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen piiriin. Toimeksianto- ja konsulttisopimuksen perusteella tai freelancerina tehdyn työn

voi vakuuttaa vapaaehtoisella työajan vakuutuksella, jos henkilöllä on YEL-vakuutus. Toimeksianto- ja konsulttisopimuksien perusteella tai freelancerina tehdyn työn on voinut aikaisemmin vakuuttaa vapaaehtoisella TVL 57 §:n 1 momentin mukaisella työajan vakuutuksella, vaikka henkilöllä ei ole ollut YEL-vakuutusta.

Maatalousyrittäjät ja apurahansaajat

Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki (MATAL) koskee maatalousyrittäjien, kalastajien, poronhoitajien sekä MYEL-vakuutettujen tieteen ja taiteen apurahansaajien työtapaturma- ja ammattitautiturvaa.

Maatalousyrittäjät ja apurahansaajat, jotka ovat MYEL-vakuutettuja, kuuluvat lakisääteisen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen vakuutuksen piiriin samalla tavoin kuin työntekijät. Jos maatalousyrittäjä ei kuulu pakollisen vakuutuksen piiriin, hän voi ottaa vapaaehtoisen työajan työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen. Tapaturmavakuutus päättyy, kun työeläkevakuutus päättyy. Vapaaehtoinen vakuutus päättyy vakuutetun maatalousyrittäjätyön päättyessä.

Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen ja sitä edeltävän maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva maatalousyrittäjän työajan tapaturmakorvaus vähennetään sairauspäivärahasta, jos työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen.

Erityisryhmät

Perhehoitajille, omaishoitajille, vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden työtoimintaan osallistuville sekä kuntouttavaan työtoimintaan osallistuville henkilöille tulee asianomaista toimintaa koskevan lainsäädännön mukaan ottaa vakuutus työtapaturman ja ammattitaudin varalta siten kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään. Perhehoitajaan, omaishoitajaan sekä työtoimintaan osallistuviin henkilöihin sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä. Omais- tai perhehoidosta sopimuksen tehnyt ja työtoimintaa järjestävä kunta rinnastetaan työnantajaan.

Säännökset sisältyvät seuraaviin lakeihin:

- perhehoitolaki 263/2015 20 §
- laki omaishoidon tuesta 937/2005 10 §
- laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001 23 §
- sosiaalihuoltolaki 710/1982 27 e §
- laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 71 §.

Vähennettävät etuudet

Osasairauspäivärahasta vähennettäviä etuuksia ovat:

- 1.1.2016 voimaan tulleen työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke,
- 31.12.2015 saakka voimassa olleen tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain mukainen päiväraha ja tapaturmaeläke sekä
- ennen 1.1.1982 sattuneen tapaturman tai ilmenneen ammattitaudin perusteella maksettava päiväraha ja elinkorko, edellyttäen, että elinkorkoon sisältyy peruskoron lisäksi täydennyskorkoa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaista päivärahaa maksetaan enintään vuoden ajalta. Sitä voidaan maksaa myös osakorvauksena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Työkyvyn alentuman tulee olla kuitenkin vähintään 10 prosenttia.

Jos työkyvyttömyys jatkuu vielä vuoden kuluttua tapaturmasta, maksetaan etuus tapaturmaeläkkeenä. Myös tapaturmaeläke voidaan maksaa osittaisena, jos työkyvyttömyys ja ansioiden aleneminen on osittaista. Työkyvyn alentuman tulee olla vähintään 10 prosenttia. Täysi tapaturmaeläke työikäisellä on 85 prosenttia vuosityöansiosta.

Jos henkilöllä on oikeus korvaukseen sekä työtapaturmavakuutuksen että liikennevakuutuksen perusteella, korvaus myönnetään ensisijaisesti työtapaturmavakuutuksesta. Tällainen on yleensä työssä tai työmatkalla sattunut liikennevahinko. Korvausta maksetaan liikennevakuutuksesta vain, jos korvaus on työtapaturmakorvausta suurempi.

Lue lisää työtapaturma- ja ammattitautikorvauksista Tapaturmavakuutuskeskuksen internetsivuilta [TVK](#).

1.4.11.4 Liikennevahinko

Liikennevakuutuslain (460/2016) perusteella korvataan moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuvat henkilö- ja omaisuusvahingot. Moottoriajoneuvo on liikenteessä myös silloin, kun sitä käytetään tai siirretään teiden ulkopuolella kuten pihalle, pelloilla, metsässä tai jäällä. Liikennevakuutus koskee Suomessa pysyvän kotipaikan omaavia ajoneuvoja. Ajoneuvon omistaja ja rekisteriin merkitty ajoneuvon haltija ovat velvollisia vakuuttamaan ajoneuvon.

Vakuutusyhtiö vastaa liikennevahingosta, joka on sattunut ajoneuvoa koskevan vakuutuksen voimassaoloaikana. Valtiokonttori vastaa liikennevahingosta silloin, kun ajoneuvon omistaja tai haltija on vahingon sattuessa Suomen valtio eikä ajoneuvolle ole otettu liikennevakuutusta.

Liikennevakuutuskeskus korvaa liikennevahinkoja erilaisissa erityistilanteissa, jossa vahingon aiheuttaa

- vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettu ajoneuvo
- tuntemattomaksi jäänyt ajoneuvo
- ajoneuvo, jolla ei vahingon sattuessa ole voimassaolevaa vakuutusta, vaikka se olisi pitänyt vakuuttaa
- ajoneuvo, jonka omistaja tai haltija on irtisanonut liikennevakuutuksen ajoneuvon anastuksen johdosta
- ulkomaalainen ajoneuvo ja vahinko sattuu Suomessa.

Liikennevahingon korvaamisessa noudatetaan vahingonkorvauslain säännöksiä ja täyden korvauksen periaatetta. Liikennevakuutus on ensisijainen muihin lakisääteisiin vakuutusjärjestelmiin nähden. Poikkeuksena tästä on tilanne, jossa ajoneuvon omistajalla, haltijalla tai kuljettajalla on oikeus saada omistamansa tai kuljettamansa ajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä aiheutuneesta henkilövahingosta korvausta työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain tai urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain perusteella. Tällöin liikennevakuutuksesta korvataan vain se osa, jota ei korvata edellä mainittujen lakien mukaan.

Liikennevakuutus ei korvaa ajoneuvon omistajalle, kuljettajalle tai muulle työtä suorittavalle henkilölle vahinkoa, joka on aiheutunut kuormauksen, kuorman purkamisen tai muun työsuorituksen aikana ajoneuvon ollessa liikkumattomana. Tällainen vahinko kuuluu yleensä lakisääteinen tapaturmavakuutuksen piiriin.

[Lue lisää ansionmenetykskorvauksesta ja korvauksen määrittelemisestä.](#)

Suhde sairauspäivärahaan

Liikennevakuutuskorvaus on ensisijainen suhteessa sairauspäivärahaan. Sairauspäivärahasta vähennetään seuraavat liikennevakuutuslain perusteella maksettavat ansionmenetykskorvaukset

- korvaus työansion menetyksestä
- työkyvyttömyyseläke
- työttömyyspäivärahaa vastaava ansionmenetykskorvaus, kun vakuutettu ollut työttömänä ennen liikennevahingon sattumista.

Päivärahasta ei vähennetä korvausta kivusta ja särystä, pysyvistä haitasta ja ansiotulojen myöhentymisestä. Päivärahasta ei myöskään vähennetä sijaisen palkan muodossa maksettavaa korvausta, jonka vakuutusyhtiö maksaa vahinkoa kärsineen sijasta suoraan yritykselle. Sen sijaan, jos sijaisen palkkana maksettava korvaus maksetaan yrittäjälle itselleen, korvaus vähennetään päivärahasta.

Jos vakuutettu saa liikennevakuutuslain kuntoutusta koskevien säännösten perusteella ansionmenetykskorvausta ammatillisen kuntoutuksen johdosta, hänellä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan samalta ajalta.

Vakuutettavia ajoneuvoja ovat

- autot
- moottori- ja motocrosspyörät
- mopot
- moottorilla varustetut polkupyörät (teho yli 250 W)
- moottorikelkat
- mönkijät
- traktorit
- moottorityökoneet
- puoli- ja varsinaiset perävaunut
- matkailuperävaunut ja
- kevyet perävaunut.

Vakuuttamisvelvollisuutta ei ole, jos kyseessä on

- moottorityökone tai traktori, jota ei tarvitse rekisteröidä ja jonka suurin rakenteellinen nopeus on enintään 15 km/h
- leikkuupuimuri tai muu sadonkorjuuseen tarkoitettu maatalouden moottorityökone, jota ei tarvitse rekisteröidä
- perävaunu, jota ei tarvitse rekisteröidä
- yksinomaan lapsen kuljettavaksi tarkoitettu ajoneuvo, jota ei tarvitse rekisteröidä
- yksinomaan vammaisten käyttöön tarkoitettu sähköpyörätuoli tai muu vastaava kevytrakenteinen ajoneuvo, jota ei tarvitse rekisteröidä.

Jos edellä mainittujen ajoneuvojen liikenteeseen käyttämisestä aiheutuu liikennevahinko, sen korvaa Liikennevakuutuskeskus.

Liikennevakuutus ei korvaa vahinkoa silloin, kun moottoriajoneuvo ei ole liikennevakuutuslaissa tarkoitettussa liikenteessä. Tällaisia tilanteita ovat:

- moottoriajoneuvoa käytetään liikenneväylistä erillään olevassa paikassa olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin henkilöiden tai tavarankuljettamiseen
- esimerkiksi ajoneuvon käyttö voimanlähteenä tai matkailuauton käyttö asumiseen leirintäalueella
- moottoriajoneuvo on säilytettävänä, korjattavana, huolettavana tai pestävänä liikenneväylistä erillään olevassa paikassa
- esimerkiksi ajoneuvoa liikutetaan korjauksen, huollon tai pesun yhteydessä liikenneväylän ulkopuolella, kuten korjaushallissa tai pesuhallissa
- moottoriajoneuvoa käytetään liikenteestä eristetyllä alueella kilpailu- tai testaustarkoituksiin taikka kilpailuun välittömästi liittyvään harjoitteluun
- liikenteestä eristetyllä alueella tarkoitetaan selkeästi eristetyksi merkittyä aluetta, johon kenenkään ei ole mahdollista joutua huomaamattaan; esimerkiksi viranomaisten luvalla toimiva moottorirata tai sisätiloihin rakennettu karting-rata
- muu kuin kilpailuun liittyvä harjoittelu, kuten ajo-opetukseen liittyvä ajoharjoittelu suljetullakin radalla kuuluu liikennevakuutuksen piiriin.

Liikennevakuutuskeskus toimii Kelaan päin samalla tavoin kuin vakuutusyhtiö. Liikennevakuutuskeskus antaa tarvittaessa viivästyminenodistuksen.

Korvauksen rajoitus laiminlyöntitapauksessa

Liikennevakuutuskeskus vastaa vahingosta, jos vahingon aiheuttaneen ajoneuvon vakuuttamisvelvollisuus on vahingon sattumishetkellä laiminlyöty. Vahinkoa ei kuitenkaan korvata, jos vahinkoa kärsinyt on ajoneuvossa matkustajana ollut ajoneuvon omistaja tai haltija taikka ajoneuvon kuljettaja ja Liikennevakuutuskeskus voi osoittaa heidän tienneen ajoneuvon olleen vakuuttamaton.

Pääsääntöisesti liikennevakuutus on ensisijainen korvaus, mutta jos Liikennevakuutuskeskus ei laiminlyönnistä johtuen myönnä korvausta ajoneuvon omistajalle, haltijalle tai kuljettajalle, hänellä voi olla oikeus sairauspäivärahaan.

Muut korvaamisen rajoitukset

Liikennevakuutus ei korvaa vahinkoa, jonka henkilö on tahallisesti aiheuttanut itselleen. Korvausta maksetaan ainoastaan siltä osin kuin muut olosuhteet ovat vaikuttaneet vahingon syntymiseen. Liikennevakuutuskorvausta voidaan alentaa tai se voidaan evätä kokonaan silloin, jos henkilö itse myötävaikuttaa vahingon syntymiseen törkeällä huolimattomuudellaan.

Liikennevakuutuskorvaus voidaan evätä kokonaan tai korvausta voidaan alentaa, jos vahinkoa kärsinyt on vahinkotapahtuman sattuessa kuljettanut ajoneuvoa alkoholin tai muun huumausaineen vaikutuksen alaisena.

Jos liikennevahinko on aiheutunut vahinkoa kärsineen ollessa luvattomasti käyttöön otetussa ajoneuvossa ja vakuutusyhtiö voi osoittaa hänen tienneen ajoneuvon käyttöönoton luvattomuudesta, hänelle suoritetaan korvausta ajoneuvon vakuutuksesta vain erityisestä syystä.

Jos vakuutettu on työkyvytön, mutta liikennevakuutuskorvaus on evätty kokonaan liikennevakuutuslain säännösten johdosta, voit myöntää hänelle sairauspäivärahan.

Jos vakuutettu on työkyvytön, mutta liikennevakuutuskorvausta on alennettu vakuutetun oman myötävaikutuksen johdosta, hänellä on oikeus sairauspäivärahaan siltä osin kuin se on suurempi kuin liikennevakuutuskorvaus.

Lue lisää liikennevakuutuslain mukaisista korvauksista ja esimerkiksi ulkomailla tapahtuvien liikennevahinkojen korvaamisesta Liikennevakuutuskeskuksen internet-sivulta [LVK](#).

Erityistapaus osasairauspäiväraha – liikennevakuutuslaki – tapaturmavakuutuslaki 57 §

Alla oleva ohje koskee tilanteita, joissa työkyvyttömyys on alkanut ennen 1.1.2015.

Yrittäjä voi ottaa itselleen ja yrityksessä työskenteleville perheenjäsenilleen sekä muille sellaisille henkilöille, jotka eivät sisälly pakolliseen tapaturmavakuutukseen, vapaaehtoisen vakuutuksen työtapaturman varalta tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin nojalla. Jos yrittäjälle tai muulle TVL 57 §:n mukaisen vakuutuksen piiriin kuuluvalla sattuu liikennevahinko työssä tai työmatkalla, tapaturmakorvaus on liikennevakuutuslain mukaiseen korvaukseen nähden ensisijainen. Liikennevakuutuksessa tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 momentin mukainen korvaus rinnastetaan lakisääteisiin korvauksiin. Osasairauspäivärahassa taas TVL 57 §:n mukainen tapaturmakorvaus rinnastetaan vapaaehtoiseen vakuutukseen, eikä sitä vähennetä päivärahasta. 1.1.2015 tai sen jälkeen alkaneissa työkyvyttömyystapaksissa se vähennetään päivärahasta.

Jos liikennevakuutuslain mukaisesta ansionmenetykskorvauksesta on vähennetty TVL 57 §:n mukaiseen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva korvaus ja liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus on vähentämisen vuoksi pienempi kuin se muutoin olisi tai sitä ei ole jäänyt maksettavaksi, osasairauspäivärahasta vähennetään kuitenkin liikennevakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen täysi määrä.

Jos osasairauspäivärahaa on maksettu viivästymistodistuksen perusteella vakuutetulle ja hänelle myönnetään tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukainen korvaus sekä liikennevakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus, josta on vähennetty tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus, Kela voi periä viivästymistodistuksen perusteella maksetun osasairauspäivärahan liikennevakuutuslain mukaisen korvauksen vähentämättömään määrään saakka. Pyydä liikennevakuutusyhtiöltä sellainen päätös tai ilmoitus, josta ilmenee liikennevakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen täysi määrä.

Jos sama vakuutusyhtiö maksaa sekä tapaturma- että liikennevakuutuslain mukaisen korvauksen, vakuutusyhtiö ei välttämättä anna erikseen päätöstä liikennevakuutuslain mukaisesta korvauksesta, jos siitä ei jää maksettavaa. Pyydä kuitenkin vakuutusyhtiöstä selvitys, paljonko liikennevakuutuslain mukaista korvausta olisi maksettu vakuutetulle, jotta voit oikaista osasairauspäivärahapäätöksen.

Esimerkki

Vakuutetulle on maksettu osasairauspäivärahaa viivästymistodistuksen perusteella 400 €. Vakuutetulla on oikeus sekä liikennevakuutuslain mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen 1 000 € että tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukaiseen korvaukseen 1 000 €. Liikennevakuutuslain näkökulmasta tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukainen korvaus on lakisääteinen ja se on vähennetty liikennevakuutuslain mukaan maksettavaksi tulevasta korvauksesta. Vakuutetulle on maksettu tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukaisena korvauksena 1 000 € ja liikennevakuutuslain mukaisena korvauksena ei ole maksettu mitään (1 000 € – 1 000 € = 0 €). Kela

saa periä liikennevakuutuksesta vastuussa olevalta vakuutusyhtiöltä viivästymistodistuksen perusteella maksamansa osasairauspäivärahan 400 €.

1.4.11.5 Sotilastapaturma

Asepalveluksessa ja kriisinhallintatehtävissä vahingoittuneiden henkilöiden tapaturma- ja palvelussairauksien korvaamista koskeva lainsäädäntö on uudistettu 1.1.2017 lukien. Sotilastapaturmalaki on korvattu uudella lailla sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta. Lisäksi on tullut voimaan laki tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä.

Uusia lakeja sovelletaan vahinkotapaturmiin, jotka sattuvat lain voimassa ollessa. Aiemmin sattuneisiin sotilastapaturmiin ja palvelussairauksiin sovelletaan sotilastapaturmalakia (1211/90). Sen perusteella korvataan tapaturmat ja palvelussairaudet, jotka ovat sattuneet 1.1.1991 – 31.12.2016. Ennen 1.1.1991 sattuneet sotilastapaturmat ja palvelussairaudet korvataan sotilasvammalain perusteella. Siviilikriisinhallintatehtävissä sattuneet tapaturmat ja palvelussairaudet on aiemmin korvattu työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännön mukaisesti.

Sotilastapaturma ja palvelussairaus

Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annettua lakia sovelletaan varusmiehiin, reserviläisiin, siviilipalvelusmiehiin, vapaaehtoista asepalvelusta suorittaviin naisiin, sotilasvirkaan tai rajavartiolaitoksen virkaan johtavassa koulutuksessa oleviin sekä eräisiin vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintoihin osallistuviin henkilöihin.

Sotilastapaturman ja palvelussairauden johdosta maksettavat korvaukset määräytyvät pääosin

työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Tapaturmaeläkkeen perusteena käytettävän vuosityöansion vähimmäismäärä on kuitenkin kolminkertainen verrattuna työtapaturma- ja

ammattitautilain mukaiseen vähimmäisvuosityöansioon. Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

Osaairauspäivärahasta vähennettäviä sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja sotilastapaturmalain mukaisia korvauksia ovat

- päiväraha ja
- tapaturmaeläke.

Osasairauspäivärahasta ei vähennetä haittarahaa, haittalisää eikä hoitotukea.

Osaairauspäivärahasta vähennettävä sotilasvammalain mukainen korvaus on

- elinkorko omaiskorotuksineen.

Päivärahasta ei vähennetä sotilasvammalain mukaista

- täydennyskorkoa eikä
- elinkoron lisäysosia.

Tapaturma ja palvelussairaus kriisinhallintatehtävissä

Tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annettua lakia sovelletaan henkilöihin, jotka osallistuvat sotilaalliseen

kriisinhallintaan tai siviilikriisinhallintaan tai niihin liittyvään koulutukseen taikka EU:n rajaturvallisuusviraston toimintaan.

Uudella lailla on yhtenäistetty kaikkien kriisinhallintaan osallistuvien tapaturma- ja palvelussairausturva. Korvaamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisessa. Vahinkotapahtumasta maksettavat korvaukset määräytyvät pääosin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisesti. Päiväraha maksetaan kuitenkin alkuperäisen palvelusajan loppuun saakka todellisen työansion menetyksen suuruisena, vaikka palvelus päättyisi ennen määrättyä päättymisaikaa. Lisäksi tapaturmaeläkkeen perusteena käytettävän vuosityöansion vähimmäismäärä on kolminkertainen verrattuna työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiseen vähimmäisvuosityöansioon. Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

Osasairauspäivärahasta vähennettäviä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain mukaisia korvauksia ovat

- päiväraha ja
- tapaturmaeläke.

Osasairauspäivärahasta ei vähennetä haittarahtaa eikä hoitotukea.

Lue lisää korvauksista Valtiokonttorin verkkosivuilta [Sotilastapaturmat](#).

1.4.11.6 Urheilijan tapaturma

Urheilijan tapaturma- ja eläketurvaa koskeva laki (276/2009) on ollut voimassa 1.5.2009 alkaen. Urheilijalle maksettava tapaturmaeläke on sairauspäivärahaan nähden ensisijainen, mutta urheilijalla on kuitenkin työkyvyttömyyden alkaessa oikeus sairauspäivärahaan, koska urheilijan tapaturmavakuutuksen perusteella ei makseta päivärahaetuutta.

Jos urheilijan ja Suomessa urheilutoimintaa harjoittavan urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa

harjoittavan yhteisön välillä on sovittu, että urheilija saa pääasiallisesti Suomessa harjoitetusta urheilemisesta veronalaista palkkaa pelikaudessa tai muutoin vuoden pituisen ajanjakson aikana vähintään 11 410 euroa (2019), urheiluseuran tai muun urheilutoimintaa harjoittavan yhteisön on järjestettävä urheilijalle vakuutusturva tapaturman varalta siihen asti, kun urheilija täyttää 65 vuotta.

Jos urheilijalla ei ole sopimusta, mutta hän saa pääasiallisesti Suomessa harjoittamastaan urheilemisesta vuodessa veronalaista tuloa vähintään 11 410 euroa (2019), hänellä on oikeus saada itselleen vakuutusturva tapaturman varalta siihen asti kunnes hän täyttää 65 vuotta. Urheilija tekee tällöin itse vakuutusyhtiön kanssa sopimuksen tapaturmavakuutuksesta.

Urheilijalla on oikeus sairauspäivärahaan urheilussa sattuneen tapaturman johdosta, jos hänet katsotaan työkyvyttömäksi. Sairauspäivärahaan on oikeus riippumatta siitä, onko kyse urheiluseuran ottamasta lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta vai onko urheilija itse ottanut vapaaehtoisen vakuutuksen, sillä urheilijalla on oikeus tapaturmaeläkkeeseen vasta siitä lukien, kun sairauspäivärahan enimmäisaika on täyttnyt. Jos sairauspäivärahan enimmäisaika on jäänyt täyttymättä, tapaturmaeläkettä maksetaan aikaisintaan vuoden kuluttua tapaturman sattumisesta.

Tapaturmaeläkettä voidaan maksaa myös ammatillisen kuntoutuksen ajalta.

Lakisääteinen urheilijavakuutus kattaa vanhuuden turvan siitä alkaen, kun urheilija täyttää työeläkelain 11 §:ssä hänen ikäluokalleen säädetyn vanhuuseläkkeen alaikärajan. Ennen vuotta 1965 syntyneelle urheilijalle vanhuuseläkettä maksetaan kuitenkin siitä päivästä, jolloin urheilija täyttää 65 vuotta.

Osasairauspäiväraha maksetaan hakemuksesta myös työnantajalle, esim. urheiluseuralle, jos tämä on maksanut sairausajan palkkaa ja työehto- tai muussa sopimuksessa on sovittu työnantajan oikeudesta päivärahaan.

Vakuutuksen mukainen tapaturmaeläke sovitetaan yhteen osasairauspäivärahan kanssa kuten tapaturmavakuutuslain mukainen tapaturmaeläke.

Lue lisää [Urheilijan tapaturma L 276/2009](#).

1.4.11.7 Vahingonkorvauslain mukainen korvaus

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Vahingonkorvauslaki (412/1974) on yleislaki, jonka perusteella henkilövahingon kärsineellä on oikeus korvaukseen tarpeellisista sairaanhoitokuluista, ansionmenetyksestä, kivusta ja särystä sekä pysyvästä haitasta. Korvausvastuussa voi olla yksityinen henkilö, työntekijä, työnantaja tai julkisyhteisö. Vahingon aiheuttajan korvausvastuu voi perustua tahalliseen tai tuottamukselliseen tekoon tai ankaraan vastuuseen. Tuottamus tarkoittaa vahingon aiheuttamista moitittavalla menettelyllä esim. laiminlyömällä velvollisuus toimia tietyllä tavalla.

Ankaran vastuun tapauksissa vaarallisen toiminnan (esim. rautatie, ilmailu, ydinvoima) harjoittaja on korvausvelvollinen, vaikka sen toiminnassa ei ole tapahtunut mitään moitittavaa. Ankara vastuu perustuu yleensä erityislakiin. Näissä tapauksissa osasairauspäiväraha voidaan myöntää vain, jos korvauksen saaminen viivästyy vakuutetusta riippumattomasta syystä. Korvausvelvolliselta on pyydettävä viivästystodistus.

Vahingonkorvauslain mukaan (412/1974 5 luku 2 a §) ansionmenetyksestä määrätään korvaus ottamalla lähtökohdaksi arvio ansiotulosta, jonka vahinkoa kärsinyt olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut. Tästä vähennetään ansiotulo, jonka vahinkoa kärsinyt on vahingosta huolimatta saanut tai hän olisi voinut saada.

1.4.11.7.1 Vastuuvakuutus

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Jos vahingon aiheuttajalla on vastuuvakuutus, vakuutusyhtiö on yleensä velvollinen korvaamaan vahingon. Vastuuvakuutus sisältyy usein koti-, kiinteistö-, maatala-, eläin- ym. vakuutuksiin tai sen saa muuhun vakuutukseen lisämaksusta. Vastuuvakuutuksesta voi hakea korvausta vain vakuutuksen ottaja. Vahingoittunut

henkilö (osasairauspäivärahan hakija) ei voi saada korvausasiaa vakuutusyhtiössä vireille.

Jos vakuutuksen ottaja on tehnyt vahinkoilmoituksen, voit soveltaa vakuutusyhtiöön nähden samaa menettelyä kuin liikennevakuutus- ja tapaturmavakuutusasioissa. Voit myöntää osasairauspäivärahan vakuutusyhtiöstä saamasi viivästymistodistuksen perusteella. Jos kunnalla tai muulla julkisyhteisöllä ei ole vastuuvakuutusta, se käsittelee itse korvausvaatimuksen ja voi antaa tarvittaessa viivästymistodistuksen. Osasairauspäiväraha peritään myöhemmin maksettavasta vahingonkorvauslain mukaisesta ansionmenetykskorvauksesta.

Jos vakuutuksen ottaja ei ole tehnyt vahinkoilmoitusta, voit myöntää hakijalle osasairauspäivärahan ilman viivästymistodistusta. Päätökseen tulee lisätä huomautus (PRF53) hakijan ilmoitusvelvollisuudesta, jos hänelle myöhemmin myönnetään muun lain mukaista korvausta. Kelalla on oikeus periä maksettu osasairauspäiväraha takaisin muun lain mukaista korvausta vastaavalta osalta.

1.4.11.7.2 Liukastumisesta johtuva työkyvyttömyys

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Liukastumistapaturmat ovat yleisin vahingonkorvauksen hakemisen syy. Vahingonkorvausvastuu voi syntyä, jos esim. kadun kunnossapidosta vastuussa oleva taho on laiminlyönyt velvollisuutensa pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä kunnossa. Vastuu määritellään laissa kadun ja eräiden alueiden kunnossa ja puhtaanapidosta (669/1978). Lähtökohtana liukastumistapauksissa on, että kunnossapitovelvollinen on vastuussa vahingosta, ellei se voi osoittaa hoitaneensa liukkauden torjuntaa asianmukaisesti.

Korvausvastuun syntyminen edellyttää tuottamusta eli sitä, että kunnossapitovelvollinen, esim. taloyhtiö tai kunta, on laiminlyönyt liukastumispaikan kunnossapidon. Katujen ja yleisten alueiden kunnossapidosta vastaa kunta ja jalkakäytävien kunnossapidosta se kiinteistön omistaja, jonka kohdalla jalkakäytävä on. Jotkut kunnat ovat ottaneet kadunhoitotehtävät itselleen. Yleisten teiden kunnossapidosta vastaa valtio (maantielaki 503/2005). Myös kiinteistöjen piha-alueet tulee pitää kunnossa vastaavalla tavalla, esim. taloyhtiöiden ja liikekiinteistöjen pihojen kulkuväylät.

Jos osasairauspäivärahaa hakevan vakuutetun antamasta tapaturmaselvityksestä ilmenee, että hän on ollut liukastumisvahingon vuoksi yhteydessä tapahtumapaikan kunnossapidosta vastaavaan tahoon, selvitä tarkemmin, missä vaiheessa asian käsittely on. Jos kunnossapitovelvollinen (kunta tai taloyhtiö) on tehnyt vahinkoilmoituksen vakuutusyhtiölle, voit pyytää viivästymistodistuksen ja myöntää osasairauspäivärahan. Jos korvausvelvollisella kunnalla ei ole vastuuvakuutusta, korvausasia käsitellään kunnan omassa toimielimessä. Tässä tapauksessa viivästymistodistuksen antaa kunta.

Osasairauspäivärahaa hakevalla voi olla ongelmia korvauksen saamisessa esim. silloin, jos vahinko on sattunut sellaisessa paikassa tai sellaisena aikana, ettei tapahtumalle ole todistajia tai vastuuvastuu on epäselvä. Vahinkoon on voinut vaikuttaa myös jokin vahingoittuneesta itsestä johtuva tai muu syy, minkä vuoksi hän

ei ole tehnyt korvausvaatimusta. Tässä tapauksessa voit myöntää päivärahan ilman viivästymistodistusta. Lisää päätökseen huomautus hakijan ilmoitusvelvollisuudesta (PRF53), jos hän myöhemmin saa korvausta vakuutusyhtiöstä.

Liukastuminen voi olla myös työtapaturmana korvattava vahinko, jos se on sattunut työmatkalla tai muutoin työssä johtuvissa olosuhteissa.

1.4.12 Rikoksella aiheutettu työkyvyttömyys

Vakuutetulla on oikeus osasairauspäivärahaan, vaikka hänen työkyvyttömyytensä on aiheutettu rikoksella ja hänellä on oikeus saada korvausta työkyvyttömyyden aiheuttamasta ansionmenetyksestä vahingonkorvauslain tai rikosvahinkolain perusteella (SVL 1224/2004 12 luku 7 § 1 mom.). Vakuutettu voi vaatia oikeudessa rikosentekijältä vahingonkorvauslain mukaista ansionmenetykskorvausta. Tästä huolimatta hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan. Osasairauspäiväraha on ensisijainen korvaus suhteessa Valtiokonttorin maksamaan rikosvahinkolain (1204/2005) mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen. Sitä maksetaan vain, jos se on suurempi kuin Kelan maksama päiväraha. Rikosvahinkolain perusteella voidaan maksaa korvausta myös esim. sairaanhoitokuluista ja kivusta ja särystä. Lue lisää [Rikosvahingot](#).

Kelalla on oikeus periä rikoksen tehneeltä korvausvelvolliselta vahingonkorvauslain mukainen korvaus maksettua osasairauspäivärahaa vastaavalta osalta. Kela voi luopua korvauksen vaatimisesta korvausvelvolliselta, jos korvauksen periminen olisi ilmeisen kohtuutonta. Kelalla on myös oikeus periä takaisin vakuutetulta maksamansa päiväraha, jos vakuutettu on jo saanut ansionmenetykskorvausta korvausvelvolliselta. (SVL 1224/2004 12 luku 7 § 2 mom.)

Voit myöntää rikoksen uhriksi joutuneelle vakuutetulle päivärahan, jos yleiset päivärahan saamisen edellytykset täyttyvät. Selvitystä muun lain mukaisen korvauksen viivästymisestä ei tarvita. Osasairauspäiväraha maksetaan näissä tilanteissa myös työnantajalle. Lisää päätökseen perusteluteksti (PRF62), jossa kerrotaan, että Kelalla on oikeus periä itselleen vahingonkorvauslain mukainen korvaus päivärahaa vastaavalta osalta, jos rikoksesta epäilty määrätään oikeudessa maksamaan ansionmenetykskorvausta.

Osasairauspäivärahaa koskevan erityissäännöksen lähtökohtana on, että vakuutetun työkyvyttömyys aiheutuu toisen henkilön tekemästä rikoksesta kuten pahoinpitelystä. Syyllistyminen rikokseen todetaan yleensä tuomioistuimessa. Vakuutetun työkyvyttömyyteen voi vaikuttaa myös jokin muu sairaus tai vamma kuin pelkästään rikoksesta aiheutunut vamma. Jos vakuutetun asiakirjoista käy ilmi, että hän olisi työkyvytön ilman rikostakin, myönnä päiväraha normaalisti. Perintään ei silloin ole syytä ryhtyä.

1.4.12.1 Osasairauspäivärahan ja vahingonkorvauksen suhde

Osasairauspäivärahaa myönnetään vakuutetulle, jos hän on sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvytön. Päivärahan suuruus määräytyy sairausvakuutuslain säännösten mukaisesti verotuksessa todettujen tulojen tai esitettyjen 6 kuukauden tulojen perusteella. Päiväraha voi määräytyä myös edeltävän etuuden mukaan tai se voi olla vähimmäismääräinen.

Rikoksen uhriksi joutunut henkilö voi saada vahingonkorvauslain mukaista korvausta rikoksesta johtuvan ansionmenetyksen johdosta. Vahingonkorvauslaissa (412/1974) lähtökohdaksi on täyden korvauksen periaate. Korvauksen määrää voidaan myös sovittaa esim. silloin, jos uhri on itse myötävaikuttanut vamman syntymiseen. Ansionmenetyksestä määrätään korvaus ottamalla lähtökohdaksi arvio ansiotulosta, jonka vahinkoa kärsinyt olisi ilman vahinkotapahtumaa saanut tai olisi voinut saada. Tästä vähennetään ansiotulo, jonka vahingon kärsinyt vahingosta huolimatta on saanut tai olisi voinut saada. Tällaisena vähennettävänä ansiotulona pidetään mm. työkyvyttömyyseläkkeitä. Työansion menetys korvataan todellisuudessa saamatta jääneen tulon perusteella. Myös työttömyysturvalain mukaisen työttömyyspäivärahan menettäminen henkilövahingon aiheuttaman työkyvyttömyyden vuoksi on katsottu oikeuttavan korvaukseen ansionmenetyksestä.

Kelan oikeus saada vastinetta maksamalleen osasairauspäivärahalle riippuu siitä, onko rikoksen uhriksi joutuneelle vakuutetulle aiheutunut ansionmenetystä ja vaatiiko hän sitä oikeudessa. Jos ansionmenetystä ei ole tai jos uhri ei sitä oikeudessa vaadi, Kela ei voi periä rikoksentehtäjältä mitään. Rikoksen uhri saattaa mieltää saamansa osasairauspäivärahan ansionmenetyskorvaukseksi ja vaatii oikeudessa vain korvausta kivusta ja särystä tai sairaanhoitokustannuksista eikä vaadi lainkaan korvausta ansionmenetyksestä. Tällöin Kelalla ei ole vaatimuksia asiassa.

Jos rikoksen uhri vaatii oikeudessa ansionmenetyskorvausta ja sitä määrätään maksettavaksi, voi Kela saada maksettavaksi määrätystä ansionmenetyskorvauksesta enintään maksettua osasairauspäivärahaa vastaavan osuuden. Jos vahingonkorvauslain mukainen ansionmenetyskorvaus on pienempi kuin päiväraha, Kelalla on oikeus periä enintään maksettavaksi määrätyn korvauksen määrä.

Toimi kuten sairauspäivärahassa. Lue lisää Rikosprosessi

1.4.12.2 Tarvittavat selvitykset

Osasairauspäivärahan käsittelyssä tarvitaan hakemuksen ja lääkärinlausunnon lisäksi tapaturmaselvitys. Pyydä vakuutettua antamaan tarvittavat tiedot asiointipalvelussa tai hakemuksen liitteellä Selvitys tapaturmasta (SV 143), ellei hän ole antanut tietoja jo hakemuksessa.

Voit myöntää päivärahan, vaikka vakuutettu ei olisi tehnyt rikosilmoitusta. Osasairauspäiväraha on rikoksen uhrin perusturva, johon hänellä on oikeus tultuaan rikoksen johdosta työkyvyttömäksi.

1.4.12.3 Periminen vakuutetulta

Jos Kelan korvausvaatimus ei ole ollut mukana rikosprosessissa, osasairauspäivärahaa ei peritä regressimenettelyllä. Siviilikannetta ei kannata nostaa, koska Kelan oikeus on riippuvainen siitä, onko vakuutetulle aiheutunut ansionmenetystä ja onko hän itse sitä vaatinut. Oikeus vahingonkorvauslain mukaiseen korvaukseen ei siirry Kelalle suoraan lain perusteella.

Jos vakuutetulle on oikeudessa määrätty maksettavaksi korvausta ansionmenetyksestä ja hän on saanut korvausta, Kelalla on oikeus periä vakuutetun saama osasairauspäiväraha takaisin enintään hänen saamansa ansionmenetykskorvauksen määrään saakka. Perinnässä noudatetaan normaalia oikaisu- ja takaisinperintämenettelyä. Vakuutetun tulee ilmoittaa saamastaan korvauksesta Kelalle.

1.4.12.4 Rikosasian sovittelumenettely

Rikosasia voidaan käsitellä sovittelumenettelyssä (laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelumenettelystä 1015/2005). Sovittelun tarkoituksena on järjestää rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille mahdollisuus maksutta puolueettoman sovittelijan välityksellä sopia toimenpiteistä, joilla uhrille hyvitetään rikoksesta aiheutunut haitta ja vahinko. Sovittelussa ovat läsnä rikoksen osapuolet ja kaksi sovittelijaa. Mukana ei ole yleisöä tai muita sivullisia. Kela ei ole osapuolena sovittelumenettelyssä.

Sovitteluneuvottelussa keskustellaan myös vahinkojen korvaamisen ja hyvittämisen muodoista. Vahingonkorvaukset voidaan suorittaa rahana tai työnä. Osapuolet voivat sopia myös muista korvaus- ja hyvitysmuodoista. Rikosasian yhteydessä tehty sovinto voidaan vahvistaa vahingonkorvauksen osalta, jos osapuolet siitä sopivat.

Koska Kela ei ole osapuolena sovittelumenettelyssä, siinä mahdollisesti sovitun vahingonkorvauksen sisältöä (esim. ansionmenetyksen korvaamista) ja kohdistumista ei selvitetä eikä perintätoimiin ryhdytä.

1.4.13 Potilasvahinko

Potilasvakuutuslain 948/2019, aikaisemmin potilasvahinkolain 585/1996, nojalla korvataan Suomessa annetun terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä potilaalle aiheutunut henkilövahinko. Uuden potilasvakuutuslain piiriin kuuluu myös ulkomailla annettu hoito, jos potilas on terveydentilan kannalta välttämättömästi syystä julkisesta terveydenhoidosta ja sen vastuulla lähetetty hoitoon ulkomaille. Tilanne voi tulla eteen esimerkiksi silloin, kun hoitoa tai hoitoon tarvittavaa lääketieteellistä laitetta ei ole Suomessa käytettävissä. Potilasvakuutuksesta voidaan uuden lain myötä korvata myös ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteitä, mikäli potilaan työkyky tai ansiomahdollisuudet ovat potilasvahingon johdosta heikentyneet. Laajennukset koskevat potilasvahinkoja, jotka ovat sattuneet 1.1.2021 tai sen jälkeen. Jos potilasvahinko on aiheuttanut työkyvyn alenemisen, korvataan siitä seurannut tulojen vähentyminen tosiasiallisen menetyksen mukaan. Korvauksen määrän laskemisen lähtökohtana on arvio siitä ansiotulosta, jonka vahingoittunut olisi saanut, jos potilasvahinkoa ei olisi sattunut.

Potilasvakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus on toissijainen korvaus useimpiin lakisääteisiin etuuksiin nähden. Korvausta maksetaan siltä osin kuin muiden lakien perusteella maksettavat etuudet eivät kata vakuutetulle aiheutunutta ansionmenetystä.

Osasairauspäiväraha on ensisijainen suhteessa potilasvakuutuslain mukaiseen ansionmenetykskorvaukseen. Vakuutetulla on oikeus osasairauspäivärahaan sen estämättä, että hänellä on oikeus saada korvausta työkyvyttömyydestä aiheutuneesta ansionmenetyksestä potilasvakuutuslain perusteella. (SVL 1224/2004 12 luku 8 §)

Jos vakuutetulle on jo maksettu potilasvakuutuslain perusteella korvausta samalta ajalta, jolta hänellä on oikeus osasairauspäivärahaan, osasairauspäiväraha maksetaan enintään potilasvakuutuslain mukaisen ansionmenetykskorvauksen määrään saakka Potilasvakuutuskeskukselle. Osasairauspäiväraha maksetaan Potilasvakuutuskeskukselle sen tekemän hakemuksen perusteella.

Potilasvakuutuksesta korvataan myös vahingon aiheuttamia sairaanhoitokuluja sekä korvausta tilapäisestä tai pysyvästä haitasta tai ansiotulojen myöhentymisestä. Jos osasairauspäiväraha hakemuksesta ilmenee, että vakuutetulla saattaa olla oikeus potilasvahinkokorvaukseen, neuvo häntä hakemaan korvausta myös Potilasvakuutuskeskukselta.

Lue lisää potilasvahingon korvaamisesta Potilasvakuutuskeskuksen internet-sivulta [PVK](#).

1.4.14 Luopumistuki

Maatalousyrittäjä tai poronhoitaja, joka pysyvästi lopettaa maataloustuotannon tai porotalouden harjoittamisen ennen varsinaista eläkeikää, voi saada Melasta luopumistukea. Luopumistuki turvaa maatalousyrittäjän ja poronhoitajan toimeentuloa ennen vanhuuseläkeikää silloin, kun yrittäjä toteuttaa sukupolvenvaihdoksen tai maatalousyrittäjä luovuttaa pellot lisämaaksi.

Luopumistukijärjestelmä perustuu 1.1.2007 voimaan tulleeseen luopumistukilakiin (612/2006) ja sitä edeltävään maatalousyrittäjien luopumistuesta annettuun lakiin (1293/1994), jonka perusteella luopumistukia myönnettiin vuosina 2000—2006. Luopumistukijärjestelmän soveltaminen päättyy siten, että järjestelmä koskee luopumisia, jotka tapahtuvat viimeistään 31.12.2018.

Luopumistukilain mukaisen luopumistuen perusmäärä muuttuu MYEL -vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukainen luopumistuki muuttuu MYEL-vanhuuseläkkeeksi 65 vuoden iässä. Työeläkelainsäädännön 1.1.2017 voimaan tulevat muutokset eivät vaikuta luopumistuen ikärajiin.

Luopumistuella jäädessään luopuja sitoutuu lopettamaan pysyvästi yrittäjänä harjoittamansa kaupallisen maa- ja porotalouden sekä metsätalouden hankintatyöt. Luopuja voi kuitenkin tehdä eräitä metsän käyttöä ja hoitoa edistäviä töitä.

Luopumistuella oleva voi tehdä rajoitetusti palkkatöitä tai harjoittaa muuta pienimuotoista yrittäjätoimintaa. Näistä ansiotöistä saatavat tulot eivät kuitenkaan saa ylittää tulo rajaa, joka vuonna 2019 on 741,95 euroa kuukaudessa.

Selvitä, mitä työtä luopumistuella oleva on tehnyt, jos se ei selvästi hakemuksesta ilmene. Luopumistuen saajan tavallisena työnä ei voida pitää maa-, poro- tai

metsätalouden harjoittamista, eikä hänen työkykyään arvioida suhteessa edellä mainittuun yrittäjän työhön. Jos hän työskentelee muussa työssä ja tulee tähän työhön kykenemättömäksi, työkykyä ja oikeutta päivärahaan arvioidaan suhteessa tähän työhön. Huomaa, että luopumistuella olevan tavallisena työnä voi olla myös oman talouden hoitaminen, jos hän ei työskentele kodin ulkopuolella.

Luopumistukea saavan osasairauspäivärahan määrä lasketaan normaalisti. Perusteena ei käytetä luopumistuella tai luopumiseläkkeellä oloaikana ansaittuja työtuloja.

1.1.2020 lukien

Luopumistukea saavan vuosituloon huomioidaan tulot tarkastelujaksolta normaalisti.

1.4.15 Työttömyysetuudet

Vakuutetulla, joka saa osasairauspäivärahaa, ei ole oikeutta

- työttömyyspäivärahaan
- työmarkkinatukeen
- vuorottelukorvaukseen

Jos vakuutettu on saanut työttömyyspäivärahaa, työmarkkinatukea tai vuorottelukorvausta ja hänelle myönnetään samalle ajalle osasairauspäiväraha, samalta ajalta myönnettävä osasairauspäiväraha pidätetään muun etuuden määrään saakka ja maksetaan regressisuorituksena työttömyyskassalle tai Kelalle (SVL 1224/2004 15 luku 11 § ja SVL 8 luku 13 §).

1.1.2020 lukien

Jos asiakas on saanut yllä mainittua työttömyysetuutta työkyvyttömyyden alkamishetken mukaan määräytyvällä tarkastelujaksolla, se huomioidaan asiakkaan vuositulon etuusperusteisessa tulossa.

Ks. Vuosituloon huomioitavat tulot – [etusperusteinen tulo](#)

1.4.16 Ulkomailta maksettavat etuudet

Päivärahaetuutta myönnettäessä voidaan ottaa huomioon samaa etuutta tai muuta sairausvakuutuslain mukaan huomioon otettavaa etuutta vastaava ulkomailta maksettava etuus. Etuuteen voidaan rinnastaa myös ulkomaiselta työnantajalta tai kansainväliseltä järjestöltä saatu etuutta vastaava palkka. (SVL 1224/2004 12 luku 10 §).

Muusta valtiosta maksettava etuus voidaan ottaa huomioon kuten Suomesta maksettava muun lain mukainen korvaus, jos se rinnastetaan muihin työkyvyttömyyden perusteella SVL 1224/2004 12 luvun 2 §:n mukaisesti maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin.

Sairausvakuutuslaki mahdollistaa harkinnan sen suhteen, otetaanko ulkomainen etuus huomioon vai ei. Tällaista harkintaa ei ole Suomesta maksettavien etuuksien suhteen. Esim. pieni Suomesta maksettava vanhuuseläke voi estää osasairauspäivärahan jatkumisen, jos eläke alkaa kesken osasairauspäivärahakauden. Pääsääntöisesti muut etuudet tulee ottaa osasairauspäivärahassa huomioon samalla tavoin riippumatta siitä, maksetaanko niitä Suomesta vai ulkomailta.

Ulkomailta maksettava etuus tai korvaus otetaan huomioon osasairauspäivärahan estävänä etuutena kuten vastaava Suomen etuus. Jos henkilölle on esim. myönnetty muusta maasta vanhuuseläke ja hän hakee osasairauspäivärahaa, vanhuuseläkkeen saajana hänellä ei ole oikeutta osasairauspäivärahaan, ellei hän tule työkyvyttömäksi eläkkeen rinnallaan tekemäänsä kokoaikatyöhön.

Ulkomailta maksettava etuus tai korvaus vähennetään osasairauspäivärahasta siltä osin kuin sitä maksetaan osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi, esim. tapaturmakorvaus.

Ulkomailla kertyneet osasairauspäivärahapäivät otetaan huomioon osasairauspäivärahan enimmäisajassa. Ensisijaisuusaikaa ei sovelleta ulkomaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joten ulkomaan työkyvyttömyyseläke vähennetään osasairauspäivärahasta yleensä myös ensisijaisuusaikana.

Jos muussa maassa tai kansainvälisessä järjestössä työnantaja maksaa työntekijälle sairausajan toimeentuloa palkkana tai muuna etuutena, se voidaan yhteensovittaa osasairauspäivärahan kanssa ja vähentää siitä. Yhteensovituksesta ei kuitenkaan ole kysymys silloin, kun ulkomainen työnantaja rinnastetaan suomalaiseen työnantajaan ja osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle seuraavissa tapauksissa

- EY-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sosiaaliturvasopimusmaassa kotipaikan omaava työnantaja on maksanut kokoaikatyön palkkaa vastaavaa palkkaa ja hakee osasairauspäivärahaa
- jos muun ulkomaisen työnantajan ja Suomessa vakuutetun henkilön työsuhteeseen sovelletaan Suomen työlainsäädäntöä ja työ- tai työehtosopimuksessa on määräys osasairauspäivärahan maksamisesta työnantajalle.

Jos ulkomainen laitos vähentää oman lainsäädäntönsä perusteella Suomen maksaman osasairauspäivärahan omasta korvauksesta kuten esimerkiksi liikennevahinkokorvauksissa, osasairauspäiväraha voidaan myöntää ottamatta huomioon ulkomaista korvausta.

EU-asetuksen mukaisten sosiaaliturvatietojen sähköinen tietojenvaihto (EESSI) on otettu perinnän osalta käyttöön joulukuussa 2020. Sähköisen tietojenvaihdon käyttöönotto vaikutti kansalliseen työnjakoon perintäasioissa siten, että Eläketurvakeskus (ETK) ei enää hoida keskitetysti liikaa maksettujen etuuksien takaisinperintää niiden jäsenvaltioista myönnettäväksi tulevien eläkkeiden kohdalla, joissa tietojenvaihto eri maiden laitosten välillä on mahdollista sähköisesti. Takaisinperinnän valmistelussa (perintätapa/regressiperintä/maksava laitos) rekisteröidään näin ollen regressin maksajaksi joko ulkomaan laitos tai ETK jäsenvaltiosta riippuen.

Ruotsin eläkkeisiin ei sovelleta regressimenettelyä, koska regressiperintä ei ole Ruotsin lainsäädännön mukaan mahdollista. Jos Ruotsi maksaa takautuvasti eläkettä osasairauspäivärahan kanssa samalta ajalta, osasairauspäivärahan liikamaksuun sovelletaan normaalia takaisinperintämenettelyä. Lue lisää teknisestä ohjeesta Ruotsin eläke.

1.5 Hakeminen

Osasairauspäivärahaa voi hakea sekä kirjallisesti että suullisesti (suullinen hakeminen).

Osasairauspäivärahaa voivat hakea asiakkaan lisäksi myös työnantaja, edunvalvoja, edunvalvontavaltuutettu, asiamies, lähiomainen, muu asiakkaasta pääasiallisesti huolehtiva henkilö, kunta ja Potilasvakuutuskeskus. Jos työnantaja hakee osasairauspäivärahaa, asiakas voi täydentää tietoja asiointipalvelussa, omalla hakemuksella tai puhelimitse, jolloin hän voi selvittää esim. mahdolliset muut työsuhteet tai yrittäjätoiminnan.

Asiakas voi hakea osasairauspäivärahaa asiointipalvelussa tai käyttämällä SV 8 - hakemuslomaketta.

Työnantaja voi hakea osasairauspäivärahaa työnantajien asiointipalvelussa tai lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta Y17. Työnantaja ei voi hakea osasairauspäivärahaa tulorekisterin kautta.

Asiakkaan omaa hakemusta ei tarvita silloin kun osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle eli Kelaan on toimitettu Y17 maksetusta palkasta. Työnantaja on tällöin asiassa asianosainen ja häneltä on saatu hakemus eli Y17. Asiakkaan omaa hakemusta ei tarvita tällaisessa tilanteessa, vaikka edeltäneeseen sairauspäivärahaan ei olisi toimitettu asiakkaan omaa hakemusta.

Asiakkaalta tarvitaan sen sijaan oma hakemus, jos osasairauspäiväraha maksetaan asiakkaalle itselleen, eikä asiakkaan hakemusta ole toimitettu osasairauspäivärahakautta edeltäneeseen sairauspäivärahaan (Kelaan on toimitettu vain Y17).

Liitteet:

- lääkärintodistus A tai
- lääkärinlausunto B
- selvitys työn vähentämisestä
 - työsuhteessa:
 - sopimus osa-aikatyöstä tai
 - työnantajan ilmoitus osa-aikatyötä koskevan sopimuksen sisällöstä (Ilmoitus Osasairauspäiväraha SV28)
 - yrittäjän selvitys työn vähentymisestä omassa yrityksessä
- ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta, jos työnantaja maksaa täyttä palkkaa
- selvitys tapaturmasta, jos kyseessä on tapaturma.

Lääkärintodistus A

A-lääkärintodistuksen perusteella voi saada osasairauspäivärahaa yleensä enintään 60 päivää, jonka jälkeen tarvitaan laajempi B-lääkärinlausunto.

Aiemmin myönnettyjen sairauspäivärahapäivien määrä tai se, että sairauspäivärahaa varten on toimitettu B-lausunto, ei vaikuta aikaan, jolle A-todistuksen perusteella voidaan osasairauspäivärahaa myöntää. Huomaa kuitenkin, että asiakkaan kokonaistilanne on asiassa ratkaisevaa ja tarvittaessa esim. sairauskertomuskopiot tai B-lausunto tulee pyytää jo ennen 60 päivärahapäivän myöntämistä.

A-lääkärintodistuksen laatii asiakkaan työterveyslääkäri tai muu työolosuhteet tunteva lääkäri. Lääkärintodistuksessa tulee olla perustietojen lisäksi merkittynä todistuksen tarkoitus (osasairauspäiväraha), työkyvyttömyyttä aiheuttava sairaus ICD-10:n mukaisella diagnoosilla, työkyvyttömyysaika ja lisätiedoissa tieto ”Esitän osasairauspäivärahaa ajalle pp.kk.vvvv – pp.kk.vvvv, osa-aikainen työskentely (40-60%) ei vaaranna terveyttä ja toipumista.”

Lääkärintlausunto B

Lääkärintlausunnon laatii lomakkeelle Lääkärintlausunto B (SV 7) työntekijän työtehtävät tunteva työterveyslääkäri tai muu työntekijän työolosuhteet tunteva lääkäri. Lausunnossa on oltava selvitys työkyvyttömyydestä sekä työntekijän edellytyksistä osa-aikatyöhön (osa-aikatyö ei vaaranna terveyttä ja toipumista).

Työterveyslääkäri voi arvioida lausunnossaan työntekijän työkykyä suhteessa useampaan osa-aikaiseen työhön samalla kertaa, jos hän tuntee riittävästi työtehtävien sisällön ja terveydelliset edellytykset. Tämä voi edellyttää lääkärintlausuntoa useammalta työolosuhteet tuntevalta lääkäriltä.

Selvitys työn vähentymisestä

Työsuhteessa osa-aikatyötä koskevasta työaikajärjestelystä sovitaan työntekijän ja työnantajan kesken määräaikaisella osa-aikatyötä koskevalla työ sopimuksella. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on lääketieteellinen arvio työntekijän työkyvystä.

Jos työajan vähentämisestä sovitaan kahden tai useamman osa-aikatyönantajan kanssa, sopimus tai ilmoitukset osa-aikatyösopimuksesta tarvitaan kaikkia työsuhteita koskien.

Osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta työnantaja toimittaa Kelaan seuraavat tiedot:

- osa-aikatyön alku- ja loppupäivä tai
- jos toteutuu useammassa jaksossa: alku- ja loppupäivät
- työsuhteen mukainen normaali työaika
 - vastaako kokoaikatyötä alalla?
- työaika osa-aikatyöjärjestelyn aikana
- maksetaanko täyttä kokoaikatyön palkkaa osa-aikatyöjärjestelyn aikana

Tiedot voi antaa:

- 1) työnantajan asiointipalvelussa
- 2) lomakkeella [Ilmoitus Osasairauspäiväraha \(SV28\)](#)
- 3) osa-aikatyötä koskevalla sopimuksella

Jos jokin tieto puuttuu työnantajan ilmoituksesta tai sopimuksesta, pyydä puuttuva tieto tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yrittäjä antaa selvityksen työn vähentämisestä hakemuslomakkeen kohdassa 10.

Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta

Työnantajalla on oikeus saada osasairauspäiväraha maksetuksi itselleen, jos työnantaja maksaa osa-aikaisen työskentelyn ajalta täyttä kokoaikatyön palkkaa. Työnantaja ilmoittaa maksamansa palkan määrän ja perusteen

- asiointipalvelussa tai
- toimittamalla Kelaan lomakkeen Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta [Y 17](#).

Työnantajan palkkailmoitusta pidetään työnantajan hakemuksena, jos työnantaja on maksanut osa-aikatyön ajalta täyttä sairausajan palkkaa vastaavan palkan.

Selvitys tapaturmasta

Jos kyse on tapaturmasta, hakemuksen liitteeksi tarvitaan selvitys tapaturmasta joko hakemuslomakkeella tai lomakkeella SV143.

Osa-aikatyön päättyminen ja keskeytyminen

Kun osa-aikatyöskentely päättyy kokonaan siten, ettei osa-aikatyöskentely enää jatku sopimuksen mukaisesti, osa-aikatyösopimus katsotaan päättyneeksi. Jos päätymisen syy on ollut sairastuminen, kerro asiakkaalle mahdollisuudesta hakea sairauspäivärahaa. Sairauspäivärahan hakemista varten tarvitaan tiedot sairausajan palkanmaksusta.

- Jos osa-aikatyö päättyy siksi, ettei asiakas voi jatkaa työtään vanhan sairauden pahenemisen vuoksi, osa-aikatyösopimuksen ja b-lausunnon voimassaoloajalta ei tarvita uutta selvitystä työkyvyttömyydestä.
 - Jos vanha sairaus on merkittävästi pahentunut, tarvitaan mahdollisesti uusi selvitys työkyvyttömyydestä. Tällöin tulee selvitetäväksi myös kuntoutuksen mahdollisuudet.
 - Jos osa-aikatyö päättyy kokonaan uuden sairauden perusteella, riittää jatkoon selvitykseksi A-todistus.

Osa-aikatyön keskeytyessä uutta selvitystä työkyvyttömyydestä ei yleensä tarvita osa-aikatyösopimuksen ja b-lausunnon voimassaoloajalta. Tarkastele tilannetta kuitenkin aina tapauskohtaisesti.

Jatkohakemus

Jatkohakemukseksi riittää lääkärintodistus A, jos suorituspäiviä on alle 60. Tämän jälkeen tarvitaan lääkärinlausunto B. Se voidaan tarvita jo aikaisemmin, jos työkyvyn arviointi tai kuntoutustarpeen selvittäminen sitä edellyttävät. Lisäksi tarvitaan uusi jatkoaikaa koskeva selvitys työajan vähentymisestä. Jos selvityksissä on epäselvyyttä tai esimerkiksi B-lausunto ja työsopimus ovat eri ajanjaksoille, pyydä asiakasta täyttämään uusi hakemuslomake.

Osasairauspäivärahan vireilletulo

Osasairauspäiväraha-hakemuksena pidetään

- Vakuutetun hakemusta
 - henkilöasiakkaan asiointipalvelussa
 - lomakkeella SV 8
- Työnantajan palkkailmoitusta, jos työnantaja maksaa täyttä kokoaikatyön palkkaa
 - työnantajan asiointipalvelussa
 - lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta [Y 17](#)

Osasairauspäiväraha-asia tulee vireille myös:

- lääkärinlausunnolla
- lomakkeella Ilmoitus osasairauspäiväraha [SV 28](#)
- muulla asiakirjalla, josta ilmenee lähettäjän tiedot ja asiakirjasta ilmenee, että sillä haetaan osasairauspäivärahaa.

Jos päiväraha-asia on tullut vireille jollakin edellä mainituista tavoista, kehota vakuutettua toimittamaan päiväraha-hakemus määräajassa (asiakaskirje POH02). Jos hän ei toimita hakemusta määräajassa, hylkää päiväraha sillä perusteella, ettei oikeutta päivärahaan voida selvittää ilman hakemusta (SVL 1224/2004 15 luku 2 §). Jos vakuutettu toimittaa myöhemmin hakemuksen, käsittele asia uudelleen alkuperäisen vireilletulon mukaisesti.

Huomaa, että päivärahan hakeminen on eri asia kuin päiväraha-asian vireilletulo. Pelkkä vireilletulo edellä mainituilla asiakirjoilla ei riitä päivärahan myöntämiseen, vaan vireilletulon jälkeen on tarvittaessa selvitettävä päivärahan hakeminen.

Hakemuksen peruuttaminen ennen kuin päätös on annettu

Vakuutettu tai työnantaja voi peruuttaa hakemuksen ennen kuin päätös on annettu. Peruutuksen voi tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Aina kun työnantaja on ilmoittanut maksaneensa sairausajalta palkkaa, sekä vakuutetun että työnantajan on suostuttava hakemuksen peruuttamiseen. Voit pyytää suostumuksen puhelimitse. Jos molemmat eivät suostu hakemuksen peruuttamiseen, hakemus on ratkaistava ja päätös annettava.

Lähetä hakijalle kirje jossa kerrot, että hakemus on pyynnöstä peruutettu. Voit käyttää kirjepohjaa Ilmoitus hakemuksen peruuttamisesta YHI39. Poista järjestelmästä vireilläolotieto.

Hakemuksen peruuttaminen päätöksen antamisen jälkeen

Vakuutettu tai työnantaja voi peruuttaa hakemuksen päätöksen antamisen jälkeen siihen saakka, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi. Peruutus on tehtävä kirjallisesti.

Anna itseoikaisupäätös, jossa toteat, ettei etuusoikeutta ole ja ilmoita perusteluksi hakemuksen peruuttaminen. Jos työnantaja on saanut päätöksen, pyydä myös toiselta osapuolelta suostumus itseoikaisuun. Jos suostumusta ei saada, ei päätöstä voida itseoikaista vaan asia lähetetään valituksena Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan.

Lue lisää:

- Itseoikaisusta
- Valituskirjelmän lähettämisestä muutoksenhakuelimelle

Huomaa, että hakemuksen peruuttamisesta ei ole kyse silloin, kun hakija ilmoittaa jonkin myöntämiseen tai maksamiseen liittyvän tiedon olevan virheellinen. Esimerkiksi työnantaja korjaa ilmoittamiaan palkanmaksutietoja tai vakuutettu ilmoittaa menneensä töihin. Tällöin kyse on päätöksen tarkistamisesta tai oikaisusta.

Sen jälkeen, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi, ei hakemusta pääsääntöisesti enää voi peruuttaa.

1.5.1 Vireilletulo

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Asian vireillepanotavat.

1.5.2 Kuka voi hakea etuutta?

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuka voi hakea etuutta.

1.5.2.1 Työnantaja

Työnantaja voi hakea osasairauspäivärahaa [asiointipalvelussa](#) tai lomakkeella Ilmoitus työnantajan maksamasta palkasta Y 17.

Jos työnantaja hakee osasairauspäivärahaa, ja tarvitset lisätietoa, pyydä lisätietoa ensisijaisesti puhelimitse tai ohjaa vakuutettua täydentämään tietoja asiointipalvelussa. Niiltä osin kuin et voi ottaa tietoja vastaan puhelimitse, pyydä vakuutettua antamaan tiedot asiointipalvelussa tai täyttämään hakemus, jolloin saat kerralla asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Huomaa, että lisätietojen pyytäminen vakuutetulta työnantajan hakemuksen täydentämiseksi ei edellytä työnantajan kuulemistä tai ilmoituskirjeen lähettämistä työnantajalle kesken käsittelyprosessin.

1.5.2.2 Potilasvakuutuskeskus

Potilasvakuutuskeskuksen on haettava päivärahaa pääsääntöisesti säädettyä kahden kuukauden takautuvaa hakuaikaa noudattaen. Hakuaika lasketaan Potilasvakuutuskeskuksen korvauspäätöksen antopäivästä.

Potilasvakuutuskeskus hakee sairauspäivärahaa hakemuslomakkeella SV 8 ja liittää siihen

- selvityksen työkyvyttömyydestä esim. jäljennöksen hoitavan lääkärin antamasta todistuksesta tai lausunnosta, josta ilmenee työkyvyttömyysaika
- selostuksen potilasvahingon syntymisestä sekä
- korvauspäätös jäljennöksen.

1.5.3 Hakuaika

Osasairauspäivärahaa on haettava kahden kuukauden kuluessa siitä lukien, kun sitä halutaan saada.

Jos määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai arkilauantai, hakemuksen saa jättää ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Sama koskee itsenäisyyspäivää, vapunpäivää sekä joulun- ja juhannusaattoja.

Jos vakuutetulla on oikeus saada saman työkyvyttömyyden perusteella samalta ajalta muuta lakisääteistä etuutta, alkaa kahden kuukauden hakuaika siitä päivästä, jona muun lain mukainen korvauspäätös on annettu.

Jatkohakemus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa sairauspäivärahan maksamisen päättymisestä. Jatkohakemukseksi riittää pelkkä lääkärintodistus tai -lausunto.

Päiväraha voidaan myöntää, vaikka etuutta ei olisi haettu määräajassa, jos etuuden epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta. Etuus voidaan myöntää jos muut myöntämisen edellytykset täyttyvät silloin, kun myöhästymisen on johtunut hakijasta riippumattomista syistä tai muista pätevästä perusteista. Jos etuushakemus on myöhästynyt, pyydä hakijalta selvitys myöhästymisen syystä (asiakaskirjeet PRL11 ja PRL12).

Erityisenä syynä etuuden myöntämislle myöhästymisestä huolimatta ei pidetä esim. tietämättömyyttä hakuajasta eikä edunvalvojan tai muun hakemiseen oikeutetun henkilön laiminlyöntiä etuuden hakemisessa.

Esimerkki

Hakemus on jätetty 5.5. Ensimmäinen päivä, jolta päivärahaa voidaan myöntää, on 5.3. Poikkeuksellisesti päiväraha voidaan myöntää tätä aikaisemmaltakin ajalta, jos päivärahan epääminen myöhästymisen vuoksi olisi kohtuutonta.

Kuuden kuukauden tulojen esittäminen

Hakijan tulee esittää päiväraha hakemuksessaan hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Jos hakija ilmoittaa toimittavansa tiedot kuuden kuukauden työtuloista myöhemmin, pyydä häntä esittämään selvitys työtuloista määräajassa. Jos hakija ei toimita lisäselvitystä määräajassa, ratkaise hakemus käytettävissä olevilla tiedoilla. Jos hakija toimittaa myöhemmin selvityksen kuuden kuukauden työtuloista, tee oikaisupäätös uuden selvityksen perusteella.

1.5.4 Lisäselvitysten pyytäminen

Etuuksille yhteinen Lisäselvitysten pyytäminen -ohje.

1.5.4.1 Lisäselvitykset sairauspäivärahassa

Kelan tehtävänä on huolehtia asian selvittämisestä. Etuusratkaisua ei saa tehdä puutteellisin selvityksin. Sairauspäivärahan hakija on velvollinen antamaan Kelalle päivärahan myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Jos hakemus on puutteellinen, pyydä hakijalta lisäselvitys suullisesti tai kirjallisesti. Selvitä ennen lisäselvityksen pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voitko sitä käyttää. Voit pyytää lisäselvitystä myös suoraan esim. muilta viranomaisilta, eläke- tai vakuutuslaitoksilta. Jos muualta saatu lisäselvitys johtaisi etuuden hylkäämiseen, hakijaa on ennen ratkaisun tekemistä kuultava.

Lue lisää lääketieteellisten lisäselvitysten pyytamisestä.

1.6 Määrä

Sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan ja erityishoitorahan, luovutuspäivärahan sekä kuntoutusrahan määrä lasketaan vuositulon perusteella.

Vuositulon määrää koskeva ohje on yhteinen kaikille edellä mainituille päivärahoille. Yhteisen ohjeen lisäksi jokaisella päivärahalla on omia, etuuskohtaisia ohjeita määräytymisestä. Ohjeita sovelletaan rinnakkain.

Etuuskohtaiset ohjeet:

- [Sairauspäiväraha](#)
- Vanhempainpäivärahat
- Vanhempainpäivärahat 1.8.2022 lainmuutos
- Erityishoitoraha
- Kuntoutusraha

Jos etuusoikeus tai työkyvyttömyys alkaa ennen vuotta 2020, noudatetaan vanhoja määräytymisen ohjeita. Vanhat määräytymisen ohjeet löytyvät Etuusohjearkistosta.

1.6.1 Vuositulo

Päiväraha määräytyy vuositulon perusteella. Vuositulo lasketaan [12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolta](#), joka edeltää työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta. Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta eri tulosta (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan [laissa määrätyt tarkastelujakson aikaiset tulot](#). [Erityistilanteessa](#) vuositulo voidaan laskea myös tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.).

Tarkastelujakson ja etuuden alkamisajankohdan väliin jää 1 kalenterikuukausi, jonka aikana saatuja tuloja ei oteta huomioon.

Huomautus

Tammikuussa 2020 alkavissa päivärahoissa vuositulon tarkastelujakso on poikkeuksellisesti työkyvyttömyyttä tai etuusoikeutta välittömästi edeltävät 12 kalenterikuukautta (1.1. - 31.12.2019).

1.6.1.1 Vuositulon tarkastelujakso

Tarkastelujaksolla tarkoitetaan työkyvyttömyyden tai etuusoikeuden alkamista edeltävää kalenterikuukautta edeltävää 12 kalenterikuukauden aikaa. Työkyvyttömyyttä tai etuusoikeuden alkamista välittömästi edeltävä kalenterikuukausi ei siis kuulu vuositulon tarkastelujaksoon eikä sen aikaisia tuloja huomioida vuositulon laskennassa. Vuositulon tarkastelujakso on aina 12 kalenterikuukautta eikä sitä voi liu'uttaa, laventaa tai muuttaa. Päivärahaetuudelta toiselle siirryttäessä määritellään alkavalle etuudelle aina itsenäinen tarkastelujakso. Järjestelmä määrittelee tarkastelujakson automaattisesti.

Asiakkaan hakemuksesta vuositulo voidaan tietyissä laissa määrätyissä [erityistilanteissa](#) laskea myös tarkastelujakson kolmen viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Asiakas on hakenut päivärahaa 4.10.2020-15.12.2020 väliselle ajalle. Vuositulon tarkastelujakso on 1.9.2019-31.8.2020. Etuusoikeuden alkamista edeltävä syyskuu ei kuulu vuositulon tarkastelujaksoon.

1.6.1.2 Erityistilanne tarkastelujaksolla

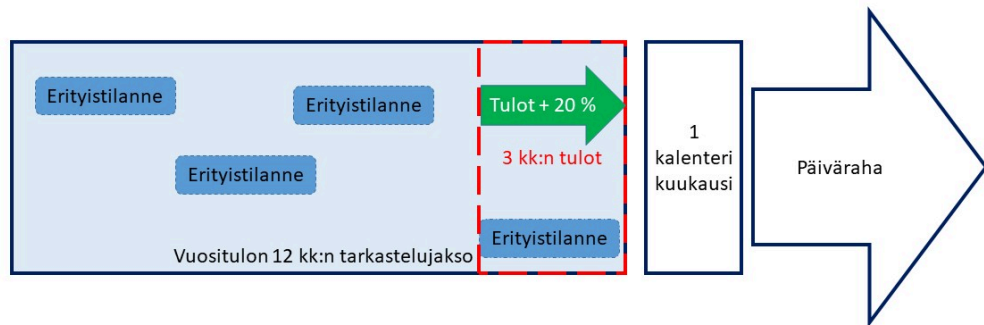
Vuositulon voi laskea myös 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden tulojen perusteella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 3. mom.), kun seuraavat ehdot täyttyvät:

1. asiakas **hakee** päivärahaa 3 kalenterikuukauden tuloilla,
2. **vähintään 1** alla kuvatuista **erityistilanteista on toteutunut 12** kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana ja
3. tarkastelujakson **3** viimeisen kalenterikuukauden tulot ovat 4:llä kerrottuna ja vuosituloksi muutettuna vähintään **20 prosenttia suuremmat** kuin tarkastelujakson vuositulo.

Myös 3 kalenterikuukauden tulo voi koostua useista vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Tuloa ei tarvitse olla koko 3 kalenterikuukauden ajalta.

Päivärahan määräytymistä 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella tutkitaan vain, jos asiakas hakee päivärahaa näillä tuloilla. Hakemuksen käsittelyssä ei ole velvollisuutta tutkia, olisiko asiakkaalla vuositulon tarkastelujaksolla erityistilannetta.

Asiakas voi hakea oikaisua päivärahasa määräytymiseen 3 kalenterikuukauden tuloilla ilman määräaikaa.

Erityistilanteet

Erityistilanteesta on kyse, jos asiakas on 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana

- valmistunut ammattiin ja suorittanut tutkinnon
- ollut ase- tai siviilipalveluksessa
- ollut vanhempainpäivärahakauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoitoon vuoksi
- ollut vanhempainpäivärahakauden jälkeen osittain tai kokonaan poissa työelämästä adoptiolapsensa kotihoitoon vuoksi
- ollut poissa työstä alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsensa sairaanhoitoon osallistumisen vuoksi
- muuttanut ulkomailta Suomeen, eikä ole ulkomailloissa ollessaan ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Jos mikään yllä mainituista erityistilanteista ei ole toteutunut tarkastelujaksolla, ei päivärahan määrää voida laskea poikkeussäännön perusteella. Esimerkiksi työttömyys tai pitkä sairausloma eivät ole erityistilanteita. Myöskään asiakkaan tulojen nousu ilman erityistilannetta ei riitä perusteeksi käyttää poikkeussääntöä.

Selvitä erityistilanne ensisijaisesti Kelassa olevista tiedoista. Jos asia ei selviä Kelan tiedoista, selvitä se tarkemmin asiakkaalta. Silloin kun näet, että 3kk tulot eivät ole 20% suuremmat kuin 12kk vuositulo, sinun ei tarvitse selvittää erityistilannetta. Muista lisätä päätökseen perustelufraasi (KRCDE, ERCDE, PRCDE tai 1000006377). Kts. myös tekninen ohje.

Huomaa, että erityistilanne on voinut tapahtua milloin tahansa 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson aikana. Jos erityistilanne ajoittuu vasta tarkastelujakson jälkeiselle kuukaudelle, ei sitä huomioida.

Esimerkki

Merin äitiysvapaa/työkyvyttömyys alkaa 2.4.2020. Merin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.3.2019 – 29.2.2020. Meri on vuositulon

tarkastelujakson aikana ollut suorittamassa asepalvelusta 1.- 20.3.2019 ja tämän jälkeen hän on ollut työttömänä ajan 21.3.2019 – 30.11.2019 ja aloittanut vakituisessa työssä 1.12.2019. Koska Merillä on ollut tarkastelujakson alussa erityistilanne, voi hän hakea päivärahan laskemista 3 kalenterikuukauden tulojen 1.12.2019 – 29.2.2020 mukaan. Pelkkä työllistyminen työttömyyden jälkeen ei olisi yksinään riittävä peruste laskea päivärahan määrää 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella.

Esimerkki

Sinin työkyvyttömyys alkaa 15.12.2020. Sinin vuositulon tarkastelujakso on siten 1.11.2019 – 31.10.2020. Sini oli ollut kokoaikatyössä koko syksyn, koska opinnot olivat loppusuoralla. Opintorekisteriin ilmoitettu valmistuspäivä on 20.11.2020. Sinin kohdalla ei täyty edellytys laskea vuositulo poikkeuksellisesti 3 kalenterikuukauden tulojen perusteella, koska erityistilanne ei kohdistu vuositulon tarkastelujaksoon.

Erityistilanteen muutos

Erityistilanne voi poistua, jos vuositulon tarkastelujakso muuttuu. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi äitiysrahassa, jos lapsi syntyy ennenaikaisesti, tai kuntoutusrahassa, jos kuntoutuksen aloitus siirtyy seuraavalle kuukaudelle. Tutki tällöin päätöksen oikaisutarve.

1.6.1.2.1 Ammattiin valmistuminen ja tutkinnon suorittaminen

Ammattiin valmistumisesta on kysymys silloin, kun opiskelija on suorittanut opintoihin kuuluvan tutkinnon Suomessa tai ulkomailla (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) Kyseessä voi olla esimerkiksi

- ammatillinen perustutkinto
- ammattitutkinto
- erikoisammattitutkinto
- alempi korkeakoulututkinto
- ylempi korkeakoulututkinto
- jatkotutkinto: lisensiaatin ja tohtorin tutkinto

Edellytyksenä on, että tutkinto on kokonaan suoritettu ja asiakas on saanut todistuksen suoritetusta tutkinnosta. Säännöstä ei voida soveltaa, jos opiskelija ei ole saanut tutkinnosta todistusta, vaikka tutkintoon liittyvät opintosuoritukset olisivat jo koossa. Tiedossa tulee olla tutkinnon suorituspäivä, mikä on merkittynä asiakkaan tutkintotodistukseen ja jonka oppilaitos ilmoittaa rekistereihin opiskelijan valmistuspäiväksi. Tämän valmistuspäivän tulee kohdistua vuositulon 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolle.

Säännöksen soveltamiseksi ei edellytetä, että opiskelija olisi tutkinnon suoritettuaan siirtynyt kokonaan työelämään.

Esimerkki

Isä hakee vanhempainpäivärahaa 1.9.2022 syntyneestä lapsesta 1.11.2022 alkaen. Vuositulon tarkastelujakso on siten 1.10.2021 - 30.9.2022. Isä on suorittanut oikeusnotaarin tutkinnon 15.5.2022 ja ollut asianajotoimistossa

harjoittelijana 2.5.- 31.8.2022. Isä voi hakea vuositulon laskemista tarkastelujakson 3 viimeisimmän kalenterikuukauden eli 1.7.-30.9.2022 tulojen perusteella, vaikka tuloa ei olisi koko 3 kuukaudelta tai osa tuloista on muuta kuin palkkatuloa.

Tutkinnon suorittamisena ei pidetä

- ylioppilastutkintoa
- ammatilliseen perustutkintoon valmentavaa koulutusta (VALMA)
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA)
- työpaikkakoulutusta
- vapaan sivistystyön koulutusta
- ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta
- korkeakoulututkinnon jo suorittaneille järjestettyä ammatilliseen tai virkakelpoisuuteen tähtäävää koulutusta (esim. opettajan pedagogiset opinnot, erikoistumisopinnot terveydenhoitoalalla)
- osatutkinnon suorittamista

Huomautus

Jos et ole aivan varma, onko koulutus ollut tutkinto-opiskelua vai ei, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä (yhteystiedot koosteessa). Voit käyttää apunasi myös yksityiskohtaisempaa koostetta siitä, miten selvität ammattiin valmistumista ja tutkinnon suorittamista.

Korkeakoulututkinto

Korkeakouluopintojen valmistumistiedot näkyvät Kelassa aina järjestelmässä HEKY > Opintotukeen liittyvät tiedot. Valmistumistiedoista näkyy, onko kyseessä korkeakoulututkinto vai muu tutkintoon johtava koulutus. Korkeakouluissa järjestetään myös muita kuin tutkintoon tähtääviä koulutuksia. Jos olet epävarma, onko asiakkaan kohdalla ollut kyse tutkintoon johtavasta koulutuksesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Toisen asteen opinnot

Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta valmistumistiedot saadaan Kelaan vain, jos asiakkaalla on ollut maksussa opintotuki tai koulumatkatuki. Vaikka tuki olisi ollut maksussa, ei valmistumistietoa saada, jos koulutus on muun viranomaisen kuin opetusviranomaisen valvomaan ammatillista opetusta (ks. lista) tai muuta kuin julkisen valvonnan alaista koulutusta (ks. lista). Pyydä tutkintotodistus asiakkaalta, ellei tutkinto ilmene Kelan tiedoista.

Järjestelmän valmistumistiedoista ei aina voi myöskään päätellä, onko suoritettu koulutus ollut tutkintokoulutusta vai muuta koulutusta. Tutki tällöin opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä, mihin opintoihin opintotuki on ollut maksussa. Voit pyytää tarvittaessa apua opintotuen neuvontaringistä.

Ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa

Jos asiakas on suorittanut ammatilliset opinnot yksityisessä oppilaitoksessa, ei niitä lähtökohtaisesti pidetä ammatillisena koulutuksena, vaikka koulutus olisi nimeltään tutkintokoulutusta. Poikkeuksena on kuitenkin tilanne, jossa opiskelija

on opintojen jälkeen suorittanut näyttötutkinnon ja saanut osaamisestaan virallisen tutkintotodistuksen.

Jos ammatilliset opinnot on suoritettu näyttötutkintona, tutkintotieto löytyy KOSKI-tietovarannosta. Jos sinulla ei ole omassa etuudessasi käyttöoikeuksia KOSKI-tietovarantoon tai et ole käytettävissä olevien tietojen perusteella varma, onko kyse ammatillisen tutkinnon suorittamisesta, voit pyytää lisätietoa opintotuen neuvontaringistä.

Muut viranomaisen valvomat tutkintokoulutukset

Tutkintokoulutusta järjestetään lisäksi oppilaitoksissa, jotka ovat oman alansa viranomaisen valvomia. Tällaisia oppilaitoksia ovat

- Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
- Raja- ja merivartiokoulu
- Pelastusopisto
- Helsingin kaupungin pelastuskoulu
- Ålands Yrkesgymnasium

Pyydä näiden tutkintojen osalta tutkintotodistus opiskelijalta itseltään. Opintotuen edellisen myönnön Valmistelutietojen kyselystä saatat nähdä, onko opintotuki ollut maksussa tutkintokoulutukseen.

Vapaan sivistystyön koulutus

Vapaan sivistystyön koulutus ei ole milloinkaan ammatillista tutkintokoulutusta. Tällaista on esimerkiksi kansanopistoissa tai työväenopistoissa annettava koulutus.

Ulkomailla suoritettu tutkinto

Kun koko tutkinto on suoritettu ulkomailla ja opiskelija on saanut siihen opintotukea, häneltä pyydetään aina valmistumisen jälkeen tutkintotodistus ja tutkintotieto kirjataan Kelassa. Samoin tutkintotodistus pyydetään ja tutkinto kirjataan, jos opiskelija hakee opintotukea Suomessa suoritettaviin korkeakouluopintoihin ja hän ilmoittaa opintotukihakemuksessa, että hän on aiemmin suorittanut tutkinnon ulkomailla. Jos tietoja ei ole kirjattu rekisteriin ja asiakas toimittaa kopion tutkintotodistuksesta päivärahaa varten, ilmoita siitä myös opintotukeen tekemällä Toimeksiantotyö, jonka liitteenä on tutkintotodistus. Valitse etuudeksi Opintotuki ja työtyypiksi Maksuedellytysten selvittäminen. Ohjaa työ manuaalisesti käsiteltäväksi työhön Ot Ulkom.oppilaitos 31100.

Jos asiakas ei ole saanut opintotukea opintoihin ja kyseessä on ulkomailla suoritettu tutkinto, pyydä asiakasta toimittamaan kopio tutkintotodistuksesta. Ole yhteydessä opintotukiratkaisijaan neuvontaringin kautta sen arvioimiseksi, onko kyse ammattiin valmistumiseen liittyvästä tutkinnosta. Tällaisessa tilanteessa saattaa tulla erityisperusteena kyseeseen myös ulkomailta muutto Suomeen, jos asiakas ei ulkomailla opiskelunsa aikana ole ollut Suomessa sairausvakuutettu.

Muut opinnot ulkomailla

Opiskelija on voinut suorittaa ulkomailla myös muita kuin tutkinto-opintoja, kuten:

- Vapaata sivistystyötä vastaavia kansanopisto-opintoja
- Ammatillista lisäkoulutusta toisella asteella ja korkeakouluissa

- Korkeakoulututkintoja, jotka eivät ole suoraan verrattavissa suomalaiseen tutkintorakenteeseen

Näiden opintojen suorittamista ei katsota erityistilanteeksi tarkastelujaksolla.

1.6.1.2.2 Oman lapsen hoitaminen

Oman lapsen hoitamisella (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 4. mom.) tarkoitetaan jotain seuraavista tarkastelujakson aikaisista tilanteista.

Alle 3-vuotiaan lapsen kotihoito vanhempainpäivärahakauden jälkeen

- työsuhteessa oleva vanhempi on vanhempainpäivärahakauden tai vanhempainrahajakson jälkeen jäänyt työstään hoitovapaalle tai osittaiselle hoitovapaalle alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, hoitaa päätoimisesti lastaan eikä ole samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija
- vanhempi, joka on osa-aikatyössä alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidon vuoksi, eikä hän ole ollut samanaikaisesti esimerkiksi työtön kokoaikatyönhakija tai päätoiminen opiskelija
- yrittäjänä toimiva vanhempi, jos hän on ollut alle 3-vuotiaan lapsensa kotihoidon vuoksi kokonaan tai osittain pois yritystoimintaan liittyvästä työskentelystään.

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla alle 3-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailla asuva lapsi. Ulkomailla asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Erytyistilanteen voi todeta, jos asiakkaalle on tarkastelujakson aikana ollut myönnettynä lasten kotihoidon tuki, jossa hoitajatietona on Vanhempi. Voit tarkistaa tämän etuuden valmistelutietojen kautta. Valitse perhetiedot ja etuuteen vaikuttavista henkilöistä lapsen tiedot. Tieto näkyy lapsen hoitojaksoissa. Myös asiakkaalle myönnetty joustava hoitoraha kertoo erityistilanteesta.

Jos vanhempi on kuitenkin ollut lasten kotihoidon tuen tai joustavan hoitorahan kanssa koko ajan samanaikaisesti työttömänä kokoaikatyön hakijana tai päätoimisena opiskelijana, pidetään työstä poissaolon syynä ensisijaisesti työttömyyttä tai opiskelua, ei lapsen hoitamista.

Opiskelijan tilanteen arvioiminen voi olla hankalaa, koska opiskelun päätoimisuutta ei voida arvioida pelkän opintotukioikeuden perusteella. Jos opiskelija esim. kesäkuukausien aikana ei opiskele tai työskentele, voi työelämästä poissaolon syy olla tosiasiaa oman lapsen hoitaminen, eikä päätoiminen opiskelu. Jos opiskelija kuitenkin työskentelee myös opintojen ohella, voidaan lapsen hoidon vuoksi työskentelyn vähenemistä arvioida kuten muidenkin työskentelevien vanhempien kohdalla.

Jos asiakkaalla ei ole ollut maksussa lasten kotihoidon tukea tai joustavaa hoitorahaa, tarkista onko tulorekisterin palvelussuhdetiedoissa tieto työskentelyn vähentämisestä kotihoidon ajalla. Jos et saa tietoa tulorekisteristä, pyydä asiakkaalta selvitys työn vähentämisestä lapsen kotihoidon vuoksi tarkastelujaksolla.

Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Adoptiolapsen kotihoito

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla tarkastelujaksolla adoptiolapsi tai adoptiotarkoituksessa otettu lapsi. Adoptiolapsen iällä ei ole merkitystä, mutta yleensä adoptiovanhempi on oikeutettu hoitovapaaseen siihen saakka, kun lapseksi ottamisesta on kulunut 2 vuotta tai enintään siihen saakka, kun lapsi aloittaa koulun.

Adoptiolapsen kohdalla sovelletaan samaa mitä on edellä kirjoitettu alle 3-vuotiaan lapsen kotihoidosta.

Alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen sairaanhoito (kotihoito tai sairaalahoito, johon vanhempi osallistuu)

- työsuhteessa oleva vanhempi on jäänyt työstään vapaalle alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsen hoidon vuoksi
- vanhempi, joka ei ole työsuhteessa, on estynyt työmarkkinoilta tai opinnoistaan sairaan tai vammaisen lapsensa hoidon vuoksi

Jotta erityistilanteena voi olla oman lapsen hoitaminen, tulee asiakkaan perhetiedoissa tai asukastiedoissa olla ollut tarkastelujaksolla alle 16-vuotias lapsi. Jos lasta ei näy asiakkaan tiedoissa, selvitä, onko asiakkaalla ulkomailla asuva lapsi. Ulkomailla asuvat lapset eivät näy Kelan tiedoissa.

Lapsen hoitamisesta on kyse silloin, kun työelämässä oleva vanhempi on joutunut jäämään pois työstään hoitaakseen alle 16-vuotiasta sairasta tai vammaista lastaan kotona tai sairaalassa. Työstä poissaolon pituutta ei ole määritelty, kyseessä on voinut olla esim. tilapäinen palkallinen poissaolo sairaan lapsen vuoksi. Yrittäjällä riittää oma selvitys työstä poissaolosta tai työajan lyhentämisestä.

Jos vanhempi on kuitenkin saanut koko ajan työttömyysetuutta, ei työelämästä poissaolon syy ole ollut sairaan tai vammaisen lapsen hoitaminen, vaan työttömyys.

Esimerkki

Asiakkaan vuositulon tarkastelujakso on 1.5.2019 – 30.4.2020. Tästä ajasta asiakas on saanut ansiosidonnaista työttömyysetuutta ajalla 1.5.2019 – 31.12.2019 ja aloittanut työssä 1.1.2020. Asiakkaan alakouluikäinen lapsi on tarkastelujaksolla ollut elokuussa sairaalahoidossa viikon ja asiakas on osallistunut lapsen hoitoon. Asiakkaan kohdalla ei täyty edellytys laskea vuosituloa 3 kalenterikuukauden tuloilla, koska asiakas on ollut poissa työstä työttömyyden vuoksi.

Jos lapsi olisi joutunut sairaalahoitoon helmikuussa ja asiakas olisi ollut pois työstään, voitaisiin vuositulo laskea 3 kalenterikuukauden tuloilla.

1.6.1.2.3 Ase- tai siviilipalveluksen suorittaminen

Ase- tai siviilipalveluksessa olostä on kyse, kun asiakkaalla on tarkoituksena suorittaa asevelvollisuus tai täyttää siviilipalvelusvelvollisuus. Asepalveluksessa oloon lasketaan mukaan myös naisten vapaaehtoinen asepalvelus (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 5. mom.).

Säännöksen soveltaminen ei edellytä, että palvelus olisi suoritettu kokonaan. Palvelus on voitu keskeyttää tai se voi olla vielä kesken. Riittää, että asiakas on tarkastelujaksolla ollut palveluksessa.

Erytistilanteesta kertoo, jos tarkastelujaksolle on kohdistunut sotilasavustusta tai asiakkaan tiedoissa on nähtävissä asevelvollisen palvelutietoja. Myös asiakkaan puoliso on voinut saada sotilasavustusta. Ase- tai siviilipalveluksessa olosta voi näkyä tieto esimerkiksi työvoimapolitiittisesta lausunnosta. Jos tietoa palveluksesta olosta ei ole nähtävissä Kelan tiedoista, pyydä asiakkaalta selvitys palveluksessa olosta. Jos palvelus on suoritettu kokonaan, asiakas voi toimittaa kopion sotilaspassista. Jos palvelus on keskeytynyt, ei asiakas ole välttämättä saanut palveluksen keskeyttämisestä päätöstä. Asiakkaan selvitykseksi käy myös kopio tiliotteesta, josta käy ilmi, että palveluksen ajalla on maksettu päivärahaa.

1.6.1.2.4 Suomeen muutto

Suomeen muutosta on kyse silloin, kun asiakas on tarkastelujakson aikana muuttanut Suomeen ja tullut Suomessa sairausvakuutetuksi (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 6. mom.). Säännöksen soveltaminen edellyttää, että sekä muutto että sairausvakuutetuksi tuleminen ovat tapahtuneet tarkastelujakson aikana. Säännöstä ei voida soveltaa, jos asiakas on tullut sairausvakuutetuksi, mutta ei ole muuttanut Suomeen.

Jos asiakas on asunut Suomessa jo pidempään, mutta on tullut vasta tarkastelujaksolla sairausvakuutetuksi, erityistilanteen ehdot eivät täyty. Jos asiakas on tarkastelujaksolla tullut työskentelyn perusteella sairausvakuutetuksi Suomessa, mutta ei ole muuttanut tarkastelujaksolla Suomeen, säännöstä ei voida soveltaa. Erytistilanteen ehdot voivat kuitenkin täytyä myös työskentelyn perusteella vakuutetulla.

Suomeen muuton ei tarvitse olla vakinainen eikä asiakkaalla tarvitse olla kotikuntaa Suomessa.

Tarkista asiakkaan vakuuttamistiedoista, onko asiakas tullut Suomeen vakuutetuksi tarkastelujaksolla. Selvitä, onko asiakkaalle kirjattu osoite Suomeen tarkastelujakson aikana.

1.6.2 Vuosituloon huomioitavat tulot

Asiakkaan vuositulo voi muodostua yhdestä tai useasta eri tulosta (SVL 11. luku 2. § 1. mom.). Vuosituloon huomioidaan laissa määrätyt tarkastelujakson

- aikaiset [palkkatulot](#) maksupäivän mukaan
- aikaan kohdistuva [vakuutuslasku](#)
- aikana voimassa ollut
 - [yrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (YEL)
 - [maatalousyrittäjän eläkevakuutuksen mukainen työtulo](#) (MYEL)
- ajalle myönnetty tietyt
 - [ansionmenetykskorvaukset](#)
 - [etuudet](#)

Järjestelmä hakee tulot automaattisesti eri rekistereistä vuositulon laskentaan. Selvitä tulot ja muokkaa vuosituloa vain poikkeustilanteissa, jotka on kerrottu tulokohtaisissa ohjeissa.

1.6.2.1 Palkkatulot

Vuositulossa huomioidaan asiakkaan saamat sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulot, joiden **maksupäivä** on 12 kalenterikuukauden tarkastelujaksolla (SVL 1224/2004 11. luku 3. §). Vuositulon laskenta-tapahtuma huomioi tulorekisteristä palkkatuloksi vain sellaiset tulot, jotka on määritelty sairausvakuutuslain mukaisiksi palkkatuloiksi. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

SVL:n mukaisena palkkatulona pidetään

- **palkkaa**, joka on maksettu työ- tai virkasuhteen perusteella
- **vakuutuspalkkaa**, joka kohdistuu tarkastelujaksolle
- ennakonpidätyksenalaista **palkkaa, palkkiota tai korvausta** (Ennakkoperintälaki (1118/1996) 13. §)
- työpanokseen perustuvaa osinkoa
- urheilijan palkkiota
- palkkaa, joka on rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 4. §:ssä tarkoitettua palkkaa
- esiintyvän taiteilijan sekä urheilijan henkilökohtaista korvausta (rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 3. §:ssä tarkoitettu palkka)
- tuloverolain 77. §:ssä tarkoitettua ulkomaantyöskentelystä saatua ennakkoperintälain 13. §:ssä tarkoitettua ennakonpidätyksen alaista palkkaa
- vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitettua sairauskassan maksamaa täydennyspäivärahaa
- työsuhteessa saatuja palvelurahoja
- palkkaa, joka maksettu virtuaalivaluuttana
 - jos tulo on saatu työsuhteessa
 - jos tulo on ennakonpidätyksen alaista.

Vuositulon laskennassa hyödynnetään tulorekisteristä saatavia tulotietoja ja niiden tietosisäلتöjä. Vuositulossa SVL:n mukaiseksi palkaksi määritellyt tulorekisterin tulolajit löytyvät palkkatuloliitteestä. Liitteessä on maininta, jos kyseisen tulolajin palkkatuloksi huomioimiseen liittyy jokin erityisehto, jonka tulee täyttyä. Palkkatuloon huomioimisessa erityisehtona on joidenkin tulolajien kohdalla esim. mainittu se, että tulosta on maksettu työeläkevakuutusmaksut.

- Alle 17 -vuotiaalle asiakkaalle tarkastelujaksolla maksettu palkkatulo huomioidaan ilman työeläkevakuutusmaksua.

Huomaa, että Kelan vuosituloon huomioimat SVL:n mukaiset palkkatulot saattavat edellä mainitusta syystä poiketa kansallisessa tulorekisterissä asiakkaalle näkyvistä palkkatulotiedoista.

Voit tehdä etuuspäätöksen vuositulolaskelman mukaisilla palkkatulotiedoilla. Jos asiakkaan antamat tiedot ovat ristiriidassa vuositulolaskelmalle saatujen tulotietojen kanssa, niin selvitä asiaa ensin tulorekisteritiedoista. Sairausvakuutuslain mukaiset palkkatulotiedot saat näkyviin käyttötarkoituksella SV-Vuositulo. Jos palkkatuloja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, lue tulojen muokkaamisesta teknisestä ohjeesta.

Huomaa, että vuositulon laskenta -tapahtuma ei tutki, onko asiakas ollut tarkastelujakson aikana Suomessa sairausvakuutettuna. Tarkista tarvittaessa onko vuositulon laskennassa huomioitu tuloa ajalta, jolloin asiakas ei vielä ole ollut Suomessa vakuutettuna ja poista tulo tarpeen mukaan.

Jos asiakas ottaa yhteyttä etuuspäätöksen saatuaan ja ilmoittaa, että vuositulon määrässä ei ole huomioitu jotain hänelle maksettua palkkatuloa, niin tutustu ko. tapaukseen ja selvitä asiakkaan kanssa, mikä tulo hänen vuositulolaskelmastaan puuttuu. Tässä kohtaa kannattaa hyödyntää etuusohjeen palkkatuloliitettä vuosituloon huomioitavista tulolajeista. Jos tulorekisteristä puuttuu työnantajan tarkastelujaksolla maksamia palkkatulotietoja, niin pyydä asiakasta ottamaan yhteyttä työnantajaansa, jotta työnantaja korjaisi tai täydentäisi tulorekisterin palkkatulotietoja puuttuvien tietojen osalta. Jos työnantaja ei pyynnöistä huolimatta korjaa tai täydennä palkkatulotietoja tulorekisteriin, voit hyväksyä muun luotettavan selvityksen palkkatuloista.

Esimerkkejä vuosituloon huomioitavista palkkatulolajeista:

- aikapalkka (201) (esim. tunti- tai kuukausipalkka) ja siihen liittyvät lisät
- urakkapalkka (227)
- vakuutuspalkka (352)
- omaishoitajan palkkio (319)
- perhehoitajan palkkio (328)
- tulospalkkio (223)
- urheilijarahastosta maksettu palkka (351)

Esimerkkejä tuloista, jotka eivät ole palkkatuloksi huomioitavia:

- vahingonkorvaus työsuhteen päättämisen- ja lomautustilanteessa (229)
- ateriakorvaus (303)
- urheilijarahastoon siirretty palkka (350)
- veronalainen kustannusten korvaus (353)
- kaupanvahvistajan palkkio
- verovapaat palkkatulot

Listaus tulolajeista, jotka eivät ole palkkatuloa tai joiden huomioimiseen liittyy ehtoja.

Esimerkkejä tuloista, jotka voidaan huomioida palkkatulona, jos niistä on maksettu TyEL-maksut:

- Kokouspalkkio (210)
- Luentopalkkio (214)
- Luottamustoimipalkkio (215)
- Voittopalkkio (233)
- Hallintoelimen jäsenyydestä maksettu palkkio (308)
- Henkilöstölle annettu rahalahja (310)
- Osakepalkkio (319)

Kansainvälisten järjestöjen maksamia verovapaita palkkatuloja ei voida ottaa huomioon vuositulossa. Koska palkasta ei ole tehty ennakonpidätystä eikä maksettu sairausvakuutusmaksua, ei palkkaa voida pitää sairausvakuutuslain 11. luvun 3. §:n 2. momentin mukaisena palkkatulona. Kansainvälisiä järjestöjä, joiden maksama palkka voi olla verovapaata, ovat esimerkiksi:

- Itämeren suojelukomissio HELCOM
- Taloudellisen kehitystutkimuksen kansainvälinen instituutti (UNU-WIDER)
- Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM
- Yhdistyneiden kansakuntien innovaatio- ja teknologialaboratorio (UNTIL)

Lisätietoa kansainvälisten järjestöjen maksamien palkkatulojen verotuksesta www.vero.fi – Ulkomaan edustustot ja kansainväliset järjestöt.

Vähennykset

Vuosituloon huomioidusta palkkatulosta ja vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys, jonka suuruus on sairausvakuutuksen päivärahamaksun, työntekijän työeläkevakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun yhteismäärä 8,95% v. 2024 (10,01 v. 2023, 9,83% v. 2022). Vakuutusmaksuvähennys tehdään etuusoikeuden alkamisen tai työkyvyttömyyden alkamisajankohdan mukaisesti (SVL 1224/2004 11. luku 7. §).

Omaishoitajan tai perhehoitajan palkkio vuositulossa

Omaishoidon palkkio ja perhehoitajan palkkio ovat vakuutetun vuosituloissa huomioitavia palkkatuloja, jos niitä on maksettu asiakkaalle itselleen tarkastelujakson aikana. Kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai niiden hankkiman yksityisen perhehoidon tuottajan kanssa hoitosopimuksen tehnyt omaishoitaja tai toimeksiantosopimuksen tehnyt perhehoitaja kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin, vaikka he eivät ole työsuhteessa ja maksettu palkkio on TyEL:n alaiseen palkkatuloon rinnastettavaa tuloa. Palkkatulona huomioidaan tarkastelujakson ajalle tulorekisteriin ilmoitetut omaishoidon - ja perhehoitajan palkkiot maksuajankohdan mukaisesti.

Jos asiakas on jo tarkastelujaksolla alkanut saada omaishoidon palkkiota tai perhehoitajan palkkiota ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä palkkiota huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 6. mom.) . Maksamisen katsotaan jatkuneen päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti silloin, kun palkkion maksupäivä on päivärahajaksolla. Palkkio jätetään vuositulossa huomioimatta maksupäiväkuukaudelta sen määrästä ja ansainta-ajasta riippumatta. Jos asiakkaan palkkion maksaminen on kuukausittain säännöllistä, ei palkkiota huomioida vuosituloon lainkaan. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota .

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn omaishoidon palkkioon tai perhehoitajan palkkioon **päättyy** päivärahakaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen palkkio huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje – Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas toimii ajoittain isänsä omaishoitajana. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.7.2021**. Asiakas on toiminut isänsä varsinaisen omaishoitajan lomasijaisena. Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen jatkuu.

Maksupäivän mukaan ei ole jatkunut, mutta asiakkaan ilmoituksen mukaan on jatkunut. **Palkkio huomioidaan vuosituloon**. Maksupäivä ei ole myönnettävällä kuntoutusrahakaudella.

Esimerkki

Asiakkaalle ollaan myöntämässä **kuntoutusrahaa ajalle 23.7.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon nousee palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoitajan palkkiot. Asiakas on isänsä omaishoitaja. Ratkaisun yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 450,76 € ajalta 1.7.2021 – 22.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 31.7.2021.**

Asiakas ilmoittaa, että palkkion maksaminen ei jatku kuntoutusrahan aikana, mutta se on maksettu 31.7. **Omaishoidon palkkiota ei huomioida vuosituloon.** Maksupäivä on myönnettävällä kuntoutusrahakaudella ja sen vaikutus ulottuu koko kuntoutusrahauteen.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty **sairauspäivärahaa ajalle 23.5.2021 – 31.7.2021**. Vuosituloon on huomioitu palkkatulojen (pankkitoimihenkilö) lisäksi asiakkaan saamat omaishoidon palkkiot. Asiakas on ajoittain isänsä omaishoitajana. Jatkoratkaisun (ajalle 1.8.2021-31.8.2021) yhteydessä huomataan, että asiakkaalle on tulorekisterin mukaan maksettu **heinäkuussa 2021 omaishoitajan palkkiota yhteensä 550,76 € ajalta 1.7.2021 – 31.7.2021 tehdystä työstä. Palkkion maksupäivä on 15.8.2021.**

Jatkoratkaisussa ajalle 1.8.-31.8.2021 perhehoitajan palkkio jätetään huomioimatta vuositulosta.

Kunnaneläinlääkärin vuositulo

Kunnaneläinlääkärin tulona huomioidaan vuosituloon maksetun palkan lisäksi kunnan tai hyvinvointialueen eläinlääkärille vuosittain vahvistettu laskennallinen toimenpidepalkkion määrä (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 5. mom.). Kunta tai hyvinvointialue ilmoittaa eläkelaitokselle laskennallisen toimenpidepalkkion määrän, joka huomioidaan kunnaneläinlääkärin eläkkeen kartumisessa. Eläinlääkärille palkkaa maksava kunta määrittää laskennallisen toimenpidepalkkion määrän vuosittain ja ilmoittaa sen myös tulorekisteriin.

Huomaa, että jos kunnaneläinlääkäri toimii kunnaneläinlääkärin toimen ohella lisäksi myös yrittäjänä yksityisvastaanotolla, yrittäjätulot huomioidaan tästä työstä kuten muillakin yrittäjillä eli tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain mukaan vahvistetun YEL-työtulon mukaan.

Järjestelmä hakee kunnaneläinlääkärin tulot tulorekisteristä automaattisesti.

Urheilijan palkka ja palkkio

Jos urheiluseuran ja urheilijan välillä on työsuhde, niin urheiluseuran maksama palkka ilmoitetaan tulorekisteriin. Urheilijalle maksettu palkka ilmoitetaan tulolajilla **Aikapalkka (201)**. Tämän lisäksi ilmoitetaan tulonsaajan lisätieto **Urheilija**. Urheilijoille maksetusta Aikapalkasta ei makseta TyEL-maksua, koska urheilijoiden eläketurva on järjestetty muulla tavalla.

Urheilijan urheilijarahastosta nostama palkka huomioidaan vuositulossa palkkatulona. Urheilijarahastosta nostettu palkka on usein joukkueurheilijalle pelaajasopimuksen perusteella maksettua rahastoon siirrettyä palkkaa. Vuositulossa huomioidaan myös

urheilurahastosta nostettu palkkio, jos palkkio on ilmoitettu tulorekisteriin tulolajilla Työkorvaus ja tulonsaajasta on ilmoitettu lisätieto Urheilija.

Sijaismaksajan maksama palkka

Palkan tai muun suorituksen maksajana voi näkyä myös sijaismaksaja, joka hoitaa lain perusteella tai sopimuksesta tietojen ilmoittamisen tulorekisteriin työnantajan puolesta. Yleensä sijaismaksaja maksaa palkat ja toimittaa ennakonpidätyksen, mutta varsinainen työnantaja maksaa työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Sijaismaksajina toimivat yleensä ulosottolaitos, kunnat, hyvinvointialueet, kaupungit ja Kela sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ja konkurssipesät, jotka voivat maksaa sijaismaksajana asiakkaan palkkasaatavia palkkaturvana.

Vuositulon laskenta -tapahtuma huomauttaa, jos vuosituloon nousee sekä sijaismaksajan että varsinaisen työnantajan maksamaa palkkaa samalta ajalta. Huomioi tällöin palkkatulo vain yhden maksajan ilmoituksen perusteella. Joudut tällaisessa tilanteessa käyttämään poikkeuksellista vuosituloa. Kun molempien ilmoittajan palkkasummatiedot vastaavat toisiaan, voit poistaa vuositulosta toisen ilmoittajan (sijaismaksajan tai varsinaisen työnantajan) ilmoittamat palkat. Jos palkkasummat eroavat toisistaan, selvitä miksi ne eroavat toisistaan ja poista väärä summa.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraha hakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 634,72 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 634,72 €. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta varsinaisen työnantajan maksama palkka. Näin palkka ei tule asiakkaan vuosituloon kahteen kertaan.

Esimerkki

Käsittelet sairauspäiväraha hakemusta ja saat vuositulon laskentaruudulle huomautustekstin: Asiakkaalla on sijaismaksajan maksamaa palkkaa ja muuta palkkaa samalta ajalta. Tarkista tilanne ja laske tarvittaessa poikkeuksellinen vuositulo. Tulorekisteristä näet, että asiakas on saanut Kelan maksamaa yksityisen hoidon tukea (palkkaa) 546,15 € ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021. Samalla ajalla 1.12.2021 – 31.12.2021 on myös varsinaisen työnantajan XX maksama palkka 894,72 €, joka on suurempi kuin Kelan maksama yksityisen hoidon tuki. Varsinainen työnantaja maksaa siis enemmän palkkaa kuin mikä Kelan korvauksen suuruus on. Tämän esimerkin tilanteessa sovittu palkan määrän tulisi käydä ilmi lastenhoidon tuen asiakirjoista. Käytä poikkeuksellista vuosituloa ja poista vuositulosta sijaismaksajan eli Kelan palkka. Näin asiakkaan vuosituloon tulee huomioiduksi todellinen palkan määrä.

Ulkomaantulo

Vuosituloon otetaan huomioon tulot ajalta, jona asiakas on ollut sairausvakuutuslain mukaisesti Suomessa vakuutettu (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 2. mom.). Jos asiakkaalle on määritetty [vakuutuspalkka](#), ei ulkomaantuloa oteta huomioon

vuositulossa. Jos vakuutuspalkkaa ei ole määritetty, vuosituloon huomioidaan ulkomaan työskentelystä maksettu ennakonpidätyksenalainen palkka tai rajoitetusti verovelvolliselle maksettu palkka.

Kun asiakas on Suomessa vakuutettu, lähtökohtaisesti myös ulkomaan tulot saadaan tulorekisteristä. Tällöin järjestelmä hakee palkkatiedot tulorekisteristä automaattisesti.

Jos tulot eivät poikkeuksellisesti ole tulorekisteristä saatavissa, voidaan hyväksyä muu selvitys tulosta.

Asiakas voi poikkeuksellisesti esittää tarkastelujaksolla ulkomailta maksettua palkkatuloa ajalta, jolloin hän ei ole ollut Suomessa vakuutettuna, jos hän on ollut aikaisemmin Suomessa vakuutettuna ja ansainnut tuloa työskennellessään toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä, ja on tullut uudelleen Suomessa vakuutetuksi. Edellytyksenä on myös, että asiakkaalla ei ole Suomesta lainkaan vuosituloa (= 0 e). Jos tällaisessa tilanteessa ulkomailla ansaitut palkkatulot ovat huomattavasti matalammat tai korkeammat kuin Suomessa vastaavassa työssä ansaittavat tulot, päivärahaetuuden perusteena käytettävät tulot voidaan arvioida vastaavasta työstä Suomessa ansaittavien palkkatulojen mukaan ottaen huomioon sellaisen henkilön tulot, joka työskentelee Suomessa vastaavissa tehtävissä ja jolla on vakuutettuun verrattava kokemus ja pätevyys (SVL 1224/2004 11. luku 3. § 7. mom.).

Jos palkka on maksettu muuna valuuttana kuin euroina, palkkatulo muunnetaan euroiksi käyttäen vuositulon tarkastelujakson viimeisenä päivänä julkaistua muuntokurssia (hallintotoimikunnan päätös H3, 15.10.2009). Valuuttakurssien muuntamisessa käytetään Euroopan Keskuspankin päivittäin julkaisemia muuntokursseja. Valuutan muuntaminen voidaan suorittaa [EKP:n internetsivuilla](#).

1.6.2.2 Vakuutuspalkka

Vakuutuspalkka on ulkomaan työkomennuksen ajalle määritelty laskennallinen palkka. Vakuutuspalkka vastaa palkkaa, joka olisi maksettava, jos ulkomailla tehtyä työtä vastaava työ tehtäisiin Suomessa. Vakuutuspalkka huomioidaan vuosituloon siltä osin, kun ulkomailla työskentely on tapahtunut vuositulon tarkastelujakson aikana (SVL 1224/2004 11. luku 2. § 1. mom.).

Kela saa tiedot vakuutuspalkasta tulorekisteristä ja järjestelmä hakee tiedot laskentaan automaattisesti. Työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin vakuutuspalkan määrän kalenterikuukautta kohden. Jos ulkomaan työskentely on alkanut tai päätynyt kesken kalenterikuukauden, työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin kyseisen kalenterikuukauden vakuutuspalkan määräksi vajaalta kuukaudelta kertyneen vakuutuspalkan määrän.

Vuosituloon sisältyvästä vakuutuspalkasta tehdään vakuutusmaksuvähennys.

1.6.2.3 YEL- ja MYEL-työtulot

Yrittäjätulona vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolla voimassa olleen yrittäjän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vahvistettu työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 1. mom.). Vakuutuksen voimassaolo voi perustua joko pakolliseen tai vapaaehtoiseen vakuutukseen. Muita tuloja omasta yritystoiminnasta ei huomioida asiakkaan vuosituloon.

Jos asiakkaalle on YEL/MYEL-vakuutuksen voimassaolon aikana maksettu tarkastelujakson aikana työsuhteeseen perustuvaa palkkaa, myönnetty etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta tai ansionmenetyskorvausta, kyseiset tarkastelujakson tulot huomioidaan YEL/MYEL-työtulon lisäksi asiakkaan vuosituloon.

YEL- ja MYEL-työtulo otetaan vuositulossa huomioon siltä ajalta, kun se on ollut tarkastelujakson aikana voimassa. Jos YEL/MYEL-vakuutuksen mukaista työtuloa on sen voimassaolon aikana muutettu, YEL/MYEL-työtulona huomioidaan tarkastelujakson aikainen keskimääräinen työtulo (SVL 1224/2004 11. luku 4. § 2. mom.).

Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla ollut samanaikaisesti voimassa sekä YEL- että MYEL-vakuutus, yrittäjätuloa huomioidaan molemmista vakuutuksista niiden voimassaolon mukaisesti.

Koska yrittäjätulojen osalta sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteena (SVL 1224/2004 18. luku 15. §) on 1.1.2020 lukien vahvistettu YEL- tai MYEL-vakuutuksen työtulo, ei yrittäjä tai esim. kevytyrittäjä, freelancer tai bloggaaja voi enää esittää päivärahan perusteeksi elinkeinotoiminnan ansiotuloa, omasta yrityksestä saatua palkkatuloa, työkorvausta tai virtuaalivaluuttana maksettua tuloa, vaikka hän ei ole YEL- tai MYEL-vakuuttamisvelvollinen. Myös apuraha huomioidaan vuosituloon vain asiakkaan MYEL-vakuutuksen mukaisen työtulon perusteella.

Esimerkiksi silloin, kun pienyrittäjä käyttää laskutuspalveluyrityksen palveluja solmimatta työsuhdetta, on pienyrittäjälle laskutuspalveluyrityksen tulorekisteriin ilmoittama työstä maksettu suoritus työkorvausta, eikä työkorvausta huomioida pienyrittäjän yrittäjätulona. Myöskään yrittäjän ja laskutuspalveluyrityksen kesken vain verotuksellisista syistä tehdyn työsuhteen perusteella maksettua palkkaa ei huomioida asiakkaan vuositulossa, jos maksetusta palkasta ei ole peritty Tyel-maksua.

Kela saa tiedot YEL- ja MYEL-työtuloista vakuutuslaitoksista. Jos asiakas ilmoittaa hakemuksessa tarkastelujaksolla voimassa olleesta YEL/MYEL-vakuutuksesta, varmista, että työtulojen tiedot näkyvät laskennassa. Hae tulot järjestelmään, jos ne puuttuvat.

Kela ei enää selvitä yrittäjän vakuuttamisvelvollisuutta. Vakuuttamisvelvollisuuden arviointi perustuu eläkevakuutusyhtiön ja yrittäjän yhdessä tekemään arvioon.

1.6.2.4 Ansiomenetyskorvaukset

Ansionmenetyskorvauksena vuosituloon huomioidaan vakuutetun työtapataturman tai ammattitaudin perusteella saama työtapataturmaa koskevien eri lakien mukainen ansionmenetyskorvaus, liikennevakuutuslakiin, potilasvakuutuslakiin tai sotilastapataturmaa koskeviin eri lakeihin perustuva ansionmenetyskorvaus sekä tartuntatautilain mukainen tartuntatautipäiväraha. Ansionmenetyskorvaus huomioidaan vuositulossa myöntöajankohdan mukaisesti. Maksupäivällä ei ole merkitystä (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 1. mom.).

Koska myönnetty ansionmenetyskorvaus vastaa määrältään täysin tai suurelta osin asiakkaalle tapaturmasta tai vahingosta aiheutunutta täyttä tai osittaista ansionmenetystä, se huomioidaan vuositulossa myönnetyn suuruisena (täytenä tai osittaisena) palkkatulon tapaan. Järjestelmä hakee tiedot ansionmenetyskorvauksista laskentaan automaattisesti. Jos korvaustietoja pitää poikkeuksellisesti poistaa tai lisätä vuosituloon, muokkaa tietoja teknisen ohjeen mukaisesti.

Ansionmenetykskorvauksina vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson ajalle myönnetty päiväraha, kuntoutusraha, elinkorko ja tapaturmaeläke, kun myönnetyn korvauksen perusteena on:

- työtapaturma- ja ammattitautilaki (liittyen työtapaturmaan tai ammattitautiin)
 - Huom. etätyössä tapahtuneen tapaturman perusteella myönnetty korvaus huomioidaan vuosituloon vain, jos korvaus on myönnetty työtapaturma- ja ammattitautilain tai valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain perusteella. Vakuutus sopimukseen perustuvia etätyön perusteella maksettavia tapaturmakorvauksia ei huomioida vuosituloon.
- liikennevakuutuslaki
- potilasvahinkolaki
- maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki
- laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta
- laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta
- laki sotilastapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta
- laki tapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä
- laki valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta
- tartuntatautilaki.

Tarkastelujakson ajalle myönnetty täysi ansionmenetykskorvaus huomioidaan aina asiakkaan vuosituloon, jos se on maksettu hänelle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle). Jos korvaus on asiakkaan sijaan maksettu hänen työnantajalleen tai palkkaturvan maksajalle, sitä ei huomioida asiakkaan vuositulossa. Kyseiseltä ajalta vuosituloon huomioidaan asiakkaalle maksettu palkkatulo. Jos asiakkaalla on tarkastelujaksolla maksettua palkkatuloa ja ansionmenetykskorvausta samalta ajalta, järjestelmä antaa asiasta huomautuksen. Selvitä maksunsaaja ohjeen mukaan ja muokkaa tarvittaessa vuosituloa teknisen ohjeen mukaisesti.

Jos asiakkaalle on tarkastelujaksolla myönnetty ansionmenetykskorvauksen kanssa samalle ajalle muuta vuosituloon huomioitavaa etuutta tai korvausta, johon nähden ansionmenetykskorvaus on ensisijainen, asiakkaan vuosituloon huomioidaan ensisijainen ansionmenetykskorvaus ja muusta etuudesta tai korvauksesta ansionmenetykskorvauksen vähentämisen jälkeen jäljelle jäänyt etuuden määrä. Järjestelmä tekee tämän automaattisesti.

Osittainen ansionmenetykskorvaus tarkastelujaksolla

Jos asiakas on tarkastelujaksolla tai sitä ennen alkanut saamaan osittaista ansionmenetykskorvausta muun kuin täyden työkyvyttömyyden perusteella ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei kyseisen lain perusteella myönnettyä osittaista korvausta huomioida asiakkaan vuosituloon (SVL 1224/2004 11. luku 5. § 2. mom.). Osittainen ansionmenetykskorvaus jätetään huomioimatta vuosituloon tarkastelujakson aikaisesta korvaustasosta riippumatta. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetykskorvaus jatkuu päivärahan kanssa samanaikaisesti.

Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osittaiseen ansionmenetykskorvaukseen **päättyy** päivärahaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo tarkistetaan osittaisen ansionmenetykskorvauksen päättymisajankohdasta lukien ja myös kyseinen ansionmenetykskorvaus huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta

laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osittainen ansionmenetykskorvaus päättyy päivärahakaudella.

1.6.2.5 Etuusperusteinen tulo

[Etuusperusteisen tulon muodostuminen](#)

[Huomioitavat etuudet](#)

[Etuuden huomioiminen vuosituloon](#)

[Rajoitukset etuuksien huomioimisessa](#)

[Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla](#)

[Tietojen saaminen eri etuuksista](#)

[Muutokset vuositulossa](#)

Vuosituloon huomioidaan tiettyjen, laissa määrättyjen etuuksien perusteella laskettu etuusperusteinen tulo. Etuudet huomioidaan vuosituloon myöntöajan perusteella. Maksupäivällä ei ole merkitystä etuuden huomioimiseen.

Etuusperusteisen tulon on tarkoitus vastata asiakkaan tarkastelujakson aikaisten etuuksien keskimääräistä tulotasoa Kelan päivärahalle siirryttäessä. Asiakkaan vuositulossa huomioitu etuusperusteinen tulo on aina laskennallinen tulo, joka perustuu tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärän ja päivärahapäivien lukumäärän perusteella laskettuun etuuksien keskimääräiseen päiväkohtaiseen määrään (Ks. etuusperusteisen tulon muodostuminen).

Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteismäärä ja vuositulossa huomioitava etuusperusteinen tulo poikkeavat aina toisistaan. Asiakkaan vuositulossa huomioituun etuusperusteiseen tuloon vaikuttavat tarkastelujaksolta huomioitujen etuuksien yhteismäärä ja myöntöjaksoihin sisältyvien päivärahapäivien lukumäärä sekä näiden perusteella laskettu etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä. Asiakkaan etuuksista laskettu laskennallinen eli teoreettinen etuusperusteinen vuositulo määräytyy aina etuuksien keskimääräisen päiväkohtaisen määrän perusteella ja käsiteltävän etuuden tuloajat ja laskentakaava huomioiden.

Etuusperusteisen tulon muodostuminen

Koska tarkastelujakson ajalta huomioitavat etuudet voivat olla tulotasoiltaan vaihtelevia, edellyttää etuusperusteisen tulon määrittäminen alla lueteltujen asioiden laskemista. Huomaa, että etuusjaksot voivat olla osittain päällekkäisiä, peräkkäisiä tai toisistaan irrallisia jaksoja. Päällekkäisissä tilanteissa etuussummat lasketaan yhteen, mutta etuusjaksoon sisältyvät arkipäivät (sairausvakuutuslain mukaiset suorituspäivät) lasketaan myöntöjakson mukaan.

Etuusperusteinen tulo (SVL 1224/2004 11. luku 6. §) muodostuu seuraavasti:

1. tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto).
2. tarkastelujakson aikaisten etuusjaksoihin sisältyvien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien yhteismäärä
3. etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä, joka on tarkastelujaksolle myönnettyjen etuuksien yhteissumma (e/brutto) jaettuna etuuksien myöntöajalle sisältyvien arkipäivien lukumäärällä.

4. laskennallinen etuusperusteinen vuositulo, joka turvaa asiakkaalle yhtä suuren päivärahan kuin etuuksien perusteella laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä (3).
5. lasketusta etuusperusteisesta vuositulosta (4) huomioidaan asiakkaan vuosituloon osuus, joka on sama kuin tarkastelujaksolla olevien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien osuus koko vuoden arkipäivien (300 pv) määrästä. Saatu etuusperusteisen tulon rahamäärä pyöristetään lähimpään senttiin.

Esimerkki etuusperusteisen tulon laskennasta:

Asiakas hakee sairauspäivärahaa. Asiakkaalle on tarkastelujaksolle myönnetty kolmessa eri jaksossa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa. Ansiopäivärahan määrä on 58,00 e/pv.

1. Tarkastelujakson ajalle myönnetyn työttömyysturvan yhteissumma on 9 396,00 e.
2. Kolmeen etuusjaksoon sisältyy yhteensä 187 sairausvakuutuslain mukaista arkipäivää.
3. Tarkastelujakson ajalle myönnettyjen etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä saadaan jakamalla etuuksien yhteissumma 9 396 e sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärällä 187, jolloin keskimääräinen päiväkohtainen määrä on 50,25e/pv.
4. Keskimääräisen päiväkohtaisen määrän 50,25 e/pv perusteella lasketaan etuusperusteinen vuositulo. Päivärahan määräytymisperusteet ja tuloajat huomioiden etuusperusteisen vuositulon määräksi saadaan 21 535,71e (50,25e x 300:0,7). Vuotuisella 21 535,71 euron tulolla asiakas saa saman suuruisen sairauspäivärahan kuin mitä edellä laskettu keskimääräinen päiväkohtainen määrä on eli 50,25 e/pv.
5. Asiakkaalle laskettu etuusperusteinen vuositulo on 21 535,71 e. Etuusperusteista vuosituloa ei voida huomioida kokonaisuudessaan asiakkaan vuosituloon, koska kyse on laskennallisesta koko vuoden tulosta. Etuusperusteinen vuositulo huomioidaan asiakkaan vuositulossa asiakkaan saamien sairausvakuutuslain mukaisten arkipäivien lukumäärän suhteessa. Lasketusta etuusperusteisesta vuositulosta huomioidaan sen kolmassadasosa tarkastelujakson arkipäivillä kerrottuna eli $21\,535,71:300 \times 187 = 13\,429,93$ euroa.

Huomio! Koska päivärahojen laskukaavat poikkeavat toisistaan, myös laskennallinen etuusperusteinen tulo on poikkeava eri päivärahaetuuksilla. Näin on, vaikka etuuksien keskimääräinen päiväkohtainen määrä on tarkastelujaksolta saman suuruinen. Laskukaavan vaikutus on esitetty esimerkin kohdassa 4.

Etuusperusteisen vuositulon laskukaava:

$$x = 300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) + (b-c)/c \cdot \max(300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x1; 0) - x2; 0)$$

Esimerkki

Pekan oikeus päivärahaan alkaa 14.2.2020. Tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Pekka on saanut tältä ajalta ansiosidonnaista työttömyyskorvausta noin 60 e/päivä, 5 päivänä viikossa. Pekka on saanut työttömyyskorvausta noin 1 290 e/kk.

Keskimääräisen ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen perusteella päivärahan määrä on n. 52 e/päivä. Kelan päivärahaa maksetaan 6 päivältä viikossa. Pekka saa Kelan päivärahaa noin 1 300 e/kk.

Esimerkki

Sirpan oikeus päivärahaan alkaa 20.1.2020, jolloin tarkastelujakso on 1.1.–31.12.2019. Sirpa on saanut koko tarkastelujakson ajan kuntoutusrahaa 87,63 e/pv, yhteensä 26 551,89 euroa. Vuositulossa huomioitavan etuusperusteisen tulon määrä nousee 52 982,08 euroon, jonka perusteella Sirpan päivärahan määrä on 87,98 e/pv. Sirpan tulotaso säilyy suurin piirtein samana kuin edeltävän vuoden aikana.

Järjestelmä on muodostanut etuusperusteisen tulon oikein, kun asiakkaalle myönnettyt etuudet ovat laskennassa oikealta ajalta ja oikean suuruisina. Tarkista päätösesitys ja vuositulolaskelma aina päätöstä tehdessäsi.

Vuositulon laskentaa varten tarvittavat etuusperusteisen tulon tiedot haetaan järjestelmästä automaattisesti. Katso poikkeukset kohdasta [Tietojen saaminen eri etuuksista](#).

Huomioitavat etuudet

Alle on lueteltu etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden korotukset (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.). Listan ulkopuolisia etuuksia tai etuuksien osia ei ole mahdollista huomioida vuosituloon edes poikkeustilanteissa.

Kelan etuudet

- peruspäiväraha ja työmarkkinatuki
 - lapsikorotus
 - korotusosa
- vuorottelukorvaus
- opintoraha
 - huoltajakorotus
 - oppimateriaalilisä
- vanhempainpäivärahat
 - erityisraskausraha
 - erityisäitiysraha
 - isyysraha
 - osittainen vanhempainraha
 - raskausraha
 - vanhempainraha
 - äitiysraha
- erityishoitoraha
- kuntoutusraha, osakuntoutusraha
- kuntoutusavustus
- sairauspäiväraha
- osasairauspäiväraha
- YEL-päiväraha
- luovutuspäiväraha
- työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki
- takuueläke, kun se on myönnetty täydentämään työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea

Työttömyyskassojen etuudet

- ansiopäiväraha
 - lapsikorotus
 - perusosa, ansio-osa ja korotettu ansio-osa
- vuorottelukorvaus

Työeläkelaitosten etuudet

- Mela-sairauspäiväraha
- kuntoutusraha
- kuntoutuskorotus
- kuntoutusavustus
- työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke
- kansanedustajan sopeutumiseläke ja sopeutumisraha

Muiden laitosten etuudet

- aikuiskoulutustuki

Ahvenanmaan etuudet

- Peruspäiväraha
 - Peruspäivärahan korotusosa
 - Peruspäivärahan lapsikorotus
- Työmarkkinatuki
 - Työmarkkinatuen korotusosa
 - Työmarkkinatuen lapsikorotus
- Opintoraha
 - Opintorahan huoltajakorotus

Etuuden huomioiminen vuosituloon

Etuudet tai niiden osat huomioidaan etuusperusteisena tulona asiakkaan vuosituloon, jos:

- kysymyksessä on laissa määritelty etuus (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 1. mom.)
- etuus on myönnetty tarkastelujaksolle
- etuus on maksettu asiakkaalle itselleen (tai esim. edunvalvojalle, kunnalle, ulosottolaitokselle)
 - ei työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle

Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan etuuden bruttomäärä. Esimerkiksi työttömyysturvaetus, johon on kohdistunut aktiivimallin mukainen vähennys tai se on maksettu soviteltuna, huomioidaan vähennetyn suuruisena.

Jos asiakkaalle on myönnetty samalle ajalle kahta etuusperusteiseen tuloon huomioitavaa etuutta, joista toinen on ensisijainen, vuositulossa huomioidaan ensisijainen etuus maksetun suuruisena. Toinen etuus huomioidaan vähennettynä ensisijaisella etuudella. Jos samalle ajalle myönnettyissä etuuksissa ei ole ensisijaisuusjärjestystä, vuosituloon huomioidaan molemmat etuudet. Vähimmäismääräisenä maksettu vanhempainpäiväraha huomioidaan aina etuusperusteiseen tuloon.

Järjestelmä huomioi mahdolliset vähennykset ja ensisijaiset etuudet automaattisesti.

Esimerkki

Sirpa on saanut vuositulon tarkastelujaksolla työttömyysetuutta, josta on vähennetty kotihoidontuki. Sirpan etuusperusteiseen tuloon huomioidaan työttömyysetuus vähennetyn suuruisena. Kotihoidontuki on etuus, jota ei huomioida etuusperusteisessa tulossa.

Esimerkki

Pekka on saanut vuositulon tarkastelujakson alussa samanaikaisesti sekä kuntoutusrahaa että osatyökyvyttömyyseläkettä. Kuntoutusrahasta on tällöin vähennetty osatyökyvyttömyyseläke. Etuusperusteiseen tuloon huomioidaan tarkastelujaksolla päätynyt osatyökyvyttömyyseläke ja se osa kuntoutusrahasta, joka on jäänyt vähennyksen jälkeen maksettavaksi.

Esimerkki

Maija on saanut vuositulon tarkastelujaksolla samanaikaisesti opintorahaa ja vähimmäismääräistä vanhempainpäivärahaa. Molemmat etuudet huomioidaan Maijan etuusperusteiseen tuloon.

Rajoitukset etuuksien huomioimisessa

Asiakkaan etuusperusteiseen tuloon ei huomioida sitä osaa etuudesta, joka on maksettu työnantajalle tai palkkaturvan maksajalle. Jos asiakkaalle on palkan lisäksi maksettu osa etuudesta, niin asiakkaalle maksettu etuuden määrä huomioidaan etuusperusteisessa tulossa.

Etuuksiin liittyviä verottomia kulu- tai ylläpitokorvauksia ei huomioida etuusperusteiseen tuloon.

Jos takautuvasti myönnetystä eläkkeestä on vähennetty samalta ajalta maksettua päivärahaa, niin etuusperusteisessa tulossa huomioidaan vain asiakkaalle maksettu päivärahalla vähennetty eläkkeen määrä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi takautuvan täyden kuntoutustuen ja sairauspäivärahan kohdalla. Etuusperusteisen tulon laskennassa huomioidaan tällöin vähennetyn eläkkeen määrä ja samalta ajalta maksettu sairauspäiväraha. Järjestelmä antaa huomautuksen, kun vuositulon tarkastelujaksolla on eläkkeen kanssa samalle ajalle toista etuutta.

Osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolla

Jos asiakkaalle on myönnetty työeläkelakien mukainen osatyökyvyttömyyseläke tarkastelujaksolle ja sen maksaminen edelleen **jatkuu** päivärahaetuuden kanssa samanaikaisesti, ei myönnettyä osatyökyvyttömyyseläkettä huomioida asiakkaan vuositulossa (SVL 1224/2004 11. luku 6. § 5. mom.). Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke jatkuu päivärahan kanssa samalta ajalta.

Osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan asiakkaan etuusperusteiseen tuloon, jos se on alkanut ennen tarkastelujakson alkamista tai tarkastelujaksolla ja sen saaminen on päätynyt ennen etuusosoikeuden alkamista. Jos oikeus vuositulossa huomioimatta jätettyyn osatyökyvyttömyyseläkkeeseen **päättyy** päivärahaudella, päivärahaetuuden määrän perusteena oleva vuositulo muutetaan tai tarkistetaan sen päättymisajankohdasta lukien ja myös osatyökyvyttömyyseläke huomioidaan alkuperäisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Lue tekninen ohje - Osatyökyvyttömyyseläke päättyy päivärahaudella.

Jos osatyökyvyttömyyseläkkeen maksaminen on osalta tarkastelujakson aikaa ollut työskentelyn johdosta tilapäisesti keskeytyksissä tai korottunut kuntoutuksen ajalta täydeksi, osatyökyvyttömyyseläkkeen ei katsota päättyneen tarkastelujaksolla. Eläkkeen maksaminen katsotaan näissä tilanteissa vain keskeytyneen tai korottuneen tilapäisesti eikä tarkastelujakson aikaista osatyökyvyttömyyseläkettä edelleenkään huomioida asiakkaan vuosituloon. Vuosituloon huomioidaan kuitenkin

tarkastelujaksolla oleva kuntoutuksen ajalle täydeksi korottunut kuntoutustuki kuntoutuskorotuksineen ja eläkkeen aikaisen työskentelyn ajalta maksettu palkka maksupäivän mukaisesti.

Tietojen saaminen eri etuuksista

Etuusperusteiseen tuloon huomioitavat etuudet sekä niiden myöntöjaksot ja -määrät saadaan vuositulon laskentaa varten eri järjestelmistä. Päivärahojen käsittelyjärjestelmät hakevat etuustuloon hyväksyttävät tiedot laskelmalle automaattisesti. Etuustiedot on ilmoitettu tulorekisteriin vuodesta 2021 lukien. Jos käsittelet hakemusta, jossa vuositulon tarkastelujakso on tätä aiemmalla ajalla, voit joutua pyytämään asiakkaalta lisätietoja. Lue lisää vuositulon teknisestä ohjeesta.

Eläkelaitosten myöntämistä kuntoutusrahoista Kela saa tiedot järjestelmään, mutta maksunsaajatieto puuttuu. Selvitä eläkelaitoksesta, kenelle kuntoutusraha on maksettu. Jos maksunsaaja on työnantaja tai palkkaturvan maksaja, poista niille maksettu osuus eläkelaitoksen maksamasta kuntoutusrahasta vuositulon laskelmalta.

1.6.3 Sairauspäivärahaetuuksiin liittyvät muut määrät

- Sairauspäivärahan laskukaava
- Vähimmäismäärä
- Vuodenvaihteen 2019 - 2020 jälkeiset etuusjaksot
- YEL-päivärahan määräytyminen
- Kahta tai useampaa työtä tekevän vuositulo
- Yhdenjaksoinen työkyvyttömyys ja sairauspäivärahan uusiutuminen 30 päivän kuluessa
- Suhde muihin etuuksiin ja vuositulo

1.6.3.1 Sairauspäivärahan laskukaava

Sairauspäivärahan määrä on 70 prosenttia vakuutetun vuositulojen kolmassadasosasta, jos vuositulot eivät ylitä 35 769 euroa. Tämän ylittävästä osasta sairauspäivärahan määrä on 20 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta.

Vuosituloon perustuvan sairauspäivärahan laskemisessa käytetään seuraavaa laskentakaavaa vuonna 2024.

Sairauspäivärahan laskukaava

Vuositulo, josta on tehty mahdolliset vähennykset (euroa / vuosi)	Sairauspäiväraha (euroa / arkipäivä)
enintään 1 679	ei vuosituloon perustuvaa päivärahaa (päiväraha on vähimmäismääräinen)
1 680 - 13 712	13 712 euron vuosituloihin asti päiväraha maksetaan vähimmäismääräisenä
13 713 - 35 769	0,7 x (vuositulo:300)
yli 35 769	0,7 x (vuositulo / 300) - 0,5 x ((vuositulo - 35 769) / 300)

Päivärahaetuuksien laskukaavat 2023

Päivärahaetuuksien laskukaavat 2022

Päivärahaetuuksien laskukaavat 2021

Päivärahaetuuden määrä päivää kohti lasketaan vähintään neljän desimaalin tarkkuudella laskutoimitusten ajan. Lopputulos muutetaan senteiksi siten, että 01/100-50/100 senttiä pyöristetään lähimpään alempaan senttiin ja 51/100-99/100 senttiä lähempään ylempään senttiin.

Vuositulorajat ovat laissa vuoden 2010 tasolla ja ne tarkistetaan vuosittain päivärahan maksuvuoden ja edellisen vuoden palkkakertoimen suhteessa. Jos tulorajat nousevat tarkistuksen yhteydessä yli täysien eurojen, jätetään yli menevä osa lukuun ottamatta.

Taulukossa olevat euromäärät ovat vuoden 2024 tasossa. Ne on tarkistettu vuoden 2024 palkkakertoimella (1,637).

1.6.3.2 Vuodenvaihteen 2019-2020 jälkeiset etuusjaksot

Sairauspäivärahaetus jatkuu keskeytyksettä 1.1.2020 jälkeiselle ajalle

Jos vakuutetun työkyvyttömyys jatkuu keskeytyksettä 1.1.2020 jälkeiselle ajalle, päivärahan määrän perusteena on vuodenvaihteen jälkeen edelleen SVL:n mukainen työtulo. Päivärahan määrä perustuu näissä tilanteissa edelleen aiemman sairauspäivärahaetuuden mukaisesti joko verotuksessa todettuun työtuloon, esitettyyn työtuloon tai edeltävän etuuden määrään. Käytännössä tämä tarkoittaa myös sitä tilannetta, jossa osasairauspäivärahaoikeus jatkuu yhdenjaksoisesti sitä edeltäneen sairauspäivärahan jälkeen tai että asiakas osasairauspäivärahaoikeuden päätyttyä siirtyy ilman työkyvyttömyyden katkeamista sairauspäivärahalle.

Vähimmäismäärä kuitenkin muuttuu indeksitarkistuksen johdosta.

Sairauspäivärahaetus katkeaa 31.12.2019 tai myöhemmin

Jos 31.12.2019 saakka myönnettyyn tai vuodenvaihteen yli jatkuneeseen sairauspäivärahaetuuteen tulee vähintään yhden päivän katkos ja vaikka vakuutettu tulee sen jälkeen uudelleen työkyvyttömäksi 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, ei katkon jälkeisen sairauspäivärahaetuuden määrän perusteena voi enää käyttää aiemman sairauspäivärahaetuusjakson mukaista verotuksessa todettua työtuloa, esitettyä työtuloa tai edeltävän etuuden määrää. Näissä tilanteissa 2.1.2020 tai sen jälkeen alkaneen työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän sairauspäivärahaetuuden määrä perustuu aina uuden työkyvyttömyyden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Sairauspäivärahaetus muun päivärahaetuuden jälkeen 1.1.2020 lukien tai myöhemmin

Jos vakuutettu on tullut työkyvyttömäksi 1.1.2020 tai sen jälkeen ja vaikka sairauspäivärahaetus jatkuu keskeytyksettä muun päivärahaetuuden jälkeen (esim. kuntoutusraha), ei sairauspäivärahan määrän perusteena voi enää käyttää edeltävän päivärahan mukaista verotuksessa todettua tötuloa, esitettyä tötuloa tai edeltävän etuuden määrää. Näissä tilanteissa 1.1.2020 lukien sairauspäivärahaetuuden määrä perustuu aina vain työkyvyttömyyden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon. Tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

1.6.3.3 Vähimmäismäärä

Sairauspäivärahaa maksetaan vähintään vähimmäismääräisenä omavastuuajan (1+9 arkipäivää) jälkeen, jos palkkakertoimella korotettu vuositulo on 13 712 euroa tai pienempi. Sairauspäivärahan vähimmäismäärä on vuonna 2024 edelleen 31,99 euroa (v. 2023 31,99e) päivässä. Päivärahan vähimmäismäärää ei tarkisteta kansaneläkeindeksillä vuonna 2024.

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan, jos asiakkaalla ei ole vuosituloa lainkaan tai jos päiväraha jää vuositulon perusteella vähimmäismääräistä päivärahaa pienemmäksi. Sairauspäiväraha voi kuitenkin jäädä tosiasiallisesti laissa säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi silloin, kun sairauspäivärahasta vähennetään muu, samalta ajalta saman työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus tai osatyökyvyttömyyseläke.

Sairauspäivärahaetus maksetaan myös vähimmäismäärää pienempänä kahden tai useamman työn tilanteessa lasketun työkohtaisen vuositulon perusteella.

1.6.3.4 YEL-päivärahan määräytyminen

Asiakkaalle, jolla on työkyvyttömyyden alkaessa voimassa yrittäjän eläkelaiassa tarkoitettua eläketurvaa koskeva vakuutus, maksetaan omavastuuajan korvauksena YEL-päivärahaa työkyvyttömyyden ajalta, omavastuuajan päättymiseen asti lukuunottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää. YEL päivärahan määrä perustuu tarkastelujakson ajalla voimassa olleen YEL-vakuutuksen mukaiseen tötulon määrään.

Asiakkaan YEL-päivärahan perusteena oleva YEL-työtulo on näin ollen saman suuruinen kuin se on asiakkaan vuositulossa. Jos YEL-vakuutuksen tötuloa on tarkastelujakson aikana muutettu, YEL-työtulona huomioidaan tarkastelujakson aikainen keskimääräinen tötulo. Jos YEL-vakuutus on ollut tarkastelujaksolla voimassa vain osan aikaa, YEL-työtuloa huomioidaan vain siltä ajalta, kun YEL-vakuutus on ollut tarkastelujakson aikana voimassa. YEL-päiväraha ei korotu vähimmäismääräiseksi. Jos YEL-vakuutus on tullut voimaan vasta tarkastelujakson jälkeen, mutta ollut voimassa työkyvyttömyyden alkaessa, on asiakkaalla oikeus YEL-päivärahaan, mutta sen määrä on 0,00 e/pv.

Esimerkki

Asiakas on aloittanut yritystoiminnan ja ottanut itselleen YEL-vakuutuksen siten, että se on ollut tarkastelujaksolla voimassa 7 kuukauden ajan.

Vakuutuksen YEL-työtuloksi on vahvistettu 25 000 euroa vuodessa. YEL-päiväraha määräytyy 14 583 euron suuruisen YEL-työtulon perusteella (25 000:12 x 7 kk). Myös sairauspäivärahan määrän perusteena olevassa vuositulossa asiakkaan YEL-työtulon perusteella laskettu yrittäjätulo on vastaavan suuruinen.

Esimerkki

Asiakas on sairauden johdosta työkyvytön 2.4.2020 – 31.5.2020 välisen ajan. Asiakkaalla on ollut yritystoimintaa jo tarkastelujaksolla, mutta hän on ottanut itselleen YEL-vakuutuksen siten, että se on tullut voimaan vasta 1.3.2020 lukien. Koska YEL-vakuutus ei ole ollut tarkastelujaksolla voimassa, ei asiakkaalle ole vuosituloon eikä YEL-päivärahan perusteeksi huomioitavaa YEL-työtuloa lainkaan. Asiakkaan YEL-päivärahan määrä on näin ollen 0,00 e/pv.

1.6.3.5 Kahta tai useampaa työtä tekevän vuositulo

Jos asiakas työkyvyttömäksi tullessaan työskentelee samanaikaisesti kahdessa tai useammassa työsuhteessa tai työllistyy omassa työssään ja joutuu työkyvyttömyyden vuoksi jäämään vain jostakin näistä töistään pois, hänen sairauspäivärahasa määräytyy vain tästä kyseisestä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella. Asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan näin ollen tarkastelujakson ajalta vain palkka- tai YEL/MYEL-työtuloa siitä tai niistä töistä, joihin hän on tullut työkyvyttömäksi. Työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida muita tuloja (esim. etuusperusteista tuloa) tarkastelujakson ajalta.

Työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolta palkkatuloja työ- ja tehtäväkohtaisesti. Työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson tuloista palkkatulot siitä työstä, josta asiakas on jäänyt pois työkyvyttömyyden johdosta. Työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan myös palkkatulot, jotka asiakkaan aikaisemmat työnantajat ovat maksaneet työtehtäviltään samoista töistä. Huomioitavasta palkkatulosta tehdään vakuutusmaksuvähennys.

Yrittäjätulona asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujaksolla voimassa olleen YEL/MYEL-vakuutuksen mukaan laskettu työtulo siten kuin vuositulossa. Työkohtaiseen vuosituloon huomioitava YEL- tai MYEL-työtulo on näin ollen saman suuruinen kuin se on asiakkaan vuositulossa kuitenkin niin, että työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan YEL- tai MYEL-työtuloa vain siitä yritystoiminnasta, josta on joutunut työkyvyttömyyden johdosta jäämään pois.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on hankintaesimies sekä toimii YEL-vakuutettuna metsäkoneyrittäjänä. Hän on loukannut jalkansa vapaa-aikana lenkkipolulla ja hakeutuu lääkärin vastaanotolle nilkkakivun takia. Lääkärin mukaan asiakas ei voi tehdä metsäkoneyrittäjän työtä ja jää sairauslomalle tästä työstä 1.2.2020 alkaen. Työsuhteista hankintaesimiehen työtä hän jatkaa edelleen koko yrittäjätyöstä poissaolon ajan. Asiakkaan sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain tarkastelujakson aikana voimassa olleen YEL-vakuutuksen työtulon määrää. Muita tuloja asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida.

Esimerkki

Asiakas on kanttori sekä MYEL-vakuutettu yrittäjä. Asiakas sairastuu ja tulee työkyvyttömäksi kanttorin työhönsä. Yrittäjän työtään hän pystyy jatkamaan. Ennen työkyvyttömäksi tuloa asiakkaan työnantajana toiminut seurakunta on vaihtunut. Asiakkaan sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan nykyisen seurakunnan maksamat palkat kanttorin työstä sekä edellisen seurakunnan samasta työstä maksamat palkat. MYEL-työtuloa ei huomioida.

Sairauspäivärahan perusteena käytettävä työkohtainen vuositulo voidaan laskea joko 12 kalenterikuukauden tarkastelujakson tai tarkastelujakson 3 viimeisen kalenterikuukauden ajalta, jos edellytykset sen käyttämiselle täyttyvät.

Kahden tai useamman työn tilanteessa lasketun työkohtaisen vuositulon mukainen päiväraha ei korotu vähimmäismääräiseksi, vaan se maksetaan vain siitä työstä lasketun vuositulon mukaan, johon asiakas on tullut työkyvyttömäksi, vaikka päiväraha jäisi vähimmäismäärää pienemmäksi.

Jos asiakas jää ensin pois yhdestä työstään ja myöhemmin muista töistä, sairauspäiväraha määräytyy aluksi yhdestä työstä aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella (työkohtainen vuositulo). Myöhemmin, kun asiakas on työkyvyttöön kaikkiin töihinsä, sairauspäiväraha määräytyy normaaliin tapaan työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen tarkastelujakson koko vuositulon perusteella.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on postinjakaja sekä puhelinmyyjä. Hän on loukannut jalkansa vapaa-aikana lenkipolulla ja hakeutuu lääkärin vastaanotolle nilkkakivun takia. Lääkärin mukaan asiakas ei voi tehdä postinjakajan työtä, joten hän jää sairauslomalle tästä työstä 1.2.2020 alkaen. Puhelinmyyjän työtä hän tekee edelleen.

Sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain asiakkaalle tarkastelujakson aikana maksetut palkkatulot postinjakotyöstä. Muita tuloja asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida. Palkkatulosta vähennetään vakuutusmaksuvähennys. Sairausloman aikana nilkan vammaa tutkitaan ja nilkka on leikattava. Leikkaus tehdään 1.3.2020 ja tämän jälkeen asiakas on työkyvyttöön molempiin töihinsä, josta ajankohdasta lukien sairauspäivärahan suuruus määräytyy yhdenjaksoista työkyvyttömyyttä edeltäneen tarkastelujakson 1.1.-31.12.2019 ajalta lasketun normaalin vuositulon perusteella.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on opiskelija ja postinjakaja. Hän on loukannut jalkansa vapaa-aikana lenkipolulla ja hakeutuu lääkärin vastaanotolle nilkkakivun takia. Lääkärin mukaan asiakas ei voi tehdä postinjakajan työtä ja hän jää sairauslomalle tästä työstä 1.2.2020 alkaen. Opiskelijaan hän jatkaa edelleen normaaliin tapaan. Asiakkaan sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain asiakkaalle tarkastelujakson aikana maksetut palkkatulot postinjakotyöstä. Muita tuloja asiakkaan työkohtaiseen vuosituloon ei huomioida. Palkkatulosta vähennetään vakuutusmaksuvähennys. Sairausloman aikana nilkan vammaa tutkitaan ja nilkka on leikattava. Leikkaus tehdään 1.3.2020 ja tämän jälkeen asiakas on poissa myös

opiskelustaan. Tästä ajankohdasta lukien vuositulo määräytyy normaalisti yhdenjaksoista työkyvyttömyyttä edeltäneen tarkastelujakson 1.1.-31.12.2019 ajalta kaikkien huomioitavien tulojen perusteella. Huomaa myös sairauspäivärahan suhde mahdolliseen opintotukeen.

Esimerkki

Asiakkaalla on kaksi työtä. Hän on opiskelija ja postinjakaja. Hänellä on todettu toistuva masennus ajalle 1.2.-31.3.2020. Asiantuntijalääkärin arvion mukaan hän on työkyvytön opiskeluihinsa. Postinjakotyötään hän kykenee jatkamaan edelleen normaaliin tapaan. Koska sairauspäivärahan perusteena olevaan työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan vain palkka- tai YEL/ MYEL-työtuloa siitä tai niistä töistä, joista hän on jäänyt pois, asiakkaalle ei muodostu vuosituloa tilanteessa, jossa hän jää pois vain opiskelustaan ja samanaikaisesti jatkaa edelleen postinjakajan työtään. Päivärahan määrä on tässä tilanteessa 0,00e/pv. Työkohtaisen vuositulon mukainen päiväraha ei myöskään korotu vähimmäismääräiseksi. Sairausloman aikana asiakkaan sairautentila kuitenkin pahenee 1.3.2020 lukien siinä määrin, että hän tulee työkyvyttömäksi myös postinjakajan työhönsä. Tästä ajankohdasta lukien sairauspäivärahan suuruus määräytyy yhdenjaksoista työkyvyttömyyttä edeltäneen tarkastelujakson 1.1.-31.12.2019 ajalta lasketun normaalin vuositulon perusteella.

Jos opiskelija on työkyvyttömäksi tullessaan myös muussa työssä (ns. kahden tai useamman työn tilanne) ja on työkyvytön vain opiskeluun jatkaen muussa työssään (palkansaajana tai yrittäjänä), ei hänelle synny maksettavaa sairauspäivärahaa, sillä työkohtaiseen vuosituloon huomioidaan tarkastelujakson ajalta vain palkka- tai YEL/ MYEL-työtuloa siitä tai niistä töistä, joista hän on jäänyt pois.

Kahden tai useamman työn vuositulosaäntöä ei sovelleta, jos kysymyksessä on hyvin vähäinen työskentely toisessa työssä (ks. vähäinen työskentely) tai jos kyseessä on tilanne, jossa hoitopalkkion saajalla on hoitotyön rinnalla muu päätyöksi katsottava tavallinen työ (ks. myös työkyvyn arviointi).

Tallenna työkohtainen vuositulo etuusjärjestelmään poikkeuksellisenä vuositulona (ks. Tekninen ohje - Poikkeuksellinen vuositulo).

1.6.3.6 Yhdenjaksoinen työkyvyttömyys ja sairauspäivärahaetuuden uusiutuminen 30 päivän kuluessa

Vuositulo ja yhdenjaksoinen työkyvyttömyys

Jos asiakkaan uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- tai osasairauspäiväraha) jatkuu välittömästi edellisen vuosituloon perustuvan sairauspäivärahaetuuden jälkeen, päivärahan suuruus määräytyy edelleen yhdenjaksoisen työkyvyttömyyden alkamishetken mukaan lasketun vuositulon perusteella. Työkyvyttömyys on yhdenjaksoista myös silloin, kun vakuutettu siirtyy toiselta sairauspäivärahaetuudelta toiselle (esim. sairauspäivärahalla osasairauspäivärahalle) ilman työkyvyttömyyden katkeamista.

Vuositulo ja viimeistään 30 päivän kuluessa jatkuva työkyvyttömyys

Jos asiakkaan oikeus sairauspäivärahaetuuteen katkeaa, mutta hän tulee uudelleen työkyvyttömäksi viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi myönnettiin vuosituloon perustuvaa sairaus- tai osasairauspäivärahaa, määräytyy uusi sairauspäivärahaetus (sairaus- ja osasairauspäiväraha) vähintään saman vuositulon perusteella kuin edellisellä sairauspäivärahaetusjaksolla. Vertailu tehdään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson viimeisen myöntöpäivän perusteena olleen vuositulon ja uuden työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson ajalta lasketun vuositulon kesken. Edellä mainitussa tilanteessa päivärahan määrä perustuu aina vähintään edeltävän sairauspäivärahaetusjakson (sairaus- tai osasairauspäiväraha) vuosituloon, huolimatta siitä, että uuden päivärahaajakson vuositulo perustuu joko 12 kalenterikuukauden tai kolmen kalenterikuukauden ajalta laskettuun vuosituloon tai poikkeukselliseen vuosituloon työkohtainen ja eläkkeellä oloajan vuositulo pois lukien. Päivärahan määrä perustuu aina laskettuun työkohtaiseen tai eläkkeellä oloajan vuosituloon, vaikka edeltävän sairauspäivärahaetusjakson vuositulo olisi tätä suurempi.

Huomaa, että uuden työkyvyttömyyshetken johdosta, joka alkaa viimeistään 30 päivän kuluessa edellisen sairauspäivärahaetuuden päättymisestä, uudelle etuusjaksolle muodostuu uusi itsenäinen tarkastelujakso. Uuden tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon voi sisältyä myös aiempien etuusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty ja maksettu omavastuuajan jälkeen sairauspäivärahaa 28.1.-31.3.2020. Työkyvyttömyyden mukainen tarkastelujakso on 1.1.-31.12.2019 ja sairauspäivärahan määrä on perustunut 25 600 euron vuosituloon. Asiakas hakee sairauspäivärahaa sairastuttuaan uudelleen 18.4.2020 lukien. Uuden työkyvyttömyyshetken mukainen tarkastelujakso on 1.3.2019-29.2.2020. Tarkastelujaksolta vuositulon etuusperusteisessa tulossa huomioidaan asiakkaalle itselle maksettu sairauspäiväraha 28.1.-29.2.2020. Uuden sairauspäivärahaajakson päivärahan määrän tulee perustua vähintään 25 600 euron vuosituloon.

Huomaa, että jos asiakkaalle on sairauspäivärahaajaksojen väliselle 30 päivän ajalle myönnetty myös muu kuin sairauspäivärahaetus (esim. kuntoutusraha), uuden sairauspäivärahaetusjakson vuosituloa vertaillaan vain edeltävän sairauspäivärahaetuuden vuosituloon, eikä edeltäneen muun päivärahaetuuden vuosituloon.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty sairauspäivärahaa 28.1-31.3.2020. Päivärahan määrä on perustunut 25 600 euron vuosituloon. Asiakas on saanut Kelan kuntoutusrahaa 1.4.-17.4.2020 ja kuntoutusrahan määrän perusteena oleva vuositulo on 26 300 euroa. Asiakkaan työkyvyttömyys jatkuu kuntoutusrahan jälkeen uudelleen 18.4.2020 lukien. Uuden työkyvyttömyyshetken mukainen tarkastelujakso on 1.3.2019-29.2.2020. Tarkastelujaksola vuositulon etuusperustaisessa tulossa huomioidaan asiakkaalle itselleen maksettu sairauspäiväraha 28.1.-29.2.2020. Uuden sairauspäivärahaajakson päivärahan

määrän tulee perustua vähintään edeltäneen sairauspäivärahan 25 600 euron vuosituloon.

1.6.3.7 Sairauspäivärahaetuuden vuositulo muun päivärahaetuuden jälkeen

Sairauspäivärahaetuutta edeltävän muun päivärahaetuuden vuosituloa ei vertailla sairauspäiväraha etuuden määrän perusteena olevaan vuosituloon, vaikka vakuutettu tulee välittömästi työkyvyttömäksi edeltävän muun päivärahaetuuden jälkeen tai viimeistään 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin muuta kuin sairauspäivärahaetuutta.

Sairauspäivärahaetuus määräytyy näissä tilanteissa itsenäisesti työkyvyttömyyden alkamishetken mukaisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon ja siihen voi sisältyä aiempien päivärahaetusjaksojen perusteella laskettua etuusperusteista tuloa.

Esimerkki

Asiakkaalle on myönnetty kuntoutusrahaa ajalta 23.3.-31.3.2020. Kuntoutusrahan määrä on perustunut 1.2.2019-31.1.2020 välisen tarkastelujakson ajalta laskettuun vuosituloon 25 600 euroa. Asiakkaan työkyvyttömyys on alkanut välittömästi kuntoutusrahan jälkeen 1.4.2020. Sairauspäivärahan työkyvyttömyyshetken mukaisen tarkastelujakson (1.3.2019-29.2.2020) ajalta laskettu vuositulo on 24 800 euroa. Sairauspäivärahaa välittömästi edeltäneen kuntoutusrahan vuosituloa ei vertailla sairauspäivärahan perusteeksi tulleen vuositulon kanssa.

1.6.3.8 Suhde muihin etuuksiin ja vuositulo

Vakuutetun tarkastelujakson aikaiset muut etuudet ja korvaukset vaikuttavat sairauspäivärahaetuuden vuosituloon eri tavoin. Katso tarkemmin voimaan tulleen lainmuutoksen vaikutukset eri etuuksien osalta Etuusohje - Suhde muihin etuuksiin.

1.7 Ratkaiseminen

Käsittele osasairauspäiväraha hakemus ilman aiheetonta viivytystä ja anna hakijalle kirjallinen päätös. Käsittele ja ratkaise osasairauspäiväraha hakemus sairauspäivärahan tai sairauspäivärahan kv-tilanteiden OIWA-prosessin mukaisesti. Lue lisää prosesseista. Huolehdi, että käytettävissäsi on kaikki hakemuksen ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ennen kuin ratkaiset asian.

Osasairauspäiväraha ratkaistaan Kansainvälisten asioiden ratkaisukeskuksessa samojen perusteiden mukaan kuin sairauspäiväraha. Lue lisää kv-asioiden käsittelypaikasta sairauspäivärahan etuusohjeesta.

1.7.1 Esteellisyydestä

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Esteellisyys.

1.7.2 Kuuleminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Kuuleminen.

1.7.3 Päätöksen antaminen

Etuuksille yhteinen Hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa - ohje, Päätöksen antaminen.

1.7.3.1 Päätöksensaaajat

Osasairauspäivärahaa koskevassa asiassa on annettava kirjallinen päätös. Päätöksessä on otettava kantaa niihin seikkoihin, jotka hakija on esittänyt hakemuksessa.

Osasairauspäivärahapäätös annetaan

- hakijalle itselleen
- työnantajalle, jos työnantaja on hakenut osasairauspäivärahaa tai ilmoittanut sähköisesti tai Y17-lomakkeella sairausajan palkanmaksusta
- edunvalvojalle, jos henkilölle on määrätty edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoitaminen
- edunvalvontavaltuutetulle, jos edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoitamisen
- Potilasvakuutuskeskukselle, jos osasairauspäiväraha tulee maksettavaksi sille
- kunnalle, jos osasairauspäiväraha maksetaan sille vakuutetun elämäntapojen perusteella (SVL 15 luku 12 § 3 mom.)

Päätökseen liitetään ohjelmallisesti valitusosoitus.

Jos työnantaja on maksanut täyttä palkkaa osasairauspäiväraha-ajalta, anna päätös sekä vakuutetulle että työnantajalle.

Työnantajan päätös lähetetään työnantajan hakemuksessa ilmoitetulle päätöksensaajalle, joka voi olla ulkopuolinen taho, esim. palkanlaskentayritys tai tilitoimisto. Työnantaja voi sopia palkanlaskennasta ulkopuolisen yrityksen kanssa ja valtuuttaa tämän osasairauspäivärahan hakemiseen ja toimimaan päätöksensaajana. Etuus maksetaan kuitenkin aina työnantajalle.

Jos osasairauspäiväraha maksetaan kunnan toimitilimelle sen vuoksi, että vakuutetulle on maksettu toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan tai jos on kysymys kunnan maksuvaatimuksesta vakuutetun laitospäivärahan ajalta, kunnan toimitilimelle ei anneta päätöstä. Tiedot välitetään viite- tai viestitietona tiliotteella. Pyydettyä voit kuitenkin antaa päätöksen kirjeksittelyjärjestelmän päätöspohjalla PRP02. (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 2 mom., Laki toimeentulotuesta 1412/1997 23 §, asiakasmaksulaki 734/1992 14 §.)

1.7.3.2 Päätöksen perusteleminen

Osasairauspäiväraha-asiassa on annettava kirjallinen päätös. Päätös on myös perusteltava. Käsittelyjärjestelmä tuottaa päätösehdotuksen, jonka pohjalta tulee muokata selkeä ja ymmärrettävä päätös, jossa on huomioitu kaikki hakemuksessa ja lisäselvityksissä esitetyt vaatimukset ja tosiseikat. Hyvin perustellusta päätöksestä asiakas näkee, miten hänen hakemuksensa on ratkaistu.

Jos myönnät osasairauspäivärahan hakemuksen mukaisesti, lue silloinkin päätösehdotus läpi ja tarkista, että olet ottanut huomioon kaikki hakijan esittämät vaatimukset. Lisää tarvittaessa yksilöllinen tilanteeseen sopiva lisäperustelu ja varmistu, että päätös on selkeä ja looginen.

Perustele hylkäävä tai osittain hylkäävä osasairauspäivärahapäätös aina yksilöllisesti. Käytä kohteliasta ilmaisua ja asiakasta kunnioittavaa sävyä perusteluissa.

Jos hylkää hakemuksen sillä perusteella, ettei vakuutettua voida pitää työkyvyttömänä, hyödynnä perusteluissa asiantuntijalääkäriin arviota. Asiantuntijalääkäriin arvio on osa etuusasian kokonaisharkintaa ja sen tulisi käydä ilmi perustellusta päätöksestä. Kun päätös perustuu lääketieteellisiin seikkoihin, kirjaa osittain tai kokonaan hylkäävän päätöksen perusteluihin asian arviointiin pääasiallisesti vaikuttaneet seikat ja niiden pohjalta tehdyt johtopäätökset (Laki Kansaneläkelaitoksesta 870/2014, 22 ja 22a §). Ota lisäksi huomioon vakuutetun kokonaistilanne. Perusteluista tulee näkyä, mihin työtehtävään olet arvioinut vakuutetun työkykyä ja mitkä lääkärinlausunnossa esitetyt vakuutetun toimintakykyä kuvaavat seikat ovat vaikuttaneet lopputulokseen.

Työnantajalle annettavaan hylkäävään päivärahapäätökseen ei ole tietosuojasyyistä kirjoitettu yksilöllisiä perusteluja. Menettely on perustunut eduskunnan oikeusasiamiehen kannanottoon. Vakuutusosoikeus on 25.2.2014 antamassaan päätöksessä [VakO 6172:2011](#) todennut, että myös työnantajan päätöksessä tulee näkyä Kelan käsitys työntekijällä todetuista sairauksista ja siitä, aiheuttavatko ne sairausvakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyden.

Vakuutusosoikeus on katsonut, että työnantaja on sairauspäiväraha-asiassa asianosainen, jolla on oikeus saada perusteltu päätös. Päätös tulee perustella niin, että myös työnantaja pystyy käyttämään muutoksenhakuoikeuttaan. Asianosaisjulkisuus ulottuu asiassa esitettyihin salassa pidettäviin vakuutetun terveydentilaa kuvaaviin tietoihin. Vakuutusosoikeus on katsonut, että jos Kela päätyy harkinnassaan työnantajan asianosaisjulkisuuden rajaamiseen, työnantajan tulisi saada rajaamisesta perusteltu päätös. Asiassa on kyse toisaalta työntekijän yksityisyyden ja terveydentilaa koskevien tietojen suojaamisesta ja toisaalta työnantajan oikeudesta saada tietoa siitä, mihin hylkäävä päätös on perustunut.

Vakuutusosoikeuden päätöksen mukaan päätöstä perusteltaessa yksityiselämän suoja on otettava huomioon siten, että henkilön terveydentilaan liittyviä, salassa pidettäviä tietoja ei kirjoiteta päätöksen perusteluihin enempää kuin perusteluvollisuuden täyttämisen edellyttää, mutta ei myöskään vähempää. Myös työnantajan päätös on perusteltava hallintolain (HL 434/2003 45 §) edellyttämällä tavalla.

Vakuutusosoikeuden päätöksen periaatteita sovelletaan myös osasairauspäivärahassa.

Jos työnantaja on maksanut palkkaa osasairauspäivärahan ajalta ja hakee osasairauspäivärahaa, anna samanlainen päätös vakuutetulle ja työnantajalle. Lisää päätökseen tarvittavat yksilölliset perustelut. Totea perusteluissa, miten olet arvioinut esitetystä lääketieteellisestä selvityksestä kuvattua sairauden vaikutusta

vakuutetun työ- ja toimintakykyyn ja miksi olet päätenyt pitämään vakuutettua tavalliseen työhönsä kykenevänä. Kun valitset Työkykyarvio-näytöltä hylkäyksen syyksi ”työkykyinen”, muodostuu vakuutetun ja työnantajan päätösesityksiin samansisältöinen perusteluteksti. Vakuutetun päätökseen kirjoitettavat yksilölliset perustelut siirtyvät sellaisenaan myös työnantajan päätökseen.

Jos pyydät osasairauspäivärahaa varten vakuutetulta erikoislääkärin lausunnon, kirjoita lääkärin erikoisala näkyviin vain työntekijän päätökseen. Työnantajan päätöksessä sitä ei tarvitse mainita.

Myös muissa tilanteissa hylkäävä tai osittain hylkäävä päätös on perusteltava yksilöllisesti. Jos myönnät päivärahan lyhyemmäksi ajaksi kuin sitä on haettu, eri ajankohdasta tai määrältään pienempänä kuin vakuutettu on vaatinut, perustele päätös hylätyltä osin. Jos vakuutettu on esim. hakenut etuutta kuuden kuukauden tuloilla, mutta myönnät sen verotuksessa todetuilla tuloilla, päätöksestä tulee käydä ilmi, miksi olet tähän päätenyt. Samoin on perusteltava, jos et hyväksy päivärahan perusteeksi kaikkia vakuutetun esittämiä työtuloja tai otat huomioon tulonhankkimiskustannukset toisin kuin ne on esitetty.

1.8 Maksaminen

Osasairauspäiväraha maksetaan saajalle maksukausittain jälkikäteen. Ensimmäinen maksukausi on kuusi ensimmäistä arkipäivää maksettavan ajan alusta ja seuraavat kukin 25 arkipäivää. Jos osasairauspäivärahakausi kestää alle 25 arkipäivää, osasairauspäiväraha maksetaan päivärahaoikeuden päätyttyä. Osasairauspäivärahan jatkoratkaisuissa täydennetään edellisen erän vajaa kausi täydeksi (6 tai 25 päivää) ja sen jälkeen jatketaan 25 päivän erillä. Vaikka jatkopäätöstä tehtäessä vajaan maksuerää ei ole vielä maksettu, edellisessä päätöksessä ilmoitettu maksupäivä ei uudessa Onni etuusjärjestelmässä muutu jatkopäätöstä tehtäessä

Osasairauspäivärahassa ei makseta viivästymiskorotusta.

1.8.1 Maksuosoite

Etuus maksetaan etuuden saajan ilmoittamalle Euroopan unionissa sijaitsevalle tilille.

Tilinumeromuutokset tehdään etuuden saajan ilmoituksen perusteella. Asiakas voi ilmoittaa tilinumeromuutoksen lomakkeella Y 121, verkkoasioinnissa tai tietyissä tilanteissa suullisesti. Tilinumeromuutoksia ei oteta vastaan sähköpostitse. Jos asiakas ilmoittaa tilinumerotietonsa ollessasi yhteydessä häneen etuusasiansa hoitamiseksi, ota tilinumerotieto vastaan tunnistettuasi asiakkaan. Tee tilinumeromuutos niihin etuusjärjestelmiin, joihin osaat. Jos asiakkaalla on etuuksia muissa järjestelmissä (esim. Onni, RAKE), tee Oiwaan Perustetietojen muutos -työ, tarkenteella tilinumeromuutos.

Työnantajan tilinumero ja etuuden maksaminen työnantajalle

Etuus maksetaan työnantajan ilmoittamalle pankkitilille. Y-tunnuksellisen työnantajan tilinumeron voi ilmoittaa Työnantajan asiointipalvelussa tai paperilomakkeella Y122. Tilinumero on työnantajakohtainen ja sen ilmoittaa Y-tunnuksen nimenkirjoitusosoikeudellinen henkilö. Henkilötyönantajan on ilmoitettava tilinumero aina paperilomakkeella.

Työnantajan asiointipalvelussa ilmoitettu kotimaan tilinumero tallentuu järjestelmään automaattisesti. Muulla tavoin tulleet työnantajan tilinumerotiedot sekä tilinumerotietojen muutokset tallennetaan Maksujenhallintaryhmässä 1-2 päivän kuluessa. Esimerkiksi ulkomaan tilinumerotiedot sekä paperilomakkeilla ilmoitetut tilinumerotiedot tallennetaan käsin. Tilinumeromuutokset tulee ohjata Maksujenhallintaryhmän Etuusmaksut 23410 työjonoon.

Jos työnantajan tilinumero puuttuu, pyydä sitä puhelimitse, sähköpostitse ryhmäpostilaatikosta tai kirjeitse (YHL02). Älä ota tilinumeroa vastaan puhelimesta vaan ohjaa sen ilmoittaminen edellä kuvatuilla vaihtoehdoilla. Käyttäessäsi sähköpostia, lähetä pyyntö ryhmäpostilaatikosta valmiilla viestipohjalla. Ohjeet ryhmäpostilaatikon käytöstä löydät täältä.

Etuuden maksaminen, kun asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai tilinumeroa ei saada

Jos asiakkaalla ei ole pankkitiliä tai hän ei ilmoita tilinumeroa pyynnöstä huolimatta, päiväraha maksetaan prepaid-kortille.

Huomautus

Kuntoutusrahajärjestelmä ei vaadi asiakkaan tilinumeroa, jos maksuvaatimus näytölle on viety asiakasmaksulain mukainen maksuvaatimus ja kuntoutusraha maksetaan kokonaan hyvinvointialueelle. (AML 734/1992 14 §).

1.8.1.1 Ulkomaan maksuosoite

Jos etuuden saaja haluaa hänelle maksettavan etuuden ulkomaan maksuosoitteeseen, etuus maksetaan ulkomaille kansainvälisiä pankkiyhteystietoja käyttäen kirjoittamalla maksuosoitteeksi

- ulkomaan IBAN-tilinumero ja BIC-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinumero ja BIC/SWIFT-koodi tai
- ulkomaan BBAN-tilinumero, pankin nimi ja maakoodi.

Etuus voidaan maksaa ulkomaille myös vakuutetun postiosoitteen perusteella edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva ulkomaan osoite.

Lisätietoja etuuksien maksamisesta löydät teknisistä ohjeista.

1.8.2 Maksunsaajat

Osasairauspäiväraha voidaan maksaa

- vakuutetulle
- työnantajalle
- Potilasvakuutuskeskukselle (PotVL 9 §)
- edunvalvojalle (HolhTL 4 §)
- edunvalvontavaltuutetulle (L edunvalvontavaltuutetusta 2 §)

- kunnalle (TOTUL 23 §, AML 14 § ja SVL 15 luku 12 § 3 mom.)
- työttömyyskassalle (TTL 11 luku 14 §)
- Kelalle (TTL 11 luku 14 §, TOTUL 23 §. Laki perustulokokeilusta 7 §)
- ulosottoviranomaiselle (Ulosottokaari 4 luku 7 §).

1.8.2.1 Vakuutettu

Päiväraha maksetaan vakuutetulle itselleen, jos hän ei saa palkkaa sairausloman ajalta.

Sairauspäivärahaan on oikeus 16 vuotta täyttäneellä vakuutetulla. Hänellä on myös oikeus hakea ja nostaa hänelle myönnettävä etuus.

1.8.2.2 Työnantaja

Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle siltä osin kuin työnantaja on maksanut vakuutetulle täyttä palkkaa osa-aikatyöskentelyn ajalta. Täydellä palkalla tarkoitetaan työkyvyttömyyttä edeltävän kokoaikaisen työn perusteella määräytyvää vähentämätöntä sairausajan palkkaa.

Osasairauspäivärahaa ei voida jakaa usealle työnantajalle.

Lue lisää [työnantajan oikeudesta](#) päivärahaan erilaisissa tilanteissa.

1.8.2.3 Palkkaturvan maksaja

Palkkaturvana maksettavat saatavat siirtyvät kaikkine oikeuksineen valtiolle palkkaturvapäätöksen antopäivänä (palkkaturvalaki 16 §) Työstäpoissaolon ajalta maksettua palkkaa vastaava päivärahaetuus maksetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) palkkaturvapäätöksen tai ilmoituksen perusteella. Maksamista varten tarvitaan henkilötiedot vakuutetusta, tiedot työstäpoissaoloajalta maksetun palkan määrästä ja maksuajasta, maksuvaikeuksiin joutuneen työnantajan nimi sekä maksunsaajan maksuosoitetiedot.

1.8.2.4 Potilasvakuutuskeskus

Jos potilasvakuutuskeskus on maksanut ansionmenetyskorvausta vakuutetulle samalta ajalta, miltä tämä saa sairauspäivärahaa, maksetaan sairauspäiväraha Potilasvakuutuskeskukselle sen maksuvaatimuksen perusteella. Potilasvakuutuskeskukselle maksetaan sairauspäiväraha myös sen hakemuksen perusteella.

1.8.2.5 Edunvalvoja ja edunvalvontavaltuutettu

Päiväraha maksetaan edunvalvojalle tai hänen määräämälleen vakuutetun tilille, jos vakuutetulle on määrätty edunvalvoja hoitamaan hänen taloudellisia asioitaan.

Jos vakuutetun antama edunvalvontavaltuutus on vahvistettu ja se kattaa etuusasioiden hoidon, maksetaan päiväraha edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalle tilille.

Ratkaisija selvittää tilinumeroa edunvalvojalta kuten mitä tahansa muutakin tarvittavaa lisätietoa, eli ensin suojatulla viestillä tai puhelimella, sitten kirjeellä YHL13. Vastaamiselle asetetaan määräaika, jonka käsittelijä määrittää (suositus kaksi viikkoa ellei jotain erityistä syytä muuhun ole). Jos tietoa ei saada, etuus voidaan ratkaista edunvalvojalle etuudensaajan vanhalla tilinumerolla.

1.8.2.6 Kunta

Sairauspäiväraha voidaan maksaa osittain tai kokonaan kunnalle

- jos kunta on maksanut vakuutetulle toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa päivärahaetuutta vastaan
- asiakasmaksun korvaamiseen, kun vakuutettu on kunnan järjestämässä laitos- tai perhehoidossa
- jos sairauspäivärahan maksamista vakuutetulle itselleen ei voida pitää tarkoitustaan vastaavana hänen elämäntapojensa vuoksi.

Työnantajalle maksettavaa sairauspäivärahaa ei makseta kunnalle.

Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

Kunta voi periä ja nostaa vakuutetulle maksettavan sairauspäivärahan samalta ajalta, jolta se on maksanut hänelle toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan (TOTUL 23 §).

Kunnalla on oikeus saada sairauspäiväraha siitä päivästä alkaen, jolta se olisi voitu maksaa vakuutetulle itselleen edellyttäen, että kunta on maksanut toimeentulotukea samalta ajalta. Kunnalla on oikeus saada sairauspäiväraha siihen päivään asti, johon se on maksanut toimeentulotukea sairauspäivärahapäätöksen antamishetkellä.

Etuus voidaan maksaa kunnalle vain, jos tämä on ilmoittanut vaatimuksesta vähintään kaksi viikkoa ennen etuuden maksupäivää. Kunnan on ilmoitettava vaatimuksesta kirjallisesti tai sähköisesti Kelalle. Ilmoituksessa on mainittava ajat, joilta toimeentulotukea on maksettu.

Jos samaan päivärahaan kohdistuu sekä Kelan että kunnan maksuvaatimus, päiväraha maksetaan ensin Kelalle. Kela maksaa päivärahan Kelan maksuvaatimuksen ylittävältä osalta kunnalle.

Esimerkki

A on hakenut 3.11.2016 sairauspäivärahaa ajalta 1. – 30.11.2016. Kunta on 5.11.2016 antamallaan päätöksellä myöntänyt ja maksanut A:lle toimeentulotukea ajalta 1.–30.11.2016 odotettavissa olevaa sairauspäivärahaa vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle sairauspäivärahan 23.11.2016

antamallaan päätöksellä omavastuuajan jälkeen ajalle 13.–30.11.2016. A:n päiväraha maksetaan kunnalle ajalta 13.–30.11.2016.

Sairauspäivärahapäätöksen antamisen jälkeen myönnetty tai maksuunpantu toimeentulotuki ei ole odotettavissa olevaa etuutta vastaan maksettua toimeentulotukea, eikä tällainen toimeentulotuki oikeuta kuntaa päivärahan saamiseen. Koska Kela ei kunnalta saamansa maksuvaatimuksen perusteella kuitenkaan tiedä, kuinka pitkältä ajalta toimeentulotukea on päivärahapäätöksen antamishetkellä ehditty maksaa, Kela maksaa päivärahan kunnalle maksuvaatimuksen loppuun asti, ellei vaatimusta sitä ennen poisteta. Kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että se poistaa tarvittaessa maksuvaatimuksen siitä päivästä alkaen, josta päivärahan maksamiselle kunnalle ei enää ole edellytyksiä.

Esimerkki

A on hakenut 3.11.2016 sairauspäivärahaa ajalta 1.11.–31.12.2016. Kunta on 5.11.2016 antamallaan päätöksellä myöntänyt A:lle toimeentulotukea 1.11.–31.12.2016 odotettavissa olevaa päivärahaa vastaan ja osoittanut Kelalle maksuvaatimuksen vastaavalta ajalta. Kela myöntää A:lle päivärahan 23.11.2016 antamallaan päätöksellä omavastuuajan jälkeen ajalle 13.11.–31.12.2016. Saatuaan tiedon päätöksen antamisesta, kunta poistaa maksuvaatimuksen 1.12.2016 alkaen. Päiväraha maksetaan kunnalle ajalta 13.–30.11.2016 ja 1.12.2016 lukien A:lle itselleen.

Jos kunta ei ole poistanut maksuvaatimusta 1.12.2016 lukien, sairauspäiväraha maksetaan kunnalle maksuvaatimuksen loppuun asti eli ajalta 13.11.–31.12.2016. Jos kunta ei ole enää joulukuulta 2016 maksanut vakuutetulle ennakkona toimeentulotukea odotettavissa olevaa etuutta vastaan, sen on suoritettava aiheettomasti saamansa päiväraha viipymättä vakuutetulle.

Laitos- tai perhehoito

Jos kunta on järjestänyt vakuutetulle laitoshoidoa tai -huoltoa tai perhehoitoa, kunta voi periä ja nostaa samalta ajalta maksettavan sairauspäivärahan siltä ajalta, jonka laitoshoido tai perhehoito kestää (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 14 §).

Päiväraha maksetaan kunnalle sellaisten laitosten osalta, joilla laitosrekisterissä (YZLK) tietona vaikutuksista etuuteen on joko "ei makseta" tai "ratkaistaan julkisen tuen perusteella/ostopalvelusopimus".

Perhehoitoa annetaan yksityiskodeissa perhehoitajalain mukaisen toimeksiantosopimuksen perusteella.

Elämäntapojen vuoksi

Sairauspäiväraha voidaan maksaa kunnan toimielimelle osittain tai kokonaan sen pyynnöstä käytettäväksi vakuutetun ja hänen perheensä huoltoon, jos sairauspäivärahan maksaminen vakuutetulle itselleen vaarantaisi hänen itsensä

ja perheensä tai hänen huollettavanaan olevien lasten toimeentulon vakuutetun elämäntapojen vuoksi (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 3 mom.).

Esitys etuuden maksamisesta kunnalle tulee tehdä kirjallisesti. Maksuesitys on perusteltava. Pelkästään asiakkaan suostumus ei voi olla peruste kunnalle maksamiselle.

Ennen etuuden maksamiseta kunnalle sinun on yleensä kuultava etuudensaajaa. Arvioi maksamisen peruste aina ensin ja mieti kuulemisen tarve vasta tämän jälkeen.

Jos kunnan maksuvaatimuksen yhteydessä toimitetaan asiakkaan suostumus kunnalle maksamiseen, Kelassa voidaan arvioida suostumuksen merkitystä asiakkaan kuulemisen kannalta. Tapauskohtaisen arvioinnin perusteella voit joko:

- Kuulla asiakasta puhelimitse: Tarkenna suostumuksen tiedot puhelimitse. Varmista, että asiakas ymmärtää, mistä on kyse ja kirjaa kuulemisen sisältö tarkasti yhteydenottoon.
- Kuulla asiakasta kirjallisesti: Jos suullinen kuuleminen ei ole asiakkaan kohdalla tarkoituksenmukaista tai asia jää suullisessa kuulemisessa epäselväksi tai et saa asiakkaaseen yhteyttä, kuule asiakasta maksuesityksen johdosta kirjeitse. Käytä kuulemisessa kirjepohjaa YHL18.
- Jättää kuulemisen ilmeisen tarpeettomana suorittamatta. Kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin tilanteissa, joissa suostumus on uusi ja sisällöltään niin yksiselitteinen, ettei erillisen kuulemisen voida olettaa tuottavan asiaan mitään lisätietoa. Jos päätät jättää kuulemisen suorittamatta, kirjaa työn kommenttiin, että asiakasta ei ole kuultu ja perustelut kuulematta jättämiselle.

1.8.2.7 Työttömyyskassa

Jos vakuutettu on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairauspäivärahaa, työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta päivarahasta. Sairauspäiväraha maksetaan työttömyyskassalle sen maksuvaatimuksen perusteella. Pyydä työttömyyskassalta tiedot maksetusta työttömyyspäivarahasta (asiakaskirje PRV15). (TTL 1290/2002 11 luku 14 §)

Työttömyysetuuden saajalle maksettava kulukorvaus voidaan myös periä regressinä samalta ajalta maksetusta sairauspäivarahasta. Kulukorvausta maksetaan 9 tai 18 euroa päivältä. Tämä koskee 1.1.2013 alkaen maksettavia kulukorvauksia. Tätä ennen maksettiin kustannusten korvauksena ylläpitokorvausta, jota ei peritty regressinä päivarahasta.

1.8.2.8 Kela

Sairauspäiväraha maksetaan regressinä Kelalle, kun sitä myönnetään takautuvasti ajalle, jolta Kela on maksanut sairauspäivärahaan nähden toissijaista etuutta.

Työttömyysetuus

Kelan maksama työttömyysetuus peritään sairauspäivärahasta regressiкуittaauksena Kelalle (TTL 1290/2002 11 luku 14 §). Myös kulukorvaus voidaan periä regressiкуittaauksena osasairauspäivärahasta.

Toimeentulotuki

Kela voi 1.1.2017 alkaen periä ja nostaa henkilölle maksettavan sairauspäivärahan ajalta, jolta se on maksanut perustoimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa sairauspäivärahaa vastaan. Sairauspäiväraha maksetaan ensin Kelalle, jos siihen kohdistuu sekä Kelan että kunnan maksuvaatimus. Yli jäänyt osa maksetaan kunnalle.

Perustulo

Kuukauden alussa etukäteen maksettu perustulo vähennetään Sairauspäivärahasta. Vähentäminen tehdään maksuvaatimuksella (nettovaatija, ”Kela, Takaisinperintä suostumuksella”).

1.8.2.9 Valtakirjalla

Valtakirja/muu laitos -menettelyä käytetään poikkeuksellisesti vain, jos ulosoton maksukielloa ei voida muutoin toteuttaa maksukiellon mukaisesti.

1.8.2.10 Ulosottoviranomainen

Sairauspäiväraha voidaan ulosmitata. Ulosmittaukseen sovelletaan ulosottolain 4 luvun palkan ulosmittausta koskevia säännöksiä (Ulosottokaari 705/2007).

Maksukiello

Ulosottomies ilmoittaa ulosmittauksesta maksukiellolla, jonka voimassa ollessa etuutta ei saa maksaa muulle kuin ulosottomiehelle. Maksukiellossa määrätään, miten ulosottoon menevä määrä lasketaan ja siinä ilmoitetaan muiden tulopohjaan vaikuttavien tulojen ja etuuksien määrä, velallisen suojaosuus ja muut tarpeelliset tiedot.

Maksukielloa on noudatettava heti, kun se on saapunut Kelaan. Maksukiello on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes ulosottomies kirjallisesti ilmoittaa maksukiellon päättymisestä. Jos maksukiellon perusteena olevat olosuhteet muuttuvat, ulosottomies muuttaa maksukielloa uudella maksukiellolla. Uusi maksukiello korvaa aiemman maksukiellon.

Ulosmittaus voi keskeytyä velalliselle annettavien vapaakuukausien johdosta. Ulosottomies voi ilmoittaa annetuista vapaakuukausista maksukiellossa tai erikseen antamatta uutta maksukielloa. Tällöin aiempaa maksukielloa noudatetaan keskeytyksen jälkeen.

Ulosottoviranomainen vastaa ulosottomenettelyn oikeellisuudesta eikä Kelassa tarvitse tutkia maksukiellon lainmukaisuutta. Kela ei voi oma-aloitteisesti poiketa maksukiellosta. Epäselvässä tilanteessa ulosottoviranomaiselta voi kuitenkin tarkistaa maksukiellon tietojen oikeellisuuden. Ulosottomiehen on myös pyynnöstä tai tarvittaessa annettava neuvoja maksukiellon noudattamisessa.

Maksukiellossa voi olla muita ulosottopidätystä koskevia määräyksiä, joita on noudatettava. Jos ulosmitattavaksi vaadittu määrä on ilmoitettu vakiomääräisenä, ulosmitataan tämä määrä, enintään kuitenkin suojaosuuden ylittävä määrä.

Suojaosuus

Vakuutetun ja hänen perheensä toimeentuloa varten ulosmittaamatta jätetään aina suojaosuus. Suojaosuutta laskettaessa otetaan huomioon vakuutetun elatuksen varassa oleva avio- ja avopuoliso ja samassa taloudessa asuvat omat ja puolison alaikäiset lapset ja ottolapset. Puolisona otetaan huomioon aviopuoliso, toista sukupuolta oleva avopuoliso ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolet.

Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on vuoden 2021 alusta 22,71 euroa päivässä velallisen itsensä osalta ja 8,15 euroa päivässä velallisen elatuksen varassa olevan henkilön osalta. Suojaosuus lasketaan kuukaudessa 30 päivältä. Suojaosuudet tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. (Ulosottokaari 705/2007 4 luku 48 §) Yksinäisen velallisen suojaosuus on vuoden 2021 alusta 681,30 euroa kuukaudessa. Jos velallisella on yksi huollettava, on suojaosuus 925,80 euroa kuukaudessa.

Ulosmitattava määrä

Ulosmitattava määrä lasketaan velallisen tulojen ja toimeentuloetuksien yhteenlasketusta nettomäärästä (tulopohja). Tulopohjaan kuuluvat myös eläkkeet, sairauspäiväraha ja muut palkan sijasta maksettavat toimeentuloetudet riippumatta siitä, ovatko ne ulosmittauskelpoisia vai eivät. Määrättyyn tarkoitukseen myönnettyjä avustuksia ja kustannusten korvauksia (esimerkiksi asumistuki, vammaisetuus, lapsilisä) ei lasketa mukaan tulopohjaan.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä ylittää suojaosuuden, mutta on enintään kaksi kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 2/3 suojaosuuden ylittävästä määrästä (tulorajaulosmittaus).

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin kaksi kertaa suojaosuuden määrä, mutta enintään neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan 1/3 tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Jos tulojen yhteenlaskettu nettomäärä on suurempi kuin neljä kertaa suojaosuuden määrä, ulosmitataan erillisen asteikon mukaan, enintään kuitenkin puolet tulojen yhteenlasketusta nettomäärästä.

Lue lisää [Oikeuslaitos - Ulosmittaus](#)

Maksukielto ja muut maksuvaatimukset

Jos sairauspäiväraha on maksettava työnantajalle, ulosottopidätys tehdään vain siltä osin kuin päivärahaa maksetaan vakuutetulle itselleen.

Jos kunta on vaatinut sairauspäivärahaa maksettavaksi sen vuoksi, että se on antanut toimeentulotukea ennakkona odotettavissa olevaa etuutta vastaan (TOTUL 23 §) tai sen vuoksi, että se on järjestänyt vakuutetulle laitoshoidon tai –huoltoa tai perhehoitoa (Asiakasmaksulaki 14 §), päiväraha maksetaan ensisijaisesti kunnalle.

Jos sairauspäiväraha on pyydetty maksettavaksi kunnan toimielimelle (SVL 1224/2004 15 luku 12 § 3 mom.) käytettäväksi vakuutetun ja hänen perheensä elatukseen vakuutetun elämäntapojen perusteella, ja samanaikaisesti ulosottoviranomainen on esittänyt maksukielton, päiväraha maksetaan ensisijaisesti maksukielton mukaisesti.

Maksukiellon palauttaminen

Palauta maksukielto ulosottomiehelle, jos

- vakuutettu ei saa sairauspäivärahaa,
- vakuutetun nettotulot eivät ylitä suojaosuutta tai
- siihen on muu laillinen syy.

1.8.2.11 Maksaminen regressinä

Jos sairauspäiväraha myönnetään samalle ajalle, kuin miltä on maksettu päivärahan suhteen toissijaista etuutta, voidaan päiväraha maksaa maksuvaatimuksen perusteella ensisijaiseen etuuteen. Edellytyksenä on, että etuuslaeissa on maininta tästä.

Päivärahasta maksetaan maksuvaatimuksen perusteella seuraaville maksunsaajille:

- Potilasvakuutuskeskukselle
- työttömyyskassalle
- Kelan toimistolle.

1.8.2.12 Regressikuittaus

Regressikuittausta käytetään silloin, kun liikamaksu on syntynyt samalle ajalle maksetusta toissijaisesta Kelan etuudesta, josta liikamaksu voidaan ohjelmallisesti kuitata säännöksen perusteella.

Kuittauksen edellytyksenä on, että laissa on kuittauksen hyväksyvä säännös. Lisäksi edellytetään, että aiemmin maksetun etuuden hoitaminen tapahtuu YHTE-järjestelmässä.

Sairauspäivärahasta voidaan regressikuitata

- Kelan maksamia työttömyysetuuksia (peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja koulutuspäiväraha) sekä koulutustukea (SVL 15 luku 11 §). ja
- tartuntatautietuutta ja luovutuspäivärahaa.

1.8.3 Ennakonpidätyksen yleiset periaatteet

Etuuksille yhteinen Ennakonpidätys-ohje.

1.8.4 Maksun estäminen

Maksuste

Osasairauspäivärahan maksaminen voidaan tarvittaessa estää maksusteella. Maksustetta käytetään, kun halutaan estää maksun jatkaminen liikamaksun syntymisen uhatessa.

Tieto tallennetusta maksusteesta päivittyy seuraavana yönä eräajolla TORE- ja TOKY -aloitusvalikon Maksaminen estynyt -luetteloon.

1.8.5 Etuusmaksujen peruutukset pankista

Maksuja ei voi enää peruuttaa pankista.

1.9 Määrä

Osasairauspäivärahan määrä on puolet sen sairauspäivärahan määrästä

- joka välittömästi edeltää osasairauspäivärahaa tai
- johon olisi ollut oikeus työkyvyttömyyden alkaessa, kun osasairauspäivärahaa ei välittömästi edellä sairauspäiväraha

Lue lisää: Sairauspäivärahan määrä

Sairauspäivärahan määrään vaikuttaneita yhteen sovitettavia etuuksia ei huomioida osasairauspäivärahan määrää määritettäessä. Osasairauspäivärahan perusteena käytetään tällöin sairauspäivärahan laskennallista määrää, josta ei ole vähennetty yhteen sovitettavaa etuutta. Osasairauspäivärahassa huomioidaan estävät ja vähentävät etuudet samalla tavalla kuin sairauspäivärahassa.

Osasairauspäivärahan laskennallinen vähimmäismäärä, määräytyy sairauspäivärahan vähimmäismäärän mukaisesti. Osasairauspäivärahan vähimmäismäärä on v. 2024 16,00e/pv.

1.10 Ilmoitusvelvollisuus

Jos osasairauspäivärahan saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kelalle. Tällaisia olosuhteiden muutoksia ovat:

- vakuutettu ryhtyy päivärahakaudella kokoaikaiseen ansiotyöhön tai omaan työhön
- oikeus osasairauspäivärahan saamisen estävään tai päivärahaa vähentävään muun lain perusteella maksettavaan etuuteen alkaa
- vakuutetun oikeus päivärahaan päättyy sairausvakuutuslain 8 luvun 5 §:ssä tarkoitetun rajoituksen vuoksi (vankilassa tai pakkolaitoksessa olo, varusmiespalvelus tai vastaava)
- vakuutettu muuttaa pois Suomesta

- YEL- tai MYEL-vakuutus lakkaa olemasta voimassa tai vakuutetun työtulon määrä muuttuu palkanmaksukaudella
- muu vastaava muutos olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiessaan.

Jos Kela on saanut tietoonsa sellaisen etuuden saajan olosuhteissa tapahtuneen muutoksen, joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa vakuutetulle myönnettävään tai maksettavaan etuuteen, Kela voi määrätä vakuutetun esittämään olosuhteiden muutoksista selvityksen (SVL 1224/2004 15 luku 20 §).

1.11 Liikamaksu

Liikamaksua voi aiheutua, jos etuutta on maksettu väärin perustein aiheetta tai liian suurena. Liikamaksu tai liikamaksun lisäystä voi syntyä etuuden tarkistusratkaisussa ja lakkautuksessa.

Liikamaksu voi olla etuudensaajan tai muun saajan liikamaksua. Osasairauspäivärahan liikamaksu voidaan periä takaisin

- vakuutetulta
- työnantajalta
- vakuutuslaitokselta
- Potilasvakuutuskeskukselta
- työttömyyskassalta ja
- Kelan toimistolta (regressisäännöksen perusteella tehtävä bruttomaksu).

Vakuutetun liikamaksut ovat ennakonpidätyksenalaisia, mutta ne voidaan periä nettomääräisinä takaisin maksuvuotta seuraavan maaliskuun loppuun saakka.

Potilasvakuutuskeskukselle, työttömyyskassalle, työpaikkakassalle ja Kelan toimistolle liikaa maksetut maksut eivät ole ennakonpidätyksenalaisia, vaan ne peritään ja maksetaan bruttomääräisinä.

Vakuutuslaitokselle syntyvät liikamaksut peritään bruttona Kelalle.

Jos osasairauspäivärahan saajana on ollut edunvalvoja tai sosiaalihuollon toimielin elämäntapojen perusteella, liikamaksu käsitellään vakuutetun liikamaksuna.

Jos asiakasta ei ole kuultu aiemmin liikamaksusta, lähtee päätöksen liitteenä ohjelmallisesti liikamaksua koskeva kuulemiskirje. Kuulemiskirje lähetetään vakuutetulle ja mahdolliselle edunvalvojalle, jos em. päätöksensaajille on syntynyt liikamaksua. Muita liikamaksunsaajia ei kuulla.

1.11.1 Takaisinperintä

Kaikille etuuksille yhteinen Takaisinperintä-ohje.

1.11.2 Regressiperintä

Osasairauspäivärahaan syntyy liikamaksuun liittyvää regressisaatavaa, kun maksetulle ajalle myönnetään etuus, joka estää osasairauspäivärahan maksamisen tai vähentää sen määrää. Lisäksi edellytetään, että etuuslainsäädännön perusteella samalta ajalta

myönnettävä muu etuus voidaan maksaa regressisuorituksena liikaa maksettua osasairauspäivärahaa vastaan Kelalle.

Regressisaatava voidaan hoitaa seuraavasti:

- Regressikuittauksena muusta Kelan etuudesta, kun se on YHTE-järjestelmässä mahdollista.
- Regressiperintänä Kelan maksamasta muusta etuudesta maksuvaatimuksen perusteella esim. KEL:n eläke.
- Regressiperintänä muun laitoksen maksamasta etuudesta perintäkirjeellä.

Regressiperinnän työnkulku

1. Tutki muun etuuden vaikutus osasairauspäivärahaan (vähentää tai estää) Suhde muihin etuuksiin -sivuilta.
2. Selvitä onko sairauspäivärahapäätös tarkistettava vai oikaistava.
3. Ratkaisussa kannanotto perintään muodostuu ohjelmallisesti (regressikuittaus tai regressiperintä maksuvaatimuksella).
4. Jos liikamaksu aiheutuu toisen laitoksen maksamasta etuudesta, joka voidaan periä regressinä, lähetä saatavasta perintäkirje etuutta maksavalle laitokselle.

Regressiperintä Kelan etuuksien välillä

Työkyvyttömyyseläke, kuntoutustuki

Kansaneläkelain mukainen työkyvyttömyyseläke on osasairauspäivärahaan nähden vähennettävä etuus, jos se myönnetään työeläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen kanssa samasta ajankohdasta.

Lue lisää: tekninen ohje

Vanhuuseläke

Kansaneläkelain mukaiset vanhuuseläkkeet estävät osasairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Takuueläke

Takuueläke on vähennettävä osasairauspäivärahasta, jos se myönnetään KEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen tai työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen tai muun lain mukaisen täyteen työkyvyttömyyteen perustuvan ansionmenetykskorvauksen lisäksi tai maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella.

Lue lisää: tekninen ohje

Kelan kuntoutusraha

Kuntoutusraha estää osasairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Regressiperintä Kelan ja muun laitoksen välillä

Seuraa Tarkistettavat asiat/Osasairauspäivärahaan vaikuttavat muun yksikön ratkaisut -luetteloa päivittäin. Esim. työeläkelakien mukaan myönnetty vanhuuseläke tai täysi työkyvyttömyyseläke maksetaan Kelalle vain sillä edellytyksellä, että eläkkeen

maksamista koskeva vaatimus on tehty eläkelaitokselle vähintään kaksi viikkoa ennen maksupäivää (TyEL 395/2006 121 §).

Kun tieto samalle ajalle myönnetystä muusta etuudesta tulee Kelaan, tee osasairauspäivärahan oikaisu- tai tarkistus päätös. Osasairauspäivärahasta syntyy takautuvalle ajalle liikamaksu. Jos liikamaksu voidaan periä regressinä toiselta laitokselta, lähetä saatavasta takautuvan suorituksen maksajalle perintäkiri.

Lue lisää: Tekniset ohjeet, kohta Muiden etuuksien vaikutus ja yhteensovitus.

Työeläkelaitos

Työkyvyttömyyseläke

Perintää ei sovelleta jos työeläkelaitos myöntää työkyvyttömyyseläkkeen työkyvyttömyyttä seuraavan kuukauden alusta lukien soveltamatta ensisijaisuusaikaa. Myöskään takautuvasti maksettavaa osatyökyvyttömyyseläkettä ei peritä Kelalle. (TyEL 395/2006 43 § 3 mom.) Työeläkelaitos maksaa näissä tapauksissa takautuvaa eläkettä osasairauspäivärahan ylittävältä osalta. Ilmoita maksetun päivärahan määrä eläkelaitokselle (asiakaskirje PRV03). Jos KEL-työkyvyttömyyseläkettä maksetaan osasairauspäivärahan kanssa samalle ajalle, työeläkelaitokselle on ilmoitettava KEL-työkyvyttömyyseläkkeellä vähennetty osasairauspäivärahan määrä.

Lue lisää: Työeläke ensisijaisuusaikaa soveltamatta.

Vanhuuseläkkeet

Työeläkelakien mukaiset vanhuuseläkkeet ovat osasairauspäivärahan nähden estäviä etuuksia.

Lue lisää: tekninen ohje

Kuntoutusraha, osakuntoutusraha, kuntoutusavustus

Kuntoutusraha estää osasairauspäivärahan maksamisen.

Lue lisää: tekninen ohje

Vakuutuslaitos

Samalta ajalta ja saman työkyvyttömyyden vuoksi muun lain mukaiset korvaukset ovat osasairauspäivärahan nähden vähentäviä etuuksia. (SVL 1224/2004 12 luvun 2 § 1 mom.).

Jos vakuutetulla on oikeus tai saattaa olla oikeus lakisääteiseen muuhun korvaukseen (TVL, LVL, MATA, SOTL, SOVL) käsittele sairauspäiväraha viivästymistodistuksella. Päiväraha maksetaan vain vakuutetulle itselleen silloin, kun se ratkaistaan viivästysvaikutuksella.

Viivästymistodistuksen perusteella vakuutetun päätökseen tulostuu perustelu korvausoikeuden siirtymisestä. Vakuutusyhtiölle muodostuu ohjelmallisesti ilmoitus viivästymistodistuksen perusteella myönnetystä päivärahasta. Ilmoituskirjeessä on aika, jolta päivärahaa maksetaan ja maksettavan päiväarahan määrä.

Lue lisää: tekninen ohje

Vakuutuslaitoksen kuntoutusajan korvaus

Vakuutusyhtiön maksama kuntoutusajan korvaus näkyy 'ansionmenetykskorvaus (kuntoutus)' -tietona. Vakuutusyhtiön maksama kuntoutusajan korvaus on osasairauspäivärahan estävä etuus. Tällöin päätökseen tulee fraasi PRF37 tai PRF38,

jos ratkaisun yhteydessä on jo tietona vakuutusyhtiön kuntoutusrahan maksaminen. Jos vakuutusyhtiö maksaa kuntoutusrahan takautuen, voit toimia kuten edellä perimällä regressinä aikaisemmin maksetun osasairauspäivärahan vakuutuslaitokselta.

Ulkomaan eläke

Ulkomailta maksettava eläke vaikuttaa kuten Suomesta maksettava vastaava eläke.

Lue lisää: tekninen ohje

1.11.2.1 Vahingonkorvaukset

Vahingonkorvauslakiin perustuvia korvauksia ei vähennetä osasairauspäivärahasta, jos vakuutetun työkyvyttömyys on alkanut 1.1.2015 tai sen jälkeen. Alla oleva ohje koskee vain ennen 1.1.2015 alkaneita työkyvyttömyysjaksoja.

Jos osasairauspäiväraha on maksettu vakuutusyhtiön viivästymistodistuksen perusteella, peritään maksettu päiväraha vakuutusyhtiön vastuuvakuutuksen mukaisesta korvauksesta samalla tavoin kuin esim. tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus.

Jos osasairauspäiväraha on myönnetty ilman viivästymistodistusta, vakuutetun tulee ilmoittaa saamastaan ansionmenetykskorvauksesta Kelalle siten kuin päivärahapäätöksessä on huomautettu (PRF53). Osasairauspäiväraha peritään vakuutetulta takaisin siltä osin kuin sitä on maksettu vahingonkorvauslain mukaisen korvauksen kanssa samalle ajalle.

1.12 Lakkauttaminen

Osasairauspäiväraha lakkautetaan, jos vakuutettu

- lopettaa osa-aikatyösopimuksessa sovitun työjärjestelyn mukaisen työskentelyn esimerkiksi
 - kokoaikaiseen työhön paluun vuoksi
 - lomautuksen vuoksi
 - täydelle sairauspäivärahalle jäämisen vuoksi
- muuttaa ulkomaille ja etuuden maksua ei jatketa
- on aloittanut kokopäiväiset opinnot
- on siirtynyt työttömäksi työnhakijaksi
- on kuollut.

Osasairauspäiväraha voidaan lakkauttaa myös muusta syystä, jos sen saamisen edellytykset eivät enää täyty.

Ennen lakkauttamista etuudensaajaa on kuultava. Lakkauttamisesta annetaan vakuutetulle valituskelpoinen päätös.

Estävän etuuden maksamisen vuoksi osasairauspäivärahaan tehdään tarkistusratkaisu eikä sitä lakkauteta.

1.13 Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Sairauspäivärahassa noudatetaan kaikille etuuksille yhteisiä Päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjetta ja Oikaisu- ja poistoprosessia.

Päivärahapäätöksen oikaiseminen eduksi

Jos hakija toimittaa Kelaan uutta selvitystä joka ulottuu takautuvalle ajalle, tulee aina tutkia, voidaanko aiemmin annettu etuus päätös oikaista hakijan eduksi. Myös lainvoimainen etuus päätös voidaan oikaista hakijan eduksi.

Oikaiseminen tulee kysymykseen esimerkiksi, kun ratkaisun tekemiseksi tarvittavia tietoja ei pyynnöstä huolimatta ole toimitettu (esimerkiksi hakemus tai lääkärinlausunto on puuttunut) ja hakemus on hylätty sillä perusteella. Asia käsitellään uudelleen alkuperäisen vireilletulon mukaisesti, jos hakija toimittaa myöhemmin puuttuvan selvityksen. Oikaisemisella ei ole määräaikaa.

1.13.1 Työnantaja asianosaisena

Osasairauspäiväraha-asioissa myös vakuutetun työnantaja on asianosainen, jos työnantajalla on oikeus päivärahaan sairausajan palkanmaksun perusteella. Työnantajaa tulee kohdella asianosaisena samoin kuin henkilöasiakastakin esimerkiksi kuulemisten tai päätöksen oikaisumenettelyn osalta.

Suostumus vahingoksi oikaisuun

Jos työnantaja on asianosainen, päätöksen vahingoksi oikaisuun täytyy saada myös työnantajan suostumus. Huomaa, että suostumuspyyntö täytyy tällöinkin tehdä kirjallisesti ja suostumus saada kirjallisesti. Suostumus tarvitaan, vaikka työnantaja olisi itse toimittanut esim. muuttuneet palkkatiedot Kelaan ja pyytänyt oikaisua. Tällöinkin pyydetään suostumusta normaalimenettelyn mukaisesti kirjallisesti.

Jos oikaisu tapahtuu pelkästään vakuutetun vahingoksi (ei työnantajan), työnantajan suostumusta ei pyydetä eikä tarvita. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun osasairauspäiväraha on joltain ajalta maksettu virheellisesti vakuutetulle, vaikka olisi pitänyt maksaa työnantajalle. Jos taas oikaisu tapahtuu pelkästään työnantajan vahingoksi, pyydetään suostumus oikaisuun vain työnantajalta. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun osasairauspäiväraha on maksettu virheellisesti työnantajalle, vaikka olisi pitänyt maksaa vakuutetulle.

Jos oikaisu tapahtuu sekä vakuutetun että työnantajan vahingoksi, suostumusta oikaisuun pyydetään molemmilta. Tällöin on kyse tilanteesta, jossa oikeutta osasairauspäivärahaan ei ole lainkaan tai oikeutta ei ole tietyltä ajalta, tai päivärahan määrä pienenee. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun osasairauspäivärahan perusteena olevat työtulot on otettu huomioon liian suurina ja oikeilla tuloilla päivärahan määrä pienenee. Voi myös olla tilanne, että osasairauspäiväraha on myönnetty ja maksettu työnantajalle koska työnantaja on maksanut täyttä sairausajan palkkaa. Myöhemmin tulee ilmi, että työkyvyttömyys onkin alkanut myöhemmästä ajankohdasta, jolloin alkamisajankohta myöhentyy. Vaikka sairauspäivärahaa ei olisi miltään ajalta maksettu vakuutetulle itselleen, on hän asianosainen, koska kyse on myös hänen päivärahoikeudestaan.

Kun päätöstä tulisi oikaista sekä vakuutetun että työnantajan vahingoksi, tulee suostumus saada molemmilta. Jos toinen ei anna suostumusta, haetaan virheellisen päätöksen poistoa.

Huom. kun suostumusta pyydetään työnantajalta, tulee myös työnantajalle kertoa, miksi ja miltä osin päätös on virheellinen.

Jos suostumus vahingoksi oikaisuun saadaan, annetaan oikaisupäätös. Huomaa, että oikaisu voi tapahtua työnantajan eduksi ja vakuutetun vahingoksi tai toisin päin. Tällöin tulee huomata, että samat oikaisufraasit eivät sovi molempien päätöksiin, vaan fraaseja on muokattava tarvittavin osin. Järjestelmässä oikaisun syykoodiksi on mahdollista tallentaa vain yksi, joten on sovittu, että käytetään vakuutetun tilanteen mukaista koodia (oikaisu eduksi/vahingoksi) ja muokataan työnantajan päätöstä.

Jos suostumusta vahingoksi oikaisuun ei saada, haetaan virheellisen päätöksen poistoa muutoksenhakuelimeltä. Jos oikaisu tapahtuu vakuutetun vahingoksi ja työnantajan eduksi (tai toisin päin), voidaan eduksi oikaisupäätös tai myöntöpäätös antaa samalla kun haetaan päätöksen poistoa.

Esimerkki

Osasairauspäiväraha on myönnetty vakuutetulle itselleen, vaikka työnantaja maksaa täyden sairausajan palkan. Vakuutettu ei anna suostumusta vahingoksi oikaisuun ja haetaan päätöksen poistoa. Työnantajalle voidaan antaa päätös ja maksaa sairauspäiväraha ennen kuin sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (SAMU) on poistanut virheellisen päätöksen.

Teknisistä syistä myös eduksi oikaisupäätös tai myöntöpäätös on annettava väliaikaisena päätöksenä, joten muokkaa tarvittaessa päätöksen fraaseja.

Huomaa kuitenkin, että jos asia on jollakin tavalla epäselvä tai tulkinnanvarainen (esim. työnantajan oikeus päivärahaan ei ole varma), odotetaan kunnes sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (SAMU) on käsitellyt poistoasian ja annetaan päätös vasta kun virheellinen päätös on poistettu.

Poistoesitys

Poistoesitys tehdään samalla tavoin ihan samoin kuin muissakin tilanteissa riippumatta siitä, onko työnantaja asianosainen vai ei. Poistoesitys on perusteltava eli siinä tulee kertoa, miksi poistettavaksi esitetty päätös on virheellinen. Poistoesitykseen tulee liittää asiakirjat, jotka osoittavat, että poistettavaksi esitettävä päätös on ilmeisesti lainvastainen taikka perustuu puutteelliseen tai virheelliseen selvitykseen.

Vastuu asianosaisen kuulemisesta Kelan poistoesityksestä kuuluu lain mukaan muutoksenhakuelimelle. Prosessin sujuvuuden vuoksi on kuitenkin sovittu, että Kela hoitaa kuulemisen muutoksenhakuelimen puolesta eli Kela lähettää poistoesityksen ja sen liitteet tiedoksi asianosaiselle tai asianosaisille.

Jos oikaisu tapahtuu vakuutetun vahingoksi (ei työnantajan), poistoesitys liitteineen lähetetään tiedoksi vakuutetulle. Jos työnantaja on asianosainen, lähetetään työnantajalle tiedoksi poistoesitys (ei muita asiakirjoja) tai väliaikainen myöntöpäätös, jos sellainen on annettu. Huomaa, että jos työnantaja ei ole saanut päätöstä, ei se ole asianosainen poistoasiassa. Esimerkiksi jos osasairauspäiväraha on myönnetty ja maksettu vakuutetulle ja vasta myöhemmin tulee työnantajan hakemus (ilmoitus täyden palkan maksusta) osa-aikaisen työskentelyn ajalta, ei työnantaja ole asianosainen vakuutetun päätöksen poistoasiassa. Työnantajaa tulee kuulla poistoesityksestä,

vaikka työnantaja olisi itse toimittanut Kelaan oikaisuun johtavat tiedot (esim. uudet palkkatiedot). Liitä poistoasiakirjanippuun työnantajan kuulemiskirje (YHS02/YHS03) tai väliaikainen päätös, jotta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa (SAMU) tiedetään, että työnantajan kuuleminen on Kelan toimesta hoidettu.

Jos oikaisu tapahtuu työnantajan vahingoksi (ei vakuutetun), lähetetään poistoesitys liitteineen tiedoksi työnantajalle. Useimmiten poistoasiakirjat on syytä lähettää tiedoksi myös vakuutetulle (etenkin jos vakuutettua ei ole erikseen kuultu uudesta selvityksestä). Tällainen tilanne on esimerkiksi, kun työnantaja on ilmoittanut uudet palkkatiedot, joiden perusteella päätöstä tulisi oikaista työnantajan vahingoksi. Joissakin tilanteissa voi riittää, että vakuutetulle lähetetään tiedoksi pelkkä poistoesitys tai väliaikainen päätös (esim. vakuutettu on itse toimittanut Kelaan uuden selvityksen, jonka perusteella poistoa haetaan).

Jos oikaisu tapahtuu sekä vakuutetun että työnantajan vahingoksi, lähetetään poistoesitys liitteineen tiedoksi molemmille. Pääsääntöisesti lähetetään samat poistoasiakirjat molemmille.

1.13.2 Oikaisuvaatimukset

Annettu päätös voidaan oikaista hakijan eduksi tai vahingoksi. Eduksi oikaisuutarve voi tulla esille Kelan aloitteesta tai hakijan tekemällä oikaisuvaatimuksella. Eduksi oikaisulle ei ole aikarajaa. Hakija voi esimerkiksi esittää osasairauspäivärahapäätöstään oikaistavaksi uusien tulonselvitysten perusteella pitkänkin ajan päästä ja asia on tutkittava oikaisuvaatimuksena. Samoin esimerkiksi työnantaja voi esittää uusia sairausajan palkkatietoja.

Oikaisuvaatimuksen johdosta päätöstä oikaistaan eduksi (oikaisuvaatimus hyväksytään), oikaisuvaatimus hylätään tai jätetään tutkimatta.

Huomaa, että osasairauspäivärahoissa päätöksen oikaisu voi olla vakuutetulle vahingoksi ja työnantajalle eduksi tai päinvastoin. Vahingoksi oikaisussa on noudatettava viiden vuoden määräaika, mutta eduksi oikaisu on tehtävä ilman määräaika. Tällöin voi tulla tilanne, että toisen asianosaisen päätöstä ei voida enää oikaista tai hakea poistoa, mutta toiselle asianosaiselle on annettava eduksi oikaisupäätös.

Kuuden kuukauden tulojen esittäminen

Päätöksen saatuaan hakija saattaa vaatia päivärahapäätöksen oikaisemista ja esittää uusia selvityksiä kuuden kuukauden tuloista. Tällöin ei aina ole selvää, minkälainen päätös hakijalle pitäisi antaa. Jos hakijan esittämät työtulot huomioidaan ratkaisussa, mutta niitä ei voida ottaa päivärahan perusteeksi (päivärahan määrä ei muutu), on tulkinnanvaraista pitäisikö antaa eduksi oikaisupäätös vai hylätä oikaisuvaatimus. Näissä tilanteissa on sovittu seuraavasta menettelystä:

Esimerkkitalanne 1

Hakija on hakemuksessa ilmoittanut hakevansa päivärahaa kuuden kuukauden tuloilla, mutta ei ole pyynnöstä huolimatta esittänyt tulonselvityksiä. Päiväraha myönnetään verotuloilla ja päätökseen tulee fraasi PRDAY ("Oikaisemme päätöksen, kun saamme tarvittavat selvitykset työtuloistasi ajalta..."). Jos hakija päätöksen saatuaan toimittaa tulonselvitykset, annetaan oikaisupäätös. Jos päivärahan määrä muuttuu, kyseessä on eduksi oikaisu. Jos päivärahan määrä ei muutu (kuuden kuukauden tulot eivät

tule perusteeksi), kyseessä on muu oikaisu (oikaisun syykoodi 99, ”muu syy”). Lisää päätökseen fraasit PRO10 ja PRC03.

Esimerkkitalanne 2

Hakija ei ole hakemuksessa esittänyt hakevansa etuutta kuuden kuukauden tuloilla, mutta päätökseen saatuaan toimittaa selvityksen tuloista. Annetaan oikaisupäätös (tilanteesta riippuen eduksi oikaisu tai muu oikaisu kuten esimerkkitalanne 1:ssä on todettu). Toisin sanoen ei anneta päätöstä oikaisuvaatimuksen hylkäämisestä, vaan oikaisuvaatimus katsotaan hyväksytyksi, vaikka esitetyt tulot ei tulisikaan perusteeksi. Oikaisun kautta esitettyihin tuloihin otetaan ensi kerran kantaa.

Esimerkkitalanne 3

Hakija ei ole hakemuksessa esittänyt hakevansa etuutta kuuden kuukauden tuloilla, mutta päätökseen saatuaan toimittaa valituksen sekä selvityksen tuloista. Valituksen johdosta annetaan itseoikaisupäätös esitettyjen tulojen perusteella (myös silloin, kun päivärahahan määrä ei muutu) ja valitus raukeaa. Kuitenkin jos hakija on valituksessa esittänyt myös muita vaatimuksia kuin päivärahahan määrään liittyviä eikä päätöstä näiltä osin voida itseoikaista, annetaan väliaikainen päätös, jossa esitetyt tulot on huomioitu ja lähetetään valitus sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan (SAMU).

1.14 Tarkistaminen

Osasairauspäiväraha tarkistetaan ja tarkistuspäätös annetaan, jos

- vakuutettu palaa kokoaikaiseen työhön
- päiväraha-ajalle myönnetään siihen vaikuttava muu etuus
- vakuutettu aloittaa opiskelun
- vakuutettu kuolee.

Jos ilmoitus muutoksesta elämäntilanteessa tulee vakuutetulta itseltään, ei häntä tarvitse erikseen kuulla. Muutoin häntä kuullaan tarvittaessa joko suullisesti tai kirjallisesti.

1.15 Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.